

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

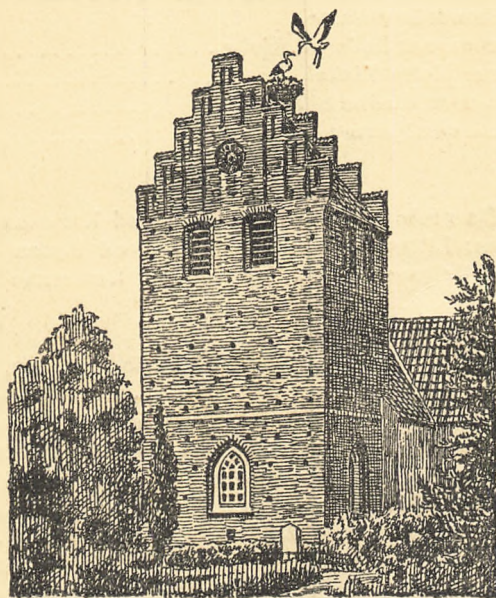
Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SØLLERØD BOGEN

1949

UDGIVET AF

Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune

INDHOLDSFORTEGNELSE TIL SØLLERØDBOGEN 1942—48

	Side
1942.	
<i>Eiler Nystrom</i> : Rundskue i Søllerød Kommune	9
<i>Gunnar Knudsen</i> : Gamle Stednavne i Søllerød Kommune	29
<i>Erik Fischer</i> : Søllerødlandskaber og -bygninger i Billedkunsten..	49
Kirkerne i Søllerød Kommune.	
<i>Victor Hermansen</i> : Søllerød Kirke	65
<i>Hans Bjarne</i> : Holte Kirke	79
<i>A. P. Rasmussen</i> : Vedbæk Kirke	83
<i>A. P. Rasmussen</i> : Nærum Kirke	85
1943.	
<i>V. Nordmann</i> : De geologiske Forhold i Søllerød Kommune	9
<i>Mogens Knudsen</i> : Litterære Minder fra Søllerød Egnen	39
<i>Mogens Lebech</i> : Krigenes Følger for Søllerød Kommune	68
1944.	
<i>A. Howard Grøn</i> : Skovudskiftningen i Søllerød Sogn, specielt Trørød Hegn	11
<i>Hans Bjarne</i> : Om Bøller og om Bøllemosen ved Skodsborg	31
<i>A. Avnholt</i> : Oldtidsminder og Oldtidsfund i Søllerød Kommune..	41
<i>Therkel Mathiassen</i> : Udgravningerne paa Bopladsen ved Vedbæk Boldbaner 1944	73
<i>A. Avnholt</i> : En Hustomt under Vedbæk Strandvej	75
<i>E. Bodenhoff</i> : Søllerød Sø og Omgivelser for 90 Aar siden	80
<i>Hans Bjarne</i> : Rester fra Dronninggaards Storhedstid restaureres	86
1945.	
<i>A. Howard Grøn</i> : Kartografiske Træk af Geels Skovs Historie 1763—1927	9
<i>Hans Bjarne</i> : Genforeningsstenen i Søllerød Kommune og dens Historie	28
<i>A. Avnholt</i> : Oldtidsminder og Oldtidsfund i Søllerød Kommune (Slutning)	38
<i>Hans Bjarne</i> : Ejendommen »Køefødsminde« og dens Ejere	72
<i>Hans Ellekilde</i> : Hanne Nielsen, Danmarks dygtigste Bondedone	86

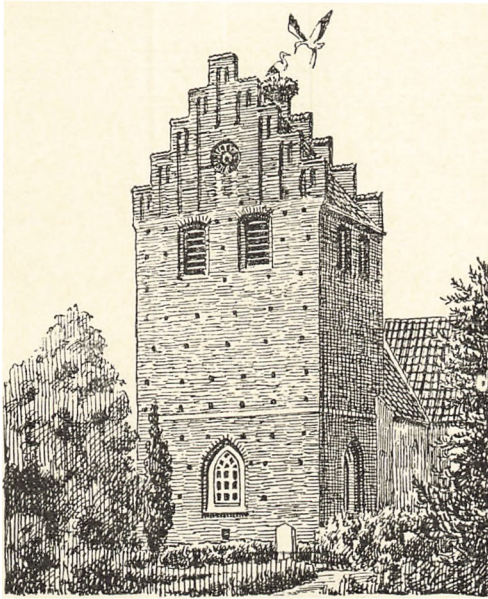
SØLLERØDBOGEN 1949

DENNE AARGANG UDGØR

2. BIND I 2. RÆKKE

SØLLERØD BOGEN

1949

UDGIVET AF
Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune

I KOMMISSION HOS BOGHANDLER MOGENS FUNCH
HOLTE 1949

OMSLAGSTEGNING AF P. HOLM
CLICHÉER: WENDT & JENSENS REPRODUKTIONSANSTALT
TRYK: NIELSEN & LYDICHE (M. SIMMELKIÆR)
KØBENHAVN

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Meddelelse til Selskabets Medlemmer	7
Trafiken langs Øresundskysten fra fortid til nutid. Af Gartner <i>A. Avnholt, Vedbæk</i>	9
Edvard Grieg i Søllerød 1868. Af Gymnasiast <i>Reidar Storaas, Norheimsund, Hardanger</i>	40
Familien Nimb i Holte og København. Af Arkivar <i>Hans Ellekilde</i>	45
Søllerød sogneråds formænd 1842—1949. Af Kommune- arkivar <i>Svend Aage Thomassen</i>	91

SELSKABETS BESTYRELSE

Hans Ellekilde, Arkivar, mag. art. (Formand).

Erling Hoffmeyer, Overbibliotekar (Kasserer og Sekretær),

A. Avnholt, Gartner.

A. Howard Grøn, Professor, Dr. polit.

G. S. Jørgensen, Civilingeniør.

A. C. Louw, Direktør.

P. Michelsen, kgl. Hofjuvelér.

A. Undén, Kontorchef.

Erik Øigaard, Landsretssagfører.

FORRETNINGS- OG REDAKTIONSUDVALG

H. Ellekilde, *E. Hoffmeyer*, *G. S. Jørgensen*, *A. Undén*.

SELSKABETS KONTOR

Søllerød Kommunebibliotek, Nærum (Tlf. Nærum 486).

MEDDELELSE TIL SELSKABETS MEDLEMMER

Hermed har »Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune« den Glæde at tilsende Medlemmerne Aargang 1949. Den indeholder en ret udførlig Redegørelse for »Trafikken langs Øresundskysten fra Fortid til Nutid« ved Gartner *Avnholt* i Vedbæk, en lille Artikel om »Edvard Grieg i Søllerød 1868« af den ganske unge Nordmand Gymnasiast *Reidar Storaas*, Hardanger, der i Sommeren 1949 besøgte Søllerød for at finde Minder om Edvard Griegs udbytterige Sommerferie paa Mothsgaard 1868. Endelig en ret udførlig Skildring af »Familien Nimb i Holte og København«, paa Ny Holte Kro og i Tivoli, ved Arkivar *Hans Ellekilde*, et Sidestykke til Skildringen af Hanne Nielsen paa Havarthigaard i Aarbogen 1945. Til allersidst udgiver Selskabet et Udvalg af Kommunearkivar *Svend Aage Thomassens* værdifulde personalhistoriske Samlinger til Søllerød Sogns Historie, idet vi denne Gang har udgivet kortfattede Levnedsskildringer med Portrætter af de i alt 19 forskellige Sogneraadsformænd, der har staaet i Spidsen for Søllerød Sogneraad i Sogneraadsstyrets Tid 1842—1949.

Vi har siden Udgivelsen af sidste Aarvog haft den Glæde, at Sogneraadet bevilgede yderligere 500 Kr. til Udgivelsen af det Stedregister og det Personregister til Søllerødbogens første Række, de 6 Aargange 1942—47, som fulgte med sidste Aargang 1948, og at vor tidligere Understøttelse til Udgivelsen af Aarbogen er forhøjet fra 700 Kr. til 1000 Kr. Vi takker paa det hjærteligste Sogneraadet for disse Understøttelser. Det har hjulpet noget paa vor økonomiske Stilling, men den er stadig alt andet end god, og vi vil bede Selskabets Medlemmer gøre, hvad de kan for at hjælpe os, med at skaffe nye Medlemmer og enten selv købe eller faa andre til at købe vore gamle Aargange, for at de ret store Værdier, der er bundet i de gamle Oplag, kan blive frigjort til Gavn for Selskabets Arbejde. Det vil let ses, at vi har indskrænket Aarbogens Stof fra 128 Sider i 1948 til 100 Sider i 1949; vi vil sikkert være nødt til at indskrænke Aargangen 1950 til 80 Sider, stadig uden Mulighed for at kunne betale Forfatterhonorar, hvis vi ikke faar en betydelig Tilgang af nye Medlemmer. Hvad vi sagde i Fjor, gælder ogsaa i Aar, at vi anser det for i høj Grad ønskeligt, at hver blot nogenlunde velstillet Familie i Søllerød Kommune regner det som en Selvfølge, at den er Medlem af Kommunens historisk-topografiske Selskab og derved støtter vort historiske Ar-

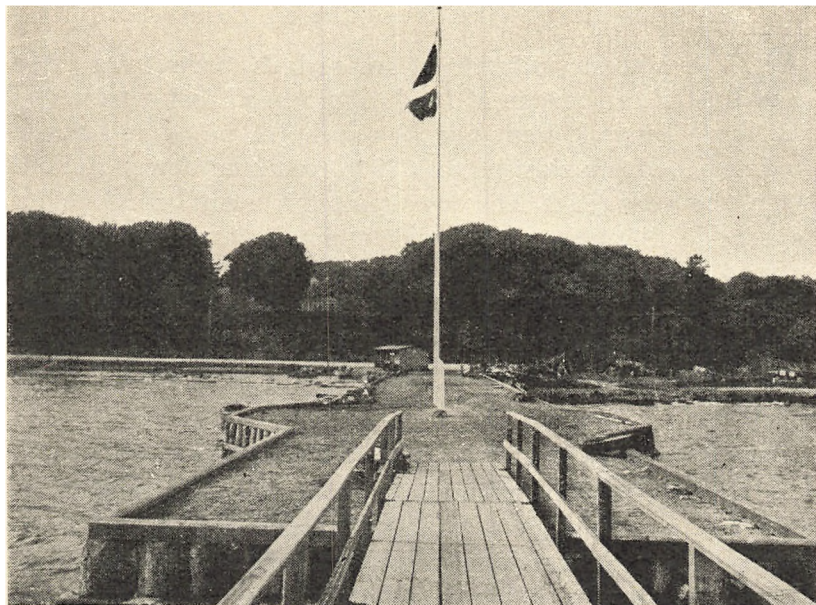
bejde til Gavn for Kommunen. Vi takker de ikke helt faa, der har betalt frivilligt Bidrag udover det ordinære beskedne aarlige Medlemsbidrag.

De foreløbige Planer for Aargang 1950 gaar ud paa en Redegørelse for Arbejderbevægelsen i Søllerød Kommune og dens Udviklingshistorie, i politisk, faglig og kooperativ Retning. Den kendte Kommunalpolitiker, Gartner *H. P. Andersen* i Nyvang ved Trørød har givet os Tilsagn om at paatage sig denne hidtil ganske forsømte Opgave. Han haaber i al Fald at kunne forelægge første Del af denne Undersøgelse, Arbejderbevægelsens politiske Historie her i Kommunen, i Aarbogen 1950. Desuden har Professor ved Musikkonservatoriet, tidligere Organist ved Holte Kirke *Bjørn Hjelmberg* venligst givet os Tilsagn om at skrive en Undersøgelse om Komponisten *J. P. E. Hartmann*, der i mange Aar havde Sommerophold i Nærum. Vi haaber at kunne fortsætte med de to eller tre første Sogneraads Personalhistorie ved *Svend Aage Thomassen*. Resten af Aarbogen vil blive fyldt med mindre Ting, f. Eks. Pastor Vedels fortræffelige Oplysninger i Embedsbogen, Frihedskampens Ofre e. dsl. Gartner *Avnholt* og Arkivar *Ellekilde*, der har baaret Hovedparten af Forfatterskabets Byrde siden 1945, vil holde Ferie i 1950, men paatænker naturligvis at komme tilbage i Aarhog 1951.

Ligesom i 1948 har vi i Maj 1949 holdt en desværre altfor lidt besøgt Generalforsamling, hvor Direktør *A. C. Louw* og Landsretssagfører *Erik Øigaard* blev valgt til nye Medlemmer af Bestyrelsen, og hvor Gartner *Avnholt* og Overbibliothekar *E. Hoffmeyer* blev genvalgt. Lørdag den 17. September havde Selskabet en vellykket Udflugt til *Hørsholm*, hvor Skoleinspektør, Forfatter *H. C. Rosted* paa forbilledlig Vis fremtryllede for os Minderne fra det gamle Hørsholm Slot og Parkanlæg, foreviste os det femaarige ganske ypperlige Hørsholm Museum og det store Museum for Jagt og Skovbrug og bagefter var Selskabets Gæst i den romantisk indrettede »Postholdergaard«. Det er vor Agt i Juni 1950, en Lørdag Eftermiddag, at afholde en Udflugt til Nærum, fordybe os i Nærums historiske og kulturhistoriske Minder og bese det store moderne Hovedbibliothek paa den tidligere Nærumgaard.

P. S. V.

Hans Ellekilde,
Formand.

Dampskibsbroen i Vedbæk o. 1900.

TRAFIKEN LANGS ØRESUNDSKYSTEN FRA FORTID TIL NUTID

Af gartner A. Avnholt, Egebakken, Vedbæk.

Hvilket transportmiddel menneskene har benyttet fra første færd, når de har færdedes langs vor skønne Øresundskyst, er vel vanskeligt at sige med sikkerhed. Snarest har de færdedes tilfods, og årvågent sneget sig frem ad dyrenes banede veksler for at finde nye jagtmarker eller bosteder. Muligt er det også, at man hovedsageligt har benyttet de primitive både, de udhulede egestammer, da man i disse havde sikkerhed særlig mod de større rovdyr, og ikke mindre for overrumpling af deres egne frænder.

Jeg skal nu i det følgende prøve på at skildre trafikken langs vor hjemlige Øresundskyst, dels gennem arkæologiske kendsgerninger og dels gennem historiske kilder.

Landingssteder fra oldtid til nutid.

Et af de sikreste vidnesbyrd om sejlads, bortset fra skibs- og bådrester, er sporene af landingspladser i forbindelse med bostederne langs kysten. Ved kloakarbejde på og ved havnepladsen i Vedbæk sidst på året 1948 fremkom der en del oldsager, hovedsageligt ben og hjortetak samt dyreknogler. Sagerne lå tilfældigt spredt over et smalt område fra sundet op mod land, således at der ikke kunde være tale om en boplads på stedet. Resultatet af disse fund og iagttagelser bliver sikkert den, at der her må have været en landingsplads på et meget tidligt tidspunkt af stenalderen, muligt for 7—8000 år siden.

Følger vi kysten af stenalderfjorden inde bag klitterne, kan der ved næsten alle bopladserne spores landingspladser, således for eksempel den gamle stenalderboplads ved Boldbanerne, hvor der kunde spores eller påvises to små landingspladser op til selve bopladsen. Ligeledes er tilsvarende landingspladser iagttaget ved Bøgebakken på Henriksholms marker.

Ved en udgravning af en stenalderboplads på en sandholm i Maglemosen på ejendommen Magleholm ved Mathildevejen fandtes en veritabel landgangsbro med fortøjningspæl. Landgangsbroen, der stammer fra slutningen af den ældre stenalder, bestod af en smal, flad 2.25 m lang egeplanke, der har været lagt over den sumpede bred fra vandet ind til det faste land.

På et ret tidligt tidspunkt af oldtiden, er antagelig Maglefjorden ved tilsanding blevet afskåret fra Øresund. Dette ses af mange forskellige ting, bl. a. af musling- og snegleskallerne i aflejringerne, idet f. eks. saltvandsmuslingerne i de øvre, d. v. s. de sidst aflejrede lag, viser tydelige spor af degeneration, antagelig på grund af ferskvandet, på grund af hvilket de endelig uddør i Maglemosen, medens ferskvandssneglene bliver enerådende. Landingspladserne må derfor i oldtidens slutning udelukkende være at finde langs Sundets kyst. Ganske vist findes der ingen beviser herfor før nogle århun-

dreder efter Christi fødsel. Vi finder nemlig, som jeg senere skal komme tilbage til, forskellige vejspor gående ned til kysten, hvor man må formode der har været landingspladser. Det drejer sig om et sted ved Strandmøllen, formodentlig et sted på grænsen mellem Søllerød og Lyngby-Tårnbæk kommuner. Desuden har der muligt været et landingssted nedenfor Aggershvidebakken. Ved selve Vedbæk er det mere usikkert at placere eller påvise det bestemte landingssted. Muligt har der været flere, men det må formodes, at hovedstedet har ligget omkring den gamle dampskibsbro ved Miramare. Måske har der også været et landingssted ved den nuværende Vedbæk havn.

Fra gammel tid, d. v. s. slutningen af det 16. århundrede, da skovene var af betydelig større udstrækning end nu, mødtes bønderne fra herredet for at køre det tilhuggede tømmer fra skovene til udskibningsstederne ved kysten. Et sådant udskibningssted lå bl. a. ved Fredheim i Smidstrup og ved Vedbæk, hvor endnu en stump vej fra denne tid ligger skråt overfor Kronborgkiosken. Vejen tilhører endnu forstsvæsenet. Et andet ud- og indskibningssted fra senere tid fandtes der, hvor nu badeanstalten ligger. Her havde de to sørgeligt berømte tømmerhandlere *Captyn* og *Lange* deres tømmerpladser.

1810 købte generaltoldtaten den gamle lystejeendom *Alexandria*, det nuværende Miramare, og indrettede det til toldstation for at lette skibsfarten gennem Øresund og fremme samhandelen mellem den skånske og den danske kyst. Samtidig blev der anlagt en anløbsbro for skibene, den nuværende dampskibsbro, der snart helt er forsvundet. Broen kom fiskerne til gode, efter at toldstedet blev nedlagt. Omkring 1912 blev broen, der dengang var meget forfalden, istandsat, da man havde planer om en ny kystfart med dampbåde, hvilket imidlertid ikke blev iværksat.

Fiskerne, og forøvrigt også lystsejlerne, havde i mange år arbejdet på at få anlagt en havn ved Vedbæk, men først omkring 1918 blev planen virkeliggjort, takket være afdøde snedker P. Niensens (Per Nilen) samt vekselerer Johan Levins og andres energiske indsats.

Oldtidens båd fart.

Det ældste fartøj, der har været brugt i vor lokale Øresunds- trafik, er *egen*, stenalderfolkets primitive båd, tildannet af en udhulet egestamme, og antagelig forsynet med en udligger, uden hvilken den sikkert vilde vippe rundt. Noget fund af sådanne eger, enten i Maglemosen eller andre steder i Søllerød kommune, kendes ikke, men som følge af de før omtalte landingspladser må det med temmelig stor sikkerhed formodes, at egen — ligesom det fremgaar af fund fra andre steder i landet — må have været det almindeligst brugte fartøj helt op i tiden mod bronzealderen.

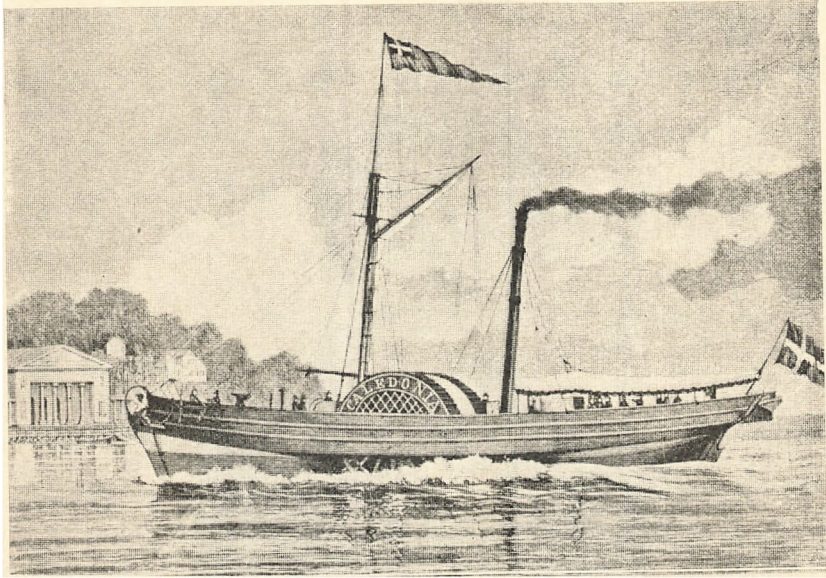
I året 1920 fandtes i et gammelt stengærde i Vedbæk en helleristningssten med indgnedne skålfornede fordybninger, solhjul, og et par buede linier. Stenen var desværre noget ødelagt, idet den var benyttet til opførelse af stensætning langs Levinstien i Vedbæk. Nærmere studium af stenen viser dog uden tvivl solguden, der sejler hen over himmelbuen i sin dobbeltstævnedede båd. Fartøjet gengives bl. a. på de berømte helleristninger i Bohuslen og Skåne. Fra Danmark kendes båden fra det berømte fund i Hjortespring mose på Als. De sagskyndige mener, at den ældre bådtype muligt har været en skindbåd i lighed med grønlændernes konebåd. Båden fra Hjortespringkobbøl var derimod bygget af træplader på et træstel, men samlet ved syning i lighed med skindbådene.

Gennem samkvemmet med andre egne og folk har vore stedlige kystfolk antagelig også lært de nyere bådtyper at kende, som har været benyttet gennem tiden. Den dobbeltstævnedede båd afløstes formodentlig af en bedre søgående båd, i lighed med den klinkbyggede båd, som kendes fra Nydam i Sundeved, og som var en direkte forløber for de større og bedre søgående vikingeskibe. Samtlige indtil nu benyttede både har alle været drevet frem af årer, men med vikingeskibene omkring 400 efter Chr. forbedres sejlsadsen ved hjælp af sejlet.

Skibsfarten i historisk tid.

Skibstyperne fra oldtidens slutning og langt op i historisk

tid er ikke meget kendt. Antagelig har det været både af samme type som den nuværende færøbåd, nær beslægtet med vikingeskibet. Desværre har vi ingen kilder til kendskab om vor hjemlige skibstype, og vi må derfor nøjes med formodninger om, at det hovedsagelig må have været de gængse

Damperen »Caledonia».
(Joh. Lehmann: Jacob Holm 1944, s. 171).

skibstyper, der har sejlet langs kysten gennem sejlskibenes forskellige tidsaldr.

Den bedst kendte skibstype fra ældre middelalder er *smakken*, der minder meget om nutidens fiskekutter. I tiden 14—1500 finder vi de første benævnelser på forskellige skibstyper, som *kogger*, *snekker* og *skuder*. På Christian d. IV.s tid nævnes typer som *krejterter*, *bojerter* og *skuder*. Senere kom så de større velkendte typer: koffardiskibe, skonnerter, brigger o. s. v., alle større skibe, der sikkert aldrig har kunnet lægge til ved vor hjemlige kyst. Al losning og ladning af gods og mennesker har måttet foregå ved både og pramme. Først ved anlægget af anløbsbroen ved toldstedet 1810 har større

sejlskibe kunnet lægge til, men fra nu af er der også kommet stærk fremgang i skibsforbindelsen til Vedbæk.

Caledonia, det første danske dampskib.

Fredagen den 21. maj 1819 blev en mærkedag for dansk skibsfart. På denne dag gik det første danske dampskib ind

Grosserer L. N. Hvidt.

til Københavns red. Måske vil man spørge, hvad det vedkommer Søllerøds øresundskyst? Jo, for det første var det en navnkundig vedbækker, frihedsmanden og skibsrederen *N. L. Hvidt* (1777—1856), der var den drivende kraft i foretagendet, og som købte skibet i England på et værft i Soho i nærheden af London. For det andet blev damperen *Caledonia* det første danske dampskib, der gik i fast rutefart til Vedbæk.

Caledonias ankomst til København vakte en kolossal opsigt.

J. Davidsen fortæller i sin bog »Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn« (Ny udg. 1883, s. 323 ff.) følgende om Caledonias ankomst:

»Det var Fredagen den 21. Maj 1819, at Budskabet om, at »Caledonia« var under Opsejling paa Rheden, kaldte Masser af Mennesker ud paa Toldboden. Da det uden Seil med en stærk Dampsoile fra det

Kommandørkaptajn Michael Bille.

høie Skorstensrør, med Hjulskasserne omgivne af hvidt Skum, banede sig Vei hen til Toldboden, hørtes der et tusindstemmigt Hurraraab, som besvaredes fra Skibet. Det var dog med blandede Følelser hos Tilskuerne, at Skibet toges i Øiesyn. En gammel veirbidt Matros gav sin Betænkelighed tilbedste i forskellige Udraab, der hurtigt skaffede ham mange Tilhørere: »Fanden til Skude!« raabte han, »Øienforblændelse, Hexeri! Det gaer aldrig rigtig til! Uden Seil! Tak! Pokker skal gaa ombord der! I skal se, Børn, inden I veed et Ord deraf, springer den i Luften — og det skal jeg ikke have noget imod. Kommer der mange saadanne Skibe, hvad skal saa vi stakkels Sømænd tage os for?

Det er at tage Brødet fra Landets egne Børn.« En Nyboderskone, der havde hørt til, istemte hans Klager og fandt, at det var skammeligt af Regeringen, at saadanne skadelige Opfindelser bleve indførte. Det var drøit nok at leve og at skaffe Brødet, og naar nu Skibe ikke mere behøvede Seil eller Master, hvorledes skulde saa skikkelige Søfolk faa Hyre. Da nu en Tilstedeværende bemærkede, at der jo alligevel maatte være Folk ombord til at styre Skibet og til at foretage andre Arbeider, blev han af Matrosen slaaet af Marken med den Bemærkning: »Det kan man jo bruge enhver Landkrabbe til. Nei, Sømandens Tid er forbi, min gode Herre! Det Gamle var godt nok, hvorfor i al Djævlens Skind og Ben noget Nyt?«

Der var således delte meninger om Caledonia, men J. Davidsen fortæller videre om skibet således:

»Det var i sit Ydre et ret kjønt Skib, men i Sammenligning med de store Kolosser, som man nu daglig (1883) har for Øie, høist uanseeligt. Det kan sluttes deraf, at Maskinen kun var paa 28 Hestes Kraft, medens f. Ex. Sunddampskibet »Øresund« er paa 120 Hestes Kraft. Det var daværende Grosserer *L. N. Hvidt*, som, i Forening med *Steen Andersen Bille* (1781—1860, senere Chargé d'affaires ved de Forenede Stater i Amerika) havde besluttet at anskaffe et Dampskib til Farten mellem Kjøbenhavn og Kiel. En kyndig Mand, Kommandeurkapt. *Michael Petronius Bille* (1769—1845), nysnævnte St. Billes ældre Broder, blev sendt over til England; efter at han havde besøgt forskellige Værfter, hvor Dampskibe vare under Bygning, uden at finde noget, der var passede til Øiemedet, kom han til Soho, i Nærheden af London, paa hvis Værft Dampskibet »Caledonia« netop var blevet fuldendt. Det havde foretaget flere Prøvefarter, der godtgjorde dets Sødygtighed, og det blev kjøbt til en Pris, der nu vilde blive anset for meget høi. Paa Seiladsen hertil blev det ført af ovennævnte Kommandeurcapt. Bille; der var to engelske Fyrbødere og en engelsk Kok, men det øvrige Mandskab bestod af Danske. Denne Seilads over Nordsøen var en vigtig Prøve for Fartøiets og Maskinens Dygtighed. Endnu havde ikke noget Dampskib gjort en saa lang Tur. Det havde ogsaa adskillige Fataliteter at bestaa; undertiden vilde Maskinen ikke lystre, og Skibet maatte ligge stille; et Par Gange maatte det løbe ind i en Havn paa Grund af Storm. Paa Farten fra London til Kjøbenhavn tilbragte det fjorten Dage, medens den længste Tid, et Dampskib nu bruger til denne Strækning, næppe er fem Dage.«

Også digterne forsøger at lovprise det nye vidunder. Således digter en poet, regimentskirurg *Hans Jørgen Grønholtz* (f. 23/8 1793, død 28/4 1880 som læge i købstaden Assens) om

Caledonias vovelige vesterhavsfart i maj 1818 (se Poetiske Forsøg 1825, s. 62—64, sml. Conversationsblad for 30/12 1825 s. 62):

Fra Fingals Kyster jeg reiste,
paa Havet i Stormens gny.
Stolt af min Fødsel jeg kneiste
foruden Vinger mod Sky.

En Stjerne saae jeg at tindre
paa Danas yndige Bryst —
med Længselsild i mit Indre
jeg stræbte derhen med Lyst.

Mens mine Søstre saa bange
for Stormene søgte Ly,
paa Søilverveien den lange
jeg naaede Axelby (d.v.s. Axelstad, Kjøbenhavn).

Jeg ruller paa Østervove,
saa modig som Skyens Ørn,
til blomstrende grønne Skove
med Danias glade Børn.

Sml. også »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn« 25/5 1819 s. 664: »Sang til Caledonia, Danmarks første Dampskib« på melodi af Kong Kristian stod ved højen mast:

Hil Dig, Du kom til Danmarks Land
Du Snillets Baad!
Du Haab! Du Trøst for danske Mand,
Hver stridig Strøm, ustadig Vind
Beseirer Du ved Kraft i Sind,
Ved trofast Daad.
Du Helt i Storm og Strømmens Dyst
Held følge Dig til hver en Kyst
O Baad!

I *L. N. Hvidts* arkiv findes et par interessante breve, der gengives i *Jacob Holm og Sønners* jubilæums-festskrift (Johannes Lehmann Jacob Holm, en dansk Storkøbmand 1944 s. 168 ff.). Disse breve giver et morsomt og livfuldt billede af datidens syn på Caledonia, både bekejstringen over det nye

tekniske vidunder, så vel som frygten for det ildsprudende uhyre.

Det ene brev er fra en sæbesyder *S. Petersen* til hans svoger, og det lader til, efter hans store interesse for skibet at dømmes, at han har foretaget flere rejser med *Caledonia* fra København til Kiel og omvendt. Brevet (af 3. juni 1819) begynder således:

Min gode Svoger!

Efter dit Ønske vil jeg fortælle lidt om, hvad jeg uden Overdrivelse vil kalde den menneskelige Opfindelsesevnes skønneste Triumf, det første danske Dampskib »Caledonia«. Petersen fortæller derefter kort Skibets historie, og fortsætter saaledes: »Hvergang det afgaar, ere Toldboden, Langelinie og Kastelvolden fyldte med Mennesker, som ville nyde det stolte Syn af Skibet, der damper af Sted uden Seil, men med Røgen væltende i skytunge Masser ud af den høie sorte Skorsten og med Vandet skummende i hvide Bølger, som en bugtende Hale langt bag sig.«

Petersen skildrer videre Mekanikken i Skibet. »I Begyndelsen er det rigtignok lidt benauende at høre Larmen af Dampen, af Hjulene og hele den konstige Mechanismes mange Stænger og andre Indretninger, som fare op og ned eller frem og tilbage. Lidt ængstende er det ogsaa at se de store Kulbaal under Kjedlerne og tænke sig saadan prisgivet Ild og Vand; men man vænner sig dertil, og hvert Øjeblik vokser Beundringen, medens man gribes af Begjærlighed efter ret at forstaa dette Mesterværk, som man befinder sig ligeoverfor, og efter ret at forstaa dets interessante Mechanisme.«

Petersens kone deler åbenbart ikke sin mands begejstring for *Caledonia*, og han beder svogeren om at være ham behjælpelig med at overvinde hans hustrus unaturlige rædsel for skibet og selv prøve en tur dermed. Han slutter:

»Hun lever i denne Tid stedse i en feberagtig Ængstelse for at se mig vende hjem fra mine Lysttoure i en eller anden defekt Forfatning, det kjære Væsen! Hun kan ikke ane, hvor roligt og naturligt alt gaar til der ombord, og hvor hendes Mand virkelig svælger i Nydelsen af denne kolossale Opfindelse, thi saa vilde hun ingen Vanskeligheder gjøre.«

At Petersens kone havde god grund til ængstelse overfor det moderne uhyre, fremgår med al ønskelig tydelighed af hendes brev til broderen den 10. juni 1819.

»Kjæreste Broder!

Du maa sandelig gribe ind, hvis du ikke vil se din stakkels Søster gaa til Grunde i Angest. Min Mand er saa betaget af en sand Lidenskab for Maskiner, og sætter bestemt engang Livet til ved et saadant Uhyre. Han er helt forstyrret af Henrykkelse over dette Dampeskib, som er kommet her til Landet, han lever og dør derombord. Herre Gud! han er jo kun en Skabning af almindelig Kjød og Ben, men saadan en Tingset er jo af Jærn og Staal, Ild og Damp, og tager den ham engang fat, saa Gud hjælpe os med hele Sæbesyderiet — han bliver maset, gør han! Der havde han forleden faaet Lov at komme ned i selve Apparatet — jeg har en Anelse om, at det var efter et godt Middagsbord — og saa griber det ham i hans ene Frakkeskjøde og haler ham til sig, indtil han staar, trukket fast op til noget, som nok kaldes en Stempelstang, der af alle Livsens Kræfter bliver ved at gnide op og ned og ned og op ad hans syndige Ryg, som skulde han flaaes, den kjære Sjæl; medens Noget, der nok skal kaldes en Krumtap, i et Kjøre væk dunker ham oven i hans gode Hat, du ved den nye, til den ryger ham ned over Øinene og revner lige ned til Skyggen. Han siger, at i det Øieblik begyndte han at tænke paa dig og mig og Børnene, og Gud skal vide, hvorledes det ogsaa var endt, hvis der ikke var kommet Hjælp. Vel har han solide Ben og er jo i det hele en stærk, lille Tyksak, men hvilken Mand kan i Længden staa sig imod 28 Hestekræfter! Jærnbæstet var for kraftigt og havde visseligt gjort mig arme Kone til Enke, hvis ikke den unge Maler Fritsman lykkeligvis er faret til og med sin Kniv havde skaaret Skjøderne af Petersen og halet ham væk. Men saa gik Skjøderne, med et af mine nye Lommetørklæder, imidlertid ind i Ventilierne — eller hvad de nu kaldes — og saa vilde Mechaniken ikke gaa længere. Dampen fusede ud alle vegne, og den kjære Sjæl i de bare Benklæder var nær blevet skoldet oven i Kjøbet.

Men ikke nok dermed. Da Hjulene standsede, saa kjørte Skibet paa Grund, og nu blev der et forfærdeligt Staahej. Alle skjældte de stakkels Fatter Huden fuld, og Capitainen var saa rasende, at han bandede paa, at han vilde kaste den Krakiler — Herregud at kalde Petersen en Krakiler — overbord, saa at Fatter i sin Elendighed virkelig troede, at han kun var reddet fra Maskinuhyrets Jærnlemmer for at ende sit Liv i de vaade Bølger. Og havde den gode Fritsman ikke været, saa var det vist ogsaa endt med Forfærdelse. Nu slap han med at blive smidt i Land et Sted paa Kysten af Lolland i øsende Regnvejrr — det rædsomme Vejrr i Torsdags — uden Hat, med en Frakke paa, som var blevet til en Trøje, og desuden kun havde halvandet Ærme, og saa med et Par Benklæder, der manglede netop den Del, som Skjøderne kunde have dækket, hvis de ikke havde siddet i Ventilierne. Se, saadan kan det ikke blive ved at gaa. Din Svoger mister paa den Maade sit Helbred, sine Klæder og sin borgerlige Reputation. Du maa

foreholde ham hans Galskab, og i denne Tid nytter det vist, thi han ligger selv som en Dampkedel, fyldt til Randen med kogende hed Hyldethe, for han blev naturligvis voldsom forkjølet af den Tour, hvad der forresten ikke var andet end velfortjent.«

Den højst dramatiske skildring ender som alle romaner trods alt godt, og de unge elskende faar tilsidst hinanden, hvilket fremgår af brevets fortsættelse.

»Naa! Alt er jo godt for noget. Du ved, at Petersen ikke vilde lade Mine faa unge Fritsmann, fordi han kun er Maler, og endskjønt han aldrig i sine Livsens Dage havde set ham. Nu er det da i Orden; thi da Fritsmann trak Fatter ud af Mechanikken og ovenikjøbet laante ham en Kaskjet og en god blommet Slaabrok, som han maatte reise hjem i, saa kunde den gode Sjæl — skjønt det jo rigtignok var en sær Mondur for en Major i Hans Majestæts Borgercorps — dog ikke være haard, og Maleren fik Tøsen.«

Petersens kone slutter sit brev med endnu en salut til det forfærdelige uhyre.

»Skriv nu ret snart og forehold Petersen alvorligt, at han ikke oftere maa komme ombord i det græsselige Skib. Du kan tro mig, at her er mange i Byen, der dømme ligesom jeg om den Indretning; den ender dog med en'ten at gaa tilveirs eller tilbunds og vil koste mange Mennesker Livet. Os har den foruden Angesten kostet en Frakke, en Hat og saa mit fine Lommetørklæde.«

Din tro Søster.

Desværre får man ikke at vide, om Petersen har tabt lysten til at sejle med dampskibet. Antagelig ikke, men han har nok for fremtiden været lidt mere forsigtig med at komme »mechanikken« for nær. Desværre kan sæbesyder S. Petersen ikke findes i Københavns vejviser 1819, og hans svigersøn, Fritsmann, mangler i Weilbachs kunstnerlexikon.

Nogle år senere findes der i »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn« 27/7 1824 en skildring af Caledonias tur fra Kjøbenhavn til Kiel.

Caledonia i øresundstrafiken.

Trods madam Petersens og andres rædsel for uhyret gik dampskibstrafiken dog sin sejrsgang. Caledonia var købt til ruten Kjøbenhavn—Kiel, men blev hurtigt sat ind i øresunds-

trafiken. Allerede søndag den 23. maj 1818, fem dage efter sin ankomst til København, foretog Caledonia en lysttur til Helsingør. Der var ialt 106 passagerer ombord, skønt prisen var høj. Der betaltes 4 rdl. for billetten og 3 mrk. for beværtningen. Under en skøn musik og overalt hilst med hurra fra de på Toldboden, på Kastelsvolden og på Kalkbrænderierne forsamlede folk, sejlede Caledonia kl. 9³/₄ om formiddagen med raskhed til Helsingør, hvorfra det igen vendte tilbage om eftermiddagen kl. 3 med 118 passagerer og ankom til København kl. 6.

I samme uge begyndte Caledonia sine regelmæssige ture mellem København og Kiel med talrige passagerer. Tillige blev skibet om søndagen benyttet til ture til Klampenborg og Dyrehaven (Davidsen: Det gl. Kongens Kjøbenhavn 1883 s. 325).

I Adresseavisen for onsdag den 18. juni 1828 træffer vi for første gang Caledonia annonceret til fast rutefart til Vedbæk. Her står følgende:

Dampskibet Caledonia

til Bellevue og Vedbæk Kl. 9¹/₂, Kl. 1¹/₂ og Kl. 5¹/₄.

Senere i bladet under »Skibslejlighed« finder vi:

Lysttour til Bellevue og Vedbæk med Dampskibet Caledonia
Søndagen den 22. Juni.

Naar passende Vejrligt indtræffer, afgaaer Skibet fra Toldboden til Bellevue og Vedbæk: Første Gang om Formiddagen Kl. 9¹/₂ præcise, anden Gang om Eftermiddagen Kl. 1¹/₂ præcise til Bellevue alene, tredie Gang om Eftermiddagen Kl. 5¹/₄ præcise til dito, samt fra Bellevue til Toldboden om Aftenen Kl. 9¹/₂.

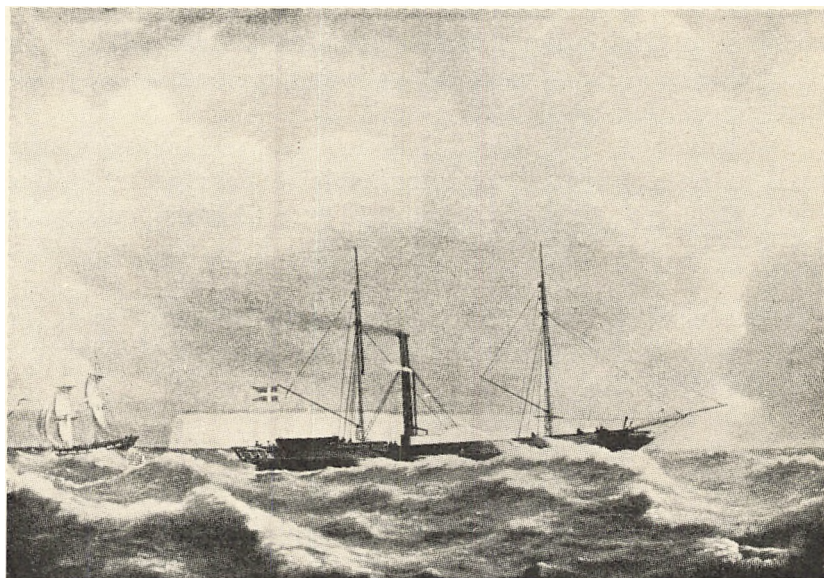
Billetter til Bellevue a 3 Mrk. og til Vedbæk a 4 Mrk. for Voxne (for Børn det Halve) erholdes paa Toldboden om Søndagen fra Kl. 7 Morgen til Kl. 5 om Eftermiddagen samt om Aftenen for hjemgaaende, deels fra Bakken i Dyrehaugen, deels ved Bellevue. Passagererne bringes frit om Bord og i Land.

Det må siges at være en god service, man yder bakkegæsterne, ved at bringe dem frit om bord igen. Sligt gøres ikke i vore dage, selv om det sikkert i mange tilfælde kunde gøres nødig.

Lidt senere findes i Adresseavisen for fredagen den 27. juni 1828 en anden meddelelse om *Caledonia*:

Ved Hendes Majestæt Dronningen af Sveriges høje Nærværelse bliver førstkommande Søndag Eftermiddag stort Bal ved Sundhedsbrønden i Ramløse, i hvilken Anledning Dampskibet *Caledonia* bemældte

Damperen »Frederik den Sjette«.
(Joh. Lehmann: Jacob Holm 1944, s. 169).

Søndag den 29. Juni, naar Vejrliget tillader det, vil afgaa her fra Toldboden om Morgenen Kl. 7 præcise til *Helsingborg* og medtage Passagerer til Vedbæk og Helsingør o.s.v.

Billetter til disse Tourer, nemlig til Vedbæk a 64 Sk. o.s.v. o.s.v. erholdes i Kronprinsessegade Nr. 395.

Godt ti år efter *Caledonias* ankomst, i maj 1819, løb det første danskbyggede dampskib af stabelen. Det fik navnet *Frederik den sjette*, og det var netop bygget hos Jacob Holm og Sønner. Det blev indsat i Kielruten den 26. juli 1830, men blev senere, ligesom *Caledonia*, benyttet i øresundstrafiken.

Selv om publikum ret hurtigt glemte sin skræk for det nye dampuhyre, var kritikken alligevel vågen, og der var ikke

udelt tilfredshed med dampskibsfarten. Saaledes skriver en forfatter i Conservationsbladet for 1. juli 1826 — rimeligvis redaktøren, *H. E. G. Proft* — i en skildring af Dyrehaven følgende:

Ogsaa vore tre Dampskibe, *Caledonia*, *Vilhelmine* og *Jylland* foretage i denne Dyrehaugstid nogle Gange hver Uge Lysttoure til *Bellevue*. Disse Lysttoure til Søes vilde uden Tvivl vinde Yndest og Credit hos Publikum, da man ved denne Rejsemaade er befriet fra den, især i en saa tør Sommer som den nærværende, saa høist ubehagelige Støv,

Dampskibsbillet omkring 1835.

dersom der var sørget lidt mere for Passagerernes Beqvemmelighed og hurtige Befordring; men saaledes som Indretningen nu for Tiden er, ligne de, især om Søndagene, mere Transporter af Slaver eller Qvæg end Lysttoure.

Efter at være ankommen paa Toldboden maa man ofte vente hen imod en Time, inden alle Passagererne ere blevne satte ombord. Rejsen gaar derpaa for sig, og med et Antal, der stundom skal overstige 400 Mennesker, er det ikke at undre sig over, at Skibet, især naar Vinden tillige ei er den gunstigste, gaaer Sneglegang: ikke at tale om, at enhver der ikke vil trænge sig igjennem den sammenstüvede Masse, maa staae ligesom fastgroede til den Plet, hvorpaa han, saa at sige, er naglet. Er man nu endelig ankommen til Kysten udenfor *Bellevue*, da medgaaer atter en halv Time, inden Passagererne blive satte iland, — kort den hele Tour, inden man er kommen til sin Bestemmelse, der i Almindelighed antages at være Dyrehaugen, udfordrer ikke sjældent tre Timer, hvilket, især naar man om Søndag Eftermiddag først tiltræder Reisen Kl. 5¼, vistnok synes at være vel længe, og det var derfor høiligen at ønske, dels at Billetternes Antal til disse

Toure blev noget formindsket, dels at Landsætningen fra Skibet og Befordringen til samme blev foretaget med større Hurtighed, hvilket ikke synes at være udførligt, naar begge Sider af Skibet vare tilgængelige, istedetfor at nu kun den ene bruges.

Skodsborg Dampskibsbro.

Efterhånden kom der flere og nyere dampere ind i Øresundsfarten. I firserne gik *København* og *Øresund* i rutefart

Dampskibsbroen i Skodsborg.

mellem København og Helsingør, og flere anløbssteder kom efterhånden til. Da Skodsborg badehotel blev bygget og åbnet 1874, byggedes en stor dobbeltbro, hvortil damperne kunde lægge til. Vognmand *Jul Nielsen*, Skodsborg, fortæller, at han som dreng husker damperen *Øresund*, når den lagde til ved hotellets anløbsbro. Når den da atter satte skovlhjulene igang, bevirkede det, at vandet trak sig et stykke tilbage. Den korte tid det varede, benyttede byens drenge sig af til at løbe langt ud i sundet, indtil vandet jagede dem ind igen.

Da kystbanen åbnedes 1897, afsluttedes sundtrafikens tidsalder. De sidste dampere i øresundstrafiken var de Forenedes *Gefion* og *Gylfe*. I året 1912 kom der nye planer frem om at genoptage sundtrafiken, og den gamle dampskibsbro i Vedbæk fik en meget grundig hovedreparation. Planerne førte

imidlertid ikke til noget, og broen fik lov til at forfalde. Senere blev der dog i sommerhalvåret med mellemrum sat mindre dampere ind i Øresundstrafiken til turistfart. Den sidste lystdamper var *Turisten*, der om sommeren indtil tæt op mod den sidste verdenskrigs begyndelse ofte lagde til ved molen i Vedbæk havn. Mange har på Sankt Hans aftener haft uforglemmelige ture med »*Turisten*«, enten over sundet til Hven eller op langs kysten, når bålene flammede og lyste inde fra land. På disse ture har sangen »Dejlige Øresund« ofte tonet fra skibene ind mod kysten.

De ældste vejspor langs kysten.

Som bemærket i indledningen, må det formodes, at de første menneskers færdsel på landjorden sandsynligvis foregik ad tilfældigt banede dyrestier langs kysten af fjorde og søer, fra boplads til boplads. Efterhånden banedes menneskenes stier i lighed med dyrenes, og dannede begyndelsen til de første vejspor.

Egentlige vejspor kan man muligvis ikke tale om før et godt stykke ind i historisk tid. Måske dog allerede i bronzalderen eller folkevandringstiden, da hesten begyndte at blive et stærkt benyttet transportmiddel. Vogne kendtes ganske vist i bronzalderen, men antagelig kun til brug ved store religiøse fester og lignende. Noget almindeligt transportmiddel har vognen næppe været.

Gennem folkevandringstiden og vikingetiden med den større samhandel med fremmede egne er færdselen ad de smalle, banede vejspor gennem den meget skovrige egn steget stærkt. Skibene lagde til ved landingsstederne langs kysten, og de mange spor samlede sig ved vadestederne over åerne, for vor egns vedkommende ved Strandmøllen, Råvad, Stampen, Nymølle og Ørholm m. m. Ved koloniseringen i tiden omkring 7—800 efter Kristus, hvor man i hele det skovrige Nordsjælland anlagde store rydninger, der senere blev til landsbyer — hos os byer som *Søllerød*, *Øverød* og *Trørød* — trak vejsporene deres lige linier fra syd til nord, samtidig med at sporene fra kysterne skar sig ind gennem landet til landsbyerne. Mange steder kan de gamle vejspor følges side

om side med de nuværende veje. Sporene skar sig dybt ned i bakkesiderne, efterhånden som færdselen steg. Hestens hove og de tunge hjul gravede sig stadig dybere ned, og regnen gjorde den løse jord til et ælte, der som en plastisk masse gled nedad mod det lavere terræn, hvorved de dybe hulveje skabtes. Endnu står de ældgamle vejspor som stærkere eller svagere markerede grøfter i mange skove, hvor terrænet har fået lov at ligge nogenlunde uberørt af menneskenes redskaber. Men også disse svage rester af fortidens vejnet trues nu af forstvæsenets moderne fræsere, og vil i løbet af en årrække forsvinde.

Ved Strandmøllen ser det ud til, at et gammelt vejspor har udmundet, som med afbrydelser kan følges til det gamle *Stockerup* på Eremitagesletten. Nedenfor Skodsborgbakken ved sanatoriet må der ligeledes have udmundet et vejspor, der kan følges et stykke i skoven ved Skodsborgdammen mod Nærum eller Råvad. Omtrent ved den gamle skole nedenfor Aggershvilebakken udmunder to andre vejspor, hvoraf det ene kan følges gennem skoven til Nærum. Det andet kan følges et stykke indenfor skovgærdet til Aggershvileparken med retning mod Vedbæk og har antagelig nogenlunde fulgt retningen af den gamle Strandvej. Den gamle Trørødvej har sikkert også fra gammel tid fulgt den nuværende linie fra Vedbæk til midten af Trørød hegn. Her går et gammelt spor skråt ind gennem skoven mod sydvest til skovgærdet ved Mathildevejen med retning mod Trørød by.

Hvornår Strandvejen er opstået som færdselsvej, fortøner sig i det fjerne. Muligvis har man meget tidligt begyndt færdselen gennem det løse sand langs stranden som en naturlig forbindelse mellem de små bysamfund eller fiskerflækker langs Øresund. Når man vil vide noget om vejenes tilstand, også i vort hjemlige stykke af Øresundskysten, må vi, ligesom med skibsfarten, søge oplysningerne udefra. Ser vi på gamle kort, ses vejene at slynge sig i bugter, søgende udenom de værste bakker. Dette stemmer dog ikke helt med, hvad de bevarede hulveje viser. Disse går tværtimod i tydelig fugleflugtlinie. Hvad derimod Strandvejen angår, stemmer de gamle kort. Den har nemlig altid slynget sig i bløde bugter

langs stranden, og det er med rette dette, der har givet vejen sin ynde. Fra oldtiden til langt op mod vor tid lå vejene som tilfældigt banede stier, der i regnfulde tidsrum, forår og efterår, nærmest var ufremkommelige. Når vejsporet blev altfor umuligt at anvende, kørte man ganske simpelt ved siden af og dannede et nyt spor, hvorfor man endnu ved de gamle vadesteder kan se flere vejspor side om side løbe sammen.

Frederik II gjorde meget for vejenes forbedring. I 1562 hedder det om vejene i Nordsjælland og omkring København, at de var dybe og onde og så smalle, at en rustvogn ikke kunde køre der. Det sidste blev afhjulpet ved, at vejene blev gjort et kvarter bredere. Bønderne blev kommanderet ud at køre jord i de værste huller, og på de dybeste steder blev der kørt nogle store kampesten i, og så var vejene efter datidens begreber, i orden. Kong Frederik V gav ligeledes ordre til, at vejene overalt i landet skulde gøres farbare, og han anlagde blandt andet også de første stenlagte kongeveje. Allerede i hans faders, Christian VI's regeringstid klages over, at vejene i Københavns amt såvel som i det øvrige land var i en elendig tilstand. En forfatter beretter i 1774 således om Strandvejen:

Paa samme Tid henlaa Strandvejen, naar man kom ud over Kjøbenhavns Jorder, hvor den, saavel som de andre Veie paa Byens Grund, var ny anlagte, ligesom et rent Kaos, idet man kørte i den stride Sand, hvor man vilde, hele Havstokken over fra Skoven og ud til Stranden (Geograf. Tidsskr. V 1881 s. 9).

Det kunde efter dette se ud til, at Strandvejen først er anlagt i slutningen af syttenhundrede, men åbenbart har man stadig indtil da kørt på det naturlige jordsmon, og som regel omgivet af lave jorddiger, hvorved pløret blev rent utåleligt i fugtige perioder. Fra begyndelsen af 1800 hedder det endnu om Strandvejen: »Langs Strandvejen, der var en dyb sandvej ved kysten, saa man for det meste ikkun den hvide sand med enkelte græspletter, som ydede tarveligt foder til nogle faar.«

Omkring 1880 formentlig er Strandvejen blevet makademiiseret, men endnu klages der ofte over den dårlige, sandede

vej. Strandvejen går endnu i det gamle leje. Gennem den nuværende Vedbæk by gik Strandvejen fra havnen et stykke længere ind i landet. Lige bag restaurationen *Christiansminde*, ved vestgavlen af længen på Engvej, ligger endnu et stykke af den gamle Strandvej bevaret, ligesom man i villahaverne forskellige steder gennem byen endnu kan spore den. Sit nuværende leje fik Strandvejen først ved byens udformning i halvfemserne, og sit nuværende udseende fik den først ved en større regulering og udvidelse i 1923, hvorved der afgravedes betydeligt af bakkerne, f. eks. Vedbækbakken og Aggershvilebakken. På Aggershvilebakken kan vejens gamle leje stadig ses på gangstien langs skovhegnet. Ligeledes gennemgravedes den store bakke, kaldet *Sukkertoppen*, uden om hvilken den gamle Strandvej slog en bugt langs enden af Enrumdammen.

Kørslen ad Strandvejen.

Det ældste transportmiddel, som mennesker benyttede sig af langs Strandvejen eller kysten, var sikkert hesten, og helt op til omkring 1500 var hesten stadig det almindeligst benyttede transportmiddel, men køretøjer var dog så småt begyndt at vinde indpas i Danmark. Morsomt hedder det i folkevisen om den danske kongedatter, der kom som brud til Sverige, at hun ved synet af ridehestene udbryder:

Var jeg i min faders land,
da fik jeg karm og køresvend.

Men »hinsidan« var man ikke begejstret for de nymodens køretøjer, og det hedder videre i visen (Danmarks gamle Folkeviser III, s. 230): .

Dertil svared de svenske fruer:
I føre os hid ingen jyske sæder!
Saddel af sølv og forgyldte mile
dermed plejer de svenske fruer at ride.

Men køretøjerne gik dog, omend langsomt deres sejrsgang. Her i landet har vognene, i modsætning til vort broderland Sverige, været ret almindelige. Oprindeligt var det kvinder og

ældre mænd, der havde vanskeligt ved at ride, der benyttede vogne, de såkaldte fruervogne eller fruerkarme.

De ældste vogntyper vi kender, og som formodes af og til at have færdedes på vor hjemlige Strandvej, var nogle store, klodsede køretøjer, der for rejsevognenes vedkommende måtte have indtil 6 heste for at forcere de sandede og opkørte veje. De almindeligste køretøjer i den hjemlige trafik har sikkert hovedsagelig været bøndernes pindevogne, og måske af og til Frederik II's vogntog af tunge, klodsede rustvogne, der blev benyttet, når hoffet flyttede til Frederiksborg, og som mest af alt lignede store lågkister på hjul.

Først omkring 1770 finder vi beskrivelser af trafikmidlerne. Især er det kilderejserne man hører om. Således fortælles i Kjøbenhavns Aftenpost 1772 nr. 34 følgende om en St. Hans tur til Kirsten Pils kilde:

Hvem kommer der bagved, og hvad er det for en forfærdelig Tralen — vil de kyse Røvere eller Spøgelser? — Hvad! Er det et Læs Løv — ney nu! Luk dine Øyne op — det er en ret god ærlig Kildevogn med blaa Hynder, som fører over tretten Personer af begge Kjøen, med Løv i Hatten og i Hænderne. (Geogr. Tidsskr. V, 1881, S. 7.).

Kilderejserne gjorde stærk brug af vogne, og bønderne leverede største parten. De beskrives af topografen L. Both på følgende måde:

De Bøndervogne, der mødte paa Holdepladserne for at befordre Skovgæsterne, vare den Gang (dvs. o. 1780) af yderst simpel Bygning. Undervognen var stiv uden Vrideskammel eller Tyve; der var ingen anden Dreieindretning paa disse Køretøjer end den Giring, der fandt Sted ved Hovedboltens Vrikken i sit Hul i Kjæpstokken. Naar Kudsken vilde have sit Kjøretøj vendt paa en almindelig Vej, maatte han »kaste« det, det vil sige, han maatte sætte Ryggen ind under Bagvognen og løfte denne rundt om Forhjulene. Hjulene var høje og Naverne store for at give Plads til Træaxelen, der maatte være af forsvarlig Tykkelse for at kunne holde. Derved fremstod en stor Gnideflade, der hurtig blev tør, Tjærekinden var et uønskeligt nødvendigt Rekvizit, naar man i det hele vilde kjøre. Sandet trængte fra Hjulet ind mellem Naverne og Axlen og gjorde sit til, at Kjørselen snart blev trøv (Geogr. Tidsskr. V, 1881, S. 9).

Kørselen var således dengang ikke den bare fornøjelse, men snart blev dog køretøjerne mangeartede og bedre. Selv om det hovedsagelig er trafikken mellem København og Belle-

vue, der omtales, kan det dog have sin interesse, og også give et billede af vogntyperne i vor hjemlige strandvejstrafik, at læse et uddrag af den ovennævnte artikel om Dyrehaven 1826 (i Conservationsblad for 1. juli 1826). Heri berettes:

Vejene til alle disse Steder vrimle ogsaa, især i Kildetiden, saavel af Gaaende som af Ridende og Kjørende, deels i elegante Equipager:

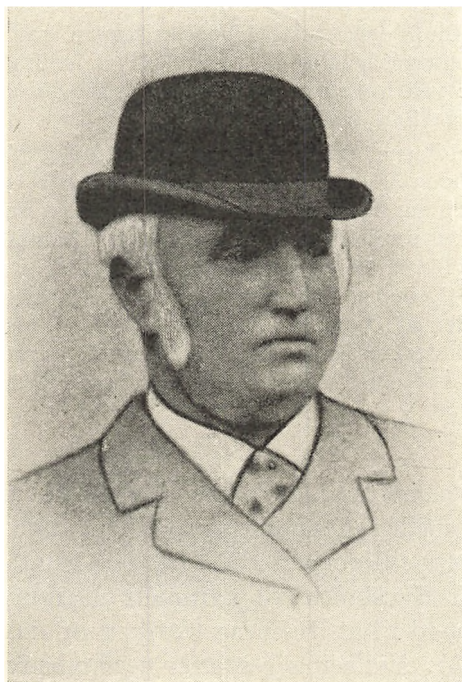

Omnibussen Klampenborg-Skodsborg-Rungsted.

Offenbachere, Berlinere, Wienvogne, Diabler, Karether, store og smaa holstenske Vogne, Kabrioletter, Gigge, deels i Kildevogne og Kaffemøller (saaledes kaldes Bøndernes Befordringstøi) den store Landauer ikke at forglemme, der nu hver Eftermiddag gaaer fra Hovedstaden til Dyrehaugen og hver Aften tilbage igjen.

Ad Strandvejen fra København til Helsingør gik fra ældre tid en af de vigtigste postruter. Allerede i postforordningen af 1624 nævnes ruten, og den befaredes da af brevbærere til fods. I 1694 gik der daglig post. De rejsende derimod måtte hovedsagelig selv sørge for befordring. Dog havde regeringen allerede i det syttende århundrede søgt at sikre befordring til de rejsende, og forøvrigt var der en ordning med byernes vognmandslav, der skulde stille køretøjer til rådighed mod en bestemt fastsat betaling. Postvæsenet overgik 1711 til sta-

ten, og fra da af kunde de rejsende befordres med agende post. Trafiken foregik i åbne vogne, en lidet behagelig måde at rejse på. Men senere forbedredes dog forholdene, efter at befordringen udelukkende kom under poststyrelsen. Endelig blev 1798 den første diligence sat i gang mellem København

Vognmand Chr. Nielsen, Skodsborg.

og Helsingør, og omkring 1840 blev der oprettet en særlig personpost, der medførte breve, pakker og rejsende og daglig løb mellem de to byer.

I J. Davidsens bog »Fra det gamle Kongens København, 1880, s. 19, fortælles følgende om trafikken i begyndelsen af det 19. århundrede:

Til Befordring til Byerne i Københavns Omegn var der indrettet saakaldte Dagvogne, i Reglen tre eller firesædede Holstenskvogne, som visse Vognmænd var privilegerede til at holde. De havde en bestemt

Afgangstid, men der hengik ikke sjældent et Par Timer, før de kom afsted, fordi Vognmændene ønskede at faa dem fyldte. Denne Upaalidelighed bevirkede, at Postvæsenet selv overtog Befordringen, og efterhaanden blev der anskaffet Diligencer. Ogsaa de saakaldte Fragtmænd, især de der kørte mellem København og Byerne nordpaa, medtog Passagerer mod en billig Godtgørelse. Men en Snegl kunde godt have holdt Væddeløb med denne Art Befordring. Jeg mindes, at paa en saadan Tur til Frederiksborg tilbragte jeg Tiden fra Kl. 5 om Eftermiddagen til Kl. 6 den næste Morgen. Tingen var nemlig den, at Hestene for den svært belæssede Vogn gik Fod for Fod, samt at Fragtmanden bedede ved hver Kro paa Vejen, og fik sig et Slag Kort med de Bekendte, som han traf der.

Befordringsmidlerne vare overhovedet temmelig primitive, plumpt byggede Kareter og Wienervogne, hvoraf de ældste istedet for Fjedre hang i Læderremme, firestolede Holstenskvogne af Kurvefletning med Fadingen næsten umiddelbart hvilende paa Hjulene. Karakteristisk var Bøndernes Pindevogne, der bragte Tørv eller Levnedsmidler til Staden, de usle Krikker, hvormed de vare forspændte, og det maku-lerede, undertiden af Tovværk bestaaende Seletøj, viste, hvor ilde det stod til med Bøndernes Kaar. Saakaldte Gumpekærrer, et ganske lille med en Hest forspændt tohjulet Køretøj, bragte Mælk og Fløde til Hovedstaden.

Diligencevæsenet udviklede sig dog til en anseelig højde, selv set med nutidens forhold for øje. To gange i døgnet kørte f. eks. Hørsholm diligencen 1852, og den brugte 2½ time fra København til Hørsholm. Et gammelt vognmandsfirma, der dengang var med til at fremme trafikken og dagvognskørslen, er firmaet *Chr. Nielsen og sønner* i Skodsborg. Vognmand Chr. Nielsen begyndte dagvognskørslen mellem Klampenborg og Skodsborg i året 1872. Ruten havde endestation ved Klampenborg station, da banen var åbnet 1865. I begyndelsen gik dagvognen vistnok kun et par gange om dagen i hver retning, men da hotelejer *J. A. Struck* den 19. maj 1874 havde åbnet Skodsborg badehotel, kom der en overenskomst istand mellem Struck og Klampenborgbanen, hvorved der gaves vognmand Chr. Nielsen eneret på den faste omnibuskørsel mellem Klampenborg og Skodsborg. Nielsen skulde så på sine vogne føre et skilt med følgende tekst: »SKODSBORG BADEHOTEL til og fra KLAMPENBORG«, ligesom han skulde overholde følgende persontakster:

Fra Klampenborg	gennem Taarbæk til Trepilelaagen	25 Øre
»	» over Strandmøllen til Enkehuset	30 »
»	» til Skodsborg indtil Rolighed	40 »
»	» til Vedbæk indtil Strandriddergaarden ved Amtsskellet	50 »
»	» Gamle Rungsted Kro	65 »

Omtrent samtidig kom der en ordning med postvæsenet, hvorefter Niensens vogne skulde befordre posten fra Klampenborg til Skodsborg, Vedbæk og Rungsted to gange daglig i hver retning. Desuden var der med Strandmøllens papirfabrik en ordning om til tider at befordre papirfabrikens post. Denne var anbragt i en speciel posttaske, hvortil kun fabriken og Klampenborg postkontor havde nøgle. Desuden var der en ret stor transport af medicin fra Taarbæk apotek til hele kysten indtil Rungsted.

Dagvognene gik fra 1. maj til 15. september på søgnedage hver time fra Skodsborg til Klampenborg og hveranden time fra Vedbæk samt to gange om dagen fra Rungsted. Om søndagen henholdsvis hver halve og hver hele time samt uforandret fra Rungsted.

Til befordring benyttedes omnibusser, hvoraf den største kunde tage 12 personer inde i vognen samt 2 à 3 hos kusken. I sommerhalvåret anvendtes desuden nogle såkaldte sofa-vogne, hvor passagererne sad med ryggen mod hinanden, seks på hver side og 2—3 hos kusken. Vognene var overdækket med tag, og enkelte var forsynet med forsatsruder. Køretøjerne var behagelige i godt vejr, men på grund af de lave hjul virkede de ødelæggende for hestene.

I vinterhalvåret nedsattes kørselen til tre gange daglig i hver retning fra Skodsborg og Vedbæk og to gange daglig fra Rungsted. I strenge vintre, når Nordbanen var føjet til og forbindelsen med Helsingør dermed afbrudt, måtte Chr. Nielsen sørge for postens transport til Helsingør, hvilket foregik med slæde ad Strandvejen.

Den stærke trafik krævede selvfølgelig mange heste, og vognmand Chr. Nielsen havde op mod et halvt hundrede i sommerhalvåret. For at undgå salg af heste i vinterhalvåret, søgte Nielsen borgerskab som vognmand i København, og den

uafbrudt fra om eftermiddagen til kl. 9—10 aften, og ofte 3 til 5 vogne på række.

Alene beslag til de mange heste var en stor post for forretningen. Og da hestene skulde enten til Trørød eller Vedbæk smedier, gik der megen tid til spilde. Nielsen lod da på sin

Billetter fra Omnibusruten Klampenborg-Skodsborg
1872—97.

ejendom i Skodsborg opføre en smedie, bygget på pæle ude i sundet.

Mange kuske var i arbejde hos Chr. Nielsen i de år. De fleste var fast engagerede, og alle havde de deres øge- eller tilnavne, f. eks. Rungsted-Hans, Ringsted-Hans, Peter skæv-næse osv.

Naar dagvognene skulde afgang, var der som regel en usædvanlig trængsel for at få plads på vognene, og mange måtte blive tilbage med uforrettet sag. Således fortæller den snart 90-årige enkefrue Kirstine Andersen, Vedbæk, at hun som nygift ofte måtte gå hjem fra Klampenborg, fordi det ikke var muligt at komme med dagvognen, især hvis man havde et barn med. Ligeledes fortæller fru Andersen, at et år, hvor

det var særlig galt med trafikken, havde mange hensynsløse passagerer den skik at møde tidligt op ved dagvognen for at få de bedste pladser. Kuskenø foretog derfor ganske stilfiende et modtræk, idet de billetterede dem, der havde ventet nedefor vognen. Når da alle pladser var udsolgt, kaldte de dem ud af vognen, der havde optaget pladserne, men ikke endnu købt billet. Det hjalp hurtigt.

En unavngiven forfatter giver i »Nær og Fjern« for 21. juni 1874 en morsom skildring af en tur med dagvognen fra Klampenborg til Vedbæk:

Fra Klampenborg er Omnibusbefordring til Vedbæk. Jeg havde iforvejen sikret mig en Billet til en af disse Char-à-bancs, da jeg havde faaet at vide, at der var megen Rift om Pladserne, og at der kun blev medtaget et vist Antal Passagerer. Det første viste sig at være rigtigt, det sidste var mindre korrekt. Der var et forførdeligt Spektakel i og ved Vognen, Passagererne skjændtes og raabte og skreg i Munden paa hinanden, medens Kudsknen stod ganske rolig og grinte i Skjæget, som om den Sag aldeles ikke vedkom ham. Hvorledes der skulde komme Orden i Tingene, var mig en Gaade, indtil der pludselig afslørede et højst interessant Omsvøbssystem. Først blev nemlig alle, som ikke havde Billetter, jagede ned af Vognen, og saa blev alle, der var heldigere stillede, med Møje placerede; men derpaa blev til de Billethavendes store Forbavselse de fleste Billetmanglende medtagne, saa at vi, da Vognen endelig begyndte sin Sneglefart, talte 17 voxne Passagerer og 6 Børn, alle placerede paa den mest maleriske Maade; Kudsknen sad nede paa Forsmækken, og Bukken rummede to Børn og fem Voxne ved Hjælp af et Brædt, der var stukket ind under Hyndet, og hvorpaa der balancerede to Voxne med Fare for at falde af, hvis nogen af de paa Hyndet siddende blot rejste sig en lille Smule. Jeg sad inde i Vognen og havde paa mit højre Ben en temmelig før ældre Kone, en Ubehagelighed, jeg dog ikke vilde protestere imod, da den medførte den Behagelighed, at jeg paa mit venstre Ben havde faaet Konens Datter, en nydelig ung Pige, som vistnok meget mod sin Villie agerede Skjødebarn. Imellem mine Knæ stod en Skoledreng, der ivrigt tyggede Lakridsrod og tørrede Saucen af paa mine Benklæder, medens en yngre Frue lige overfor mig holdt mine Øjne aabne ved Hjælp af Spidserne paa sin Parasol. At jeg ikke kan beskrive mine Læsere Landet ganske nøjagtig, er vel derfor undskyldeligt.

Da *Kystbanen* åbnedes 1897, holdt dagvognskørslen op. Dermed endte vel også Chr. Nielsens gyldne storhedstid, men vognmandsforretningen fortsatte ligefuldt. Der var stadig

brug for vogne til personkørsel, særlig i sommertiden, men desuden blev der stadig mere arbejdskørsel, især kørsel af byggematerialer og materialer til strandvejens makadamisering. I begyndelsen af vort århundrede vandt automobilet indpas og slog efterhånden hestekøretøjerne af marken i persontransporten. I 1917 fik Chr. Nielsen og sønner den første autobildroske, og dermed gik det gamle firma ind i en ny æra. Forretningen fortsættes i vore dage af tredje slægtled.

I Vedbæk drev kromand *J. H. Larsen* i halvfemserne og lidt ind i dette århundrede sammen med kroholdet vognmandsforretning. Senere oparbejdede vognmand *Christian Sørensen*, Christiansminde, en ret omfattende vognmandsforretning. Sørensen havde omkring 5 spand heste. Personkørslen foretoges hovedsagelig med en char-à-banc. Efter Sørensens død overtoges forretningen af hans søn, men blev snart overtaget af to kompagnoner, Sørensen og Nielsen på Larsensvej i Vedbæk, der dog hurtigt gik over til ren arbejdskørsel.

Omkring 1920 var trafikken med hestekøretøjer helt vejet for automobilet, og i Vedbæk slog den første bilvognmand sig ned på Marievej, nemlig vognmand *Rasmus Rasmussen*, der var indvandret hertil fra Fyn. Da Rasmussen skilte sig med »vogne udlejes dag og nat«, blev han hurtig meget populær under navnet »Dag og nat«, udtalt på hans syngende fynske mål. Rasmussen drev dog kun forretningen nogle få år, idet han i 1924 solgte den til en ung vognmand *A. C. Nielsen*, der få år efter gik i kompagni med *P. V. Sørensen*. Han afstod i 1947 forretningen til vognmand *V. Frederiksen*, der nu driver foretaget på stationspladsen videre.

Nogle år, indtil sidste krigs udbrud, drev garderobeejer *Georg Christensen* vognmandsforretning ved Vedbæk station.

Omkring midten af tyverne begyndte fru *Caroline Sinding* en vognmandsforretning på Marievej. Fru Sinding, der vistnok var den første kvindelige vognmand i landet, blev hurtig meget populær, særlig blandt byens og omegnens damer, der satte megen pris på fru Sindings rolige og forsigtige kørsel. Fru Sinding drev forretningen en snes år, men måtte så holde op, hovedsagelig på grund af svigtende helbred.

Kystbanen åbner.

Den 2. august 1897 blev en mærkedag for trafikken langs Øresundskysten og for hele udviklingen i dette område. Villaer og huse skyder fra nu af op i hurtigt tempo, og landskabet skifter karakter. Vedbæk by vokser op, men ude på den åbne mark ligger den nye stationsbygning, den smukkeste på hele kysten.

Åbningen af kystbanen gik temmelig upåagtet for sig. Dagbladet »Politiken« skrev f. eks. følgende beskedne linier om begivenheden (Sml. Politiken 1. aug. 1947):

»I Dag aabnes Kystbanen offentligt med et saakaldt Aabningstog. Hvad der sidder i det Tog, ved vi ikke, men vi antager, at det er de samme Embedsmænd, som har siddet i andre Prøvetog, der er ført ad Kystbanen, og vi tør gaa ud fra, at de i Dag mindre end nogen Sinde nægter sig at tømme et Glas paa Kystbanens Velgaaende.«

Kystbanens åbning var forøvrigt blevet betydeligt forsinket. For det første havde broen over Strandmølleedammen voldt uanede vanskeligheder. Efter datidens forhold var det et mægtigt broarbejde, der her udførtes. Desværre kostede broen også menneskeliv, idet formand *Niels P. Nielsen*, Skodsborg, blev dræbt, da han vilde bøje sig frem for at kontrollere, om en pæl havde den rigtige retning. Herved kom han for nær til rambukken, og den tunge faldhammer ramte ham, så han styrtede ned fra broen med knust hoved. Et par uger før åbningen af kystbanen skete desværre den sørgelige Gentoftelykke, hvorved 36 søndagsrejsende dræbtes, og 55 blev alvorligt såret. Ulykken gjorde for en tid baneledelsen meget upopulær. Disse omstændigheder sinkede Kystbanens åbning og gjorde, at baneledelsen, næsten i hemmelighed, uden indbydelse af pressen, og kun med de officielle autoriteter, sendte de første tog afsted til Helsingør søndagen den 1. august 1897.

Trods alt var der dog langs banen, eller rettere, på stationerne langs denne, pyntet festligt op. Morsomt skildrer f. eks. forfatteren *Karl Larsen* åbningen ved Rungsted station således i sin lille bog *Hørsholm og Rungsted* 1913 s. 19:

Den Dag det første Prøvetog paa Kystbanen naaede Rungsted, vil jeg aldrig glemme. Uden fælles Aftale var vi kommen vandrende fra

Skovveje, ad Markstier og paa de brede Fortove langs Kørevejene, Hørsholmere og Bønder og Landliggere. I umaadelig god Tid stod vi opstillede ved en aflaset Jernbanestation med Næsen mod Tremmerne i Rækværket og saa, hvorledes Toget virkelig kom brusende der inde fra den grønne Skov, helt amerikansk syntes vi, det virkede. Og i uvilkaarlig Ærbødighed stod vi som Børn og beundrede de høje Her-
rer, der med Ministeren i Spidsen steg ud og blev komplimenteret af det til Prøvefarten indbudte Selskab. Hørsholms fortræffelige gamle Birkedommer havde til Lejligheden iført sig Uniform — dog uden trekantet og Kaarde — men forblev lige uænsat i Tilskuerklyngen som vi andre. Alligevel gik vi allesammen tilfredse hjem, vi havde hørt den ny Tids Vingesus.

Noget lignende er sikkert foregået ved stationerne i Skodsborg og Vedbæk den dag. Også her har man følt den nye tids vingesus, og måske har mange følt et lille stik i hjertet og tænkt, at nu var romantiken fra dagvognenes og de andre hestekøretøjers tid forbi, som da digteren *Henrik Hertz*, grebet af stemningen, satte den i rim og rytme i sit digt »Paa Strandvejen« o. 1840:

Rullende hen af de støvede Veie,
Kjøre vi muntert og let.
Træerne strække, medens de neie,
Efter os Bladenes Net.
Søen er spejlklar, Vandene blaa,
Stjærnerne spille med Glans derpaa.

Vinde, der luften paa vuggende Vande!
Vinde fra Sø og fra Sund!
Komer og kjøler min Elskedes Pande,
Vifter omkring hendes Mund!
Elskede! Vinden haster fra Sund,
Kysser med Glæde din Kind, din Mund.

Hvert slægtled vil dog, trods alt, finde romantiken og stemningen i deres tids trafikmidler, enten det er »en god og ærlig kildevogn«, postvognen, nutidens »dollargrin« eller fremtidens atomdrevne luftfartøj på vej mellem kloderne.

A. Avnholt.

Mothsgaard i Søllerød 1910.
(Nystrom: Fra Øresundskysten S. 314).

EDVARD GRIEG I SØLLERØD 1868

Af Gymnasiast *Reidar Storaas*, Norheimsund i Hardanger.

Sommeren 1868 tilbrakte den norske komponist *Edvard Grieg* og frue i Søllerød. Han hadde nettop fullført konsertsesongen i Kristiania som leder for Philharmonien, og reisen gikk over København, der fru Nina avleverte den lille nyfødte datter Alexandra til sine foreldre, — og så videre opp til sommerens hovedkvarter, hvor vennene ventet med lengsel. Det var komponisten Emil Hartmann og den norskfødte pianist Edmund Neupert, som troppet opp ved togets ankomst og ledsaget sin kollega og hans nydelige unge frue til ekteparets nye residens, som var leiet dem for sommeren: to små rum i Mothsgaard i Søllerød. Leiligheten skal ha vært i den bygning, som vender ut mot veikrysset, der hvor grønsakhandelen nå finnes.

Og det ble en herlig tid, ferietid! Grieg var strålende opplagt, sprudlende av arbeidsiver, lykkelig og glad som han alltid var i slike perioder, fortalte fru Grieg. For nå skulle der gjøres noe som der ikke ble synderlig tid til i orkesterprøvenes Kristiania. Der skulle komponeres! Om morgenen tok han det med ro, spiste en god frokost, røykte sin sigarett, og nøt livet i fulle drag. Han følte seg fri, og var fri — for støy og larm. Det var en absolutt forutsetning for hans kompositoriske virksomhet. En liten arbeidshytte måtte han ha, der han oppholdt seg en stund, som f. eks. ute i Rungsted, hvor han skrev sin klaversonate og første violinsonate. Arbeidet i Søllerød er vel det eneste større verk, han har komponert i de samme værelser som noen andre har oppholdt seg i. Vanligvis fikk ikke engang hans kone adgang til det værelse hvor han arbeidet. Han må ha vært ganske ualmindelig arbeidsdyktig denne sommeren, han som senere i sitt liv kunne gå i månedsvis uten å få inspirasjon til en eneste strofe, har i gartnerhuset ikke manglet musikalske innfall.

Men det var også forutsetningen, at der skulle arbeides, og vennene hadde høytidlig gjort avtale om, at de ikke skulle forstyrre hverandre. Bare om kveldene kom det musikalske triumvirat sammen i Søllerød Kro til en passiar omkring et glass. — Likevel kom den uartige Neupert hen til Mothsgaard, ikke for å rive sin kollega ut av hans fantastiske drømmerier og gjøre ham rasende fortvilet. Nei, han var en David, som banket på vinduet til Urias kone med sin lange stokk, stakk sitt blide ansikt opp like etter og spurte: »Skal vi gå til Højbjerg og la Grieg i fred?« De gikk. Den forlatte ektemann satt igjen og arbeidet på det verk, som skulle bli hans verdifulleste, som skulle skaffe ham verdensberømmelsen og bli hans fedrelands nasjonale festfanfare: *Konserten i a-moll for klaver og orkester*.

Vi nordmenn, som bor mellom høye fjell, ved stille fjorder, ved brusende fossevell, som vandrer på høyfjellet om høsten, ser de blinkende vann . . . vi har så lett for å miste balansen, når vi nevner denne musikk, den eier så uendelig meget av oss selv og åpenbarer det inderste i oss, den natur vi elsker og føler oss i ett med. I den ser vi Norge. Griegs biograf

Gerhard Schjelderup sier det slik: »Billedet likesom fortetter sig til en fossende elv, som i ubændig mot baner sig vei gjennom ur og vildmark, mellem lodrette truende bergvægger, over svimlende stup i lunefulde kast og trodsig vildskap.

Ungdomsbillede af Nina og Edvard Grieg.
(Kgl. Bibliotheks billedsamling).

Undertiden går strømmen roligere, så himmelen speiler sig i de glitrende hvirvler, undertiden leker den lystig henover småstenene — så kommer en brat styrtning med skumhvirvler og utålmodig brummen — høit oppe i tåkeslør hopper slanke fjeldbækker med sølvbælte om livet ned i moderens ømme arme, solstrefene kaster stænk av blændende lys på de fuktige fjeldvægge.« Og annen sats sammenligner han

med et ensomt fjellvann omgitt av tinder og breer .. Nettop slik er det også det blir skildret i »Trollfossen«, den norske filmen som er bygget over konserten. Filmen har såvidt vites ikke vært spilt i Danmark.

Så melder spørsmålet seg: Hvorledes kunne Grieg sitte i det danske landskap og dikte en musikk av norske naturinntrykk? Grieg hadde tidligere flere ganger vært i Danmark. På gjennomreise til studiene i Leipzig, 19 år gammel, oppsøkte han her Niels W. Gade, han stiftet bekjentskap med H. C. Andersen, komponistene Hornemann, Winding og Matthi-son-Hansen ble hans daglige omgangsfeller. Benjamin Feddersen innrettet en arbeidsbytte for ham ute på Rungsted, han møter sin blivende kone, Nina Hagerup, og her er det, han treffer sin lykkelige kunstnerskjebne. Det var med Rikard Nordraak i Tivoli, da han fikk tro på seg selv. Jo han kjente nok Danmark, han var blitt så uendelig glad i det. Dette kommer stadig frem i hans brever. Og når noe går ham i mot her hjemme, får han en ubendig lengsel etter broderlandet hinsides Skagerak.

Men likevel. Han kunne gjerne gå i de yndige bøkeskogene ved Søllerød en hel sommer, se det vårfriske løv og høre »Efterårsstormen« ta dem med seg igjen, Han kunne gjerne sprade på landeveien arm i arm med sin hustru og betrakte de svære flate gulnende kornmarker. Det var like lite norsk natur for det. Der var intet fossevell, ingen øde høyfjellsletter med blinkende vann . . . .

Jeg har en løsning. Andre kan ha en annen. Jeg tror, at Grieg tok sin a-moll-konsert med hjemmefra. Ikke notene, selvfølgelig, men tankene. De var unnfanget i hans barndoms hårde og mektige vestlandsnatur, i fjellet, ved fjordene. Barndomsinntrykkene (han var hjemme på Vestlandet noen få og kortere turer også i ungdomsårene) har vært så mektige for ham, at de kunne feste seg, »for senere bruk«, kan man legge til. For konserten er så norsk-norsk, den kunne ikke ha vært skapt av en innfødt danske. Men derfor skal vi ikke være mindre takknemlig mod Søllerød, som smilende bød mesteren velkommen, eller mot vennene som ga ham arbeidsro. Disse fredelige omgivelser gjorde det mulig for

ham å *skape* det som ble til, nemlig: vår nasjonale fest-fanfare.

Hvor takknemlig vi nordmenn bør være mot Søllerød!

*

Som konserten blev født i Danmark, ble den holdt over dåpen der også. Den 3. april 1949 var det 80 år siden Edmund Neupert spilte den for første gang i Casinos store sal i København. Det ble en dundrende suksess. Selv Gade, Rubinstein og Hartmann applauderte av alle krefter, så kan man tenke seg til i hvilken tilstand resten av salen var.

Reidar Storaas.

Etterskrift.

Undertegnede var — direkte og indirekte — i kontakt med ikke mindre enn syv personer i Søllerød for om mulig å få noen opplysninger om Griegs opphold der, og jeg fikk altså rede på, hvor han i sin tid bodde. I Det kgl. Bibliotek fantes der meget få opplysninger av verdi for emnet — tross overstrømmende hjelpsomhet fra bibliotekets side. Universitetsbibliotekets håndskriftsamling i Oslo gav heller intet nytt. Derimot finnes alle Griegs og frues etterlatte papirer i Bergens off. Bibliotek, imidlertid er de ikke tilgjengelige for publikum. *Monrad Johansen* — som har skrevet den hittil ypperligste bok om Edvard Grieg — har en klausul med familien Grieg om papirene, og han er således den som vet, om der finnes ytterligere opplysninger om Griegs opphold på Søllerød i hans papirer.

Reidar Storaas.

Norheimsund i Hardanger, 22. august 1949.

Ny Holte Kro i 1864.
Illustreret Tidende 12. Juni 1864 (efter Tegning af Baagøe).

FAMILIEN NIMB I HOLTE OG KØBENHAVN

Af Arkivar i Dansk Folkemindesamling, mag. art. *Hans Ellekilde*.

Paa Søllerød Kirkegaard, paa den ældste Del af Kirkegaarden, lige syd for Søllerød Kirke, findes der en stor, smukt forarbejdet, liggende Gravsten med Navnene: *Vilhelm Christopher Nimb*, hans Hustru *Louise Nimb*, født *Gunst*, og deres Døtre *Henriette Nimb* og *Serina Nimb*. Gravstenen indeholder ingen religiøse Symboler, ingen kristelige eller rent menneskelige Udtalelser om de gravlagte, men den vidner i sin fornemme Tavshed om, at den kendte Restauratørfamilie Nimb, der grundlagde den berømte Restaurant Nimb i Tivoli i København, har følt, at den havde sit Hjemsted, ikke i København, men her i Søllerød Sogn, paa den idylliske Ny-Holte Kro, som Slægten saa lang Tid havde ejet, og som var Udgangspunktet for, ja Betingelsen for de store Sejre i København.

Stamfaderen for denne Restauratørfamilie Nimb i Holte er Brygger, senere Brændevinsbrænder *Jens Jørgensen Nimb* (o. 1739—24. August 1824), Teglgaardsstræde Nr. 201 og 202 i København. Vi ved om Jens Nimb, at han er født i Jylland, rimeligvis i selve landsbyen Nim ved Horsens, men vi kan desværre ikke fastslaa det med fuld Sikkerhed, da Nim Kirkebog for 1739 ikke længer er til. Vi maa tænke os, at den unge jydsk Bondekarl, som han sikkert har været, er kommet til København som Soldat, og at han her er blevet uddannet som Bryggerkarl. Det allerførste vi ved om ham, er, takket være Arkivlederen i Slægtsgaardsarkivet *P. K. Hofmansen*, at Jens Jørgensen Nimb, født i Jylland, fik Borgerskab som Brygger i København den 28. Oktober 1765. Han boede da i Prindsensgade Nr. 276 paa Christianshavn, hans Forgænger her hed Brygger Ferdinand Jørgensen. Den 20. Oktober 1766 betalte Jens Jørgensen Nimb 4 Rigsdaler i Kopulationspenge til Københavns Magistrat, og to Dage senere, den 22. Oktober 1766, blev han viet i Frelsers Kirke paa Christianshavn til Jomfru *Mette Cathrine Gottschalck* (o. 1743—8/1 1808). Vi gætter paa, at hendes Fader har heddet *Mathias Gottschalck* og har været Brygger og Sukkerraffinadør i Nørregade 50. Vi ved i al Fald, at hendes ældre ugifte Broder *Chr. Gottschalck* (o. 1733—1794), Bogholder i dette Sukkerraffinaderi og Bryggeri d. 19. April 1794 testamenterer sin Svoger Jens Nimb sine Gangklæder og sine fire Aktier i dette Bryggeri (Sjæll. aabne Breve i Rigsarkivet Nr. 426).

Jens Nimb og hans Hustru boede indtil 1770 i Prindsensgade Nr. 276 paa Christianshavn, og deres tre ældste Børn er døbt i Frelsers Kirke. Den første *Anna Marie Nimb* er døbt d. 22. Juli 1767. Hendes Faddere var Maren Bærdt, som bar Barnet, Jomfru Tuxen, som tog Huen af, Kaptajn Knud Ytrech, Negociant Peder Fenger og Monsieur Boserup. Hun nævnes 2. Juli 1789 som sin Kærestes, den tyskfødte Kleinsmedemester Joachim Henrik Jørgensens Universalarving (Sjæll. Reg. i Rigsarkivet 711). Hendes Søster *Catharina Christine Nimb* blev døbt i Frelsers Kirke d. 7. Marts 1769. Fadderne var her Madame Sebstrup, som bar Barnet, Jomfru Maria Sebstrup, som tog Huen af, Supercargo Hans Lind, Skriverkarlen Mi-

chael Ricchenborg og Brændevinsbrænder Mads Bindeballe. Ogsaa Jens Nimbs tredie Barn, den ældste Søn *Mathias Gottschalck Nimb*, bliver døbt i Frelsers Kirke d. 9. Nov. 1770. Han er sandsynligvis opkaldt efter sin Morfader. Gudmoderen var her Madame Colding og Gudpigen Jomfru Ostenfeld. Fadderne var Christian Blix, Fuldmægtig Colding, Supercargo Hans Lind, og Monsieur Gottschalck, formodentlig enten Morfaderen eller en Morbroder.

Takket være Arkivleder Hofmansen er det lykkedes mig at faa opklaret, at Jens Nimb i Aarene o. 1771—75 har boet i Kollekolle. Han nævnes i Værløse Kirkebog 1772 som Kromand, og han har rimeligvis været Kroholder for Bogholder *Peder Zeuthen* (1711—76, se Biograf. Leks. XXVI s. 462), der ved Auktion d. 6. December 1770 købte Kollekolle Kro for 1981 Rigsdaler. I Kollekolle blev hans ældste overlevende Søn *Jørgen Nimb* født 1772 (død 3/4 1848), han fik Navn efter sin jyske Farfader, og han blev baaret til Daaben i Værløse Kirke d. 15. November 1772 af sin Moster, Brændevinsbrænder Mads Bindeballes Kone paa Vandkunsten, hendes yngre Søster holdt Huen. Hans Farbroder og to andre Bryggere fra København var Faddere. Den 29. Januar 1775 blev hans Broder *Christopher* baaret til Daaben i Værløse Kirke af Mølleren Rasmus Galbergs Kæreste paa Frederiksdals Mølle, hans yngre Søster holdt Huen. Barnets Faddere var Brygger Gottschalk, Nørregade 50, Renteskriver Hauritz, Stormgade 295 og Fuldmægtig Ferslev. I Kollekolle dør Jens Nimbs gamle Moder, hendes Navn nævnes desværre ikke i Kirkebogen, og hun bliver begravet fra Værløse Kirke d. 6. April 1775 i en Alder af 81 Aar, med Tale ved Graven, Sang og Ringning af Klokkerne. Godt en Maaned efter dør den lille nyfødte Dreng *Christopher*, blot 20 Uger gammel og bliver begravet den 14. Maj 1775.

I dette eller følgende Aar flytter Jens Nimb tilbage til København fra Kollekolle. Hans næste Søn arver den døde Broders Navn *Christopher*, men denne anden *Christopher* var levedygtig, og han dør først knap 64 Aar gammel paa Ny Holte Kro d. 15. Marts 1840. Han var Oldefader til *Henriette* og *Serina Nimb*. Han blev baaret til Daaben i Frue Kirke d.

13. Oktober 1776 af Madame Steger i Fiolstræde, Jomfru Bjørn sammesteds holdt Huen. Hans Faddere var Hr. Steger i Fiolstræde, Brygger Gotschalk paa Nørregade 50 og Studiosus Gotschalck i Larshjørnsstræde, formentlig hans Morfader og Morbroder. Den 2. Maj 1779 bliver Datteren *Sophia Christiana* baaret til Daaben i Frue Kirke af Madame Holst i Brolæggerstræde 111, Jomfru Jensen i Landemærket holdt Huen. Hendes Faddere var Brændevinsbrændernes Oldermann, Kammerraad Hans Lihme paa Kongens Nytorv 167 (se Hist. Medd. Køb. 3. R. IV 494), Renteskriver Hauritz ved Vestervold og Brygger Gotschalk paa Nørregade. Den ældste Søn *Mathias Gotschalk Nimb* var død som Barn, og det næste Barn arver hans Navn. Han bliver baaret til Daaben i Frue Kirke d. 21. Maj 1780 af Madame Schandrup i Teglgaardstræde, mens Jomfru Gram fra Christianshavn holdt Huen. Hans Faddere var Brændevinsbrænder Hans Lihme paa Kongens Nytorv, Hr. N. Ferslev samme Sted og Brygger Gotschalk paa Nørregade. Den 22. Marts 1782 bliver Datteren *Vilhelmine Kristine* baaret til Daaben i Frue Kirke af Madam Steger i Fiolstræde, Jomfru Gotschalk holdt Huen, og hendes Faddere var Brygger Gotschalk paa Nørregade, Brygger Tyberg paa Rosengaarden og Studiosus Peter Hansen. Ogsaa den anden Mathias dør spæd og afløses af en tredie *Mathias Gotschalk Nimb* med selvsamme Skæbne. Han bliver baaret til Daaben i Fru Kirke d. 15. Maj 1783 af Fru Kammerraad Lihme, Jomfru Dorthie Gotschalk fra Slottet holdt Huen, og de fire Brændevinsbrændere, Kammerraad Lihme paa Kongens Nytorv, N. Fjellerup i Brøndstræde, Anders Madsen Schytt paa Købmagergade og Jens Grønbech i Fiolstræde 216, var Faddere. Levedygtig var derimod den yngste Datter *Christiane Kirstine*. Hun blev baaret til Daaben 16/9 1784 af Madame Jensen, vel fra Landemærket, Jomfru Gotschalk holdt Huen, og hendes Faddere var Brygger Gotschalk, Informator Jensen og Informator Hansen. Kun fem af Jens Nimbs store Børneflokk naaede voksen Alder: de to Sønner Jørgen (f. 1772) og Christopher (f. 1776), de tre Døtre Anna Marie (f. 1767), Catharina Christine (f. 1769) og Christiane Kirstine (f. 1784).

Den 1. Juli 1776 fik Brygger Jens Jørgensen Nimb i Køben-

havn, født i Jylland, Borgerskab som Brændevinsbrænder i København. I Historiske Meddelelser fra København I 159 fortælles der, at den murede Galge fra Stadens Kæmnerkontor blev udbudt til Salg ved offentlig Auktion d. 10. Aug. 1779. Ved denne Auktion blev den højstbydende Brændevins-

Bomhuset ved Røjels Bom omkring 1890.

brænder Jens Nimb, som købte Galgen for 51 Rigsdaler. Auktionsbetingelserne lød paa, at de trende ved Galgen anbragte hugne Stene, hvorpaa fandtes antique Inscriptioner, skulde reserveres for Staden og flyttes til Materialgaarden. Af Regnskaberne sees det, at dette ogsaa er sket.

I 1793 klager de øvrige Brændevinsbrændere over, at Jens Nimb var ved at blive dem for mægtig. Han havde dengang to Brændevinspander og seks Mæskekar. Det blev ved et følgende Møde i Brændevinsbrænderlavet fastsat med 222 Stemmer mod 8, at hver Lavsbroder kun maatte have een Pande og to Mæskekar. Vi hører ogsaa, at Jens Nimb ved samme Tid var i Stand til at tegne sig for 30 Tønder Hvede til sit Brænderi, mens de fleste Brændevinsbrændere maa nøjes med at tegne

sig for fra 5 til 10 Tønder. (Hist. Medd. Københ. 3 R. IV S. 497 og 484). Jens Nimb var altsaa o. 1795 en af Københavns største Brændevinsbrændere.

I Eiler Nystrøms Bog »Fra Nordsjællands Øresundskyst« 1938 S. 455 fortælles der, at Brændevinsbrænder Jens Nimbs Gaard i Teglgaaardsstræde gik op i Luer ved Københavns store Brand 1795, men at den blev genopført paa ny. Jens Nimb var Bomforpagter i stor Stil. I Begyndelsen af 1790'erne havde han ikke alene Røjels Bom, der var opført i 1786, i Forpagtning, men han havde ogsaa overtaget de to andre af Kongevejens Bomme, der laa nærmere ved København; senere overtog han Bommen ved Roskilde Landevej og Amager Bom.

I Det kongelige Bibliotheks Smaatryksafdeling finder vi to Sange til det gamle Ægtepar, Jens Nimb og Mette Cathrine Gottschalcks Guldbryllup.

Den ene Sang har Titlen: »Sang i Anledning af et Par gamle Borgerfolk, Jens Nimbs og Mette Cathrine Nimbs Guldbryllup den 22de Oktober 1816. Sangen gaar paa Melodien: »Naar Østens Straale mildt udbreder«.

Hil dig, o skjønnne Aftenrøde,
Vort Blik saae længselsfuldt imøde!
Hil dig, o gamle, ædle Par! :/:
Mild over sølvgraa Isse breder
Den Evige de Saligheder, :/:
Som Flid og Dyd til Krone har.

Held den, hvis Id var kun at gavne,
Ei skal hans Daad et Minde savne
I Efterslægts og Venners Mund. :/:
See Eders Børn i kjærlig Klynge,
De ville Eders Priis udsynge :/:
I denne høitidsfulde Stund.

Vi Eders Taalmod endnu skue,
Da Stad blev Rov for vilden Lue,
Og Eders Bolig sank i Grund. :/: (d.v.s. 1795)
Men Borgerflid det Huus opbygged'
Som Mod og Lid til Gud betrygged' :/:
I Krigens rædselsfulde Stund. (d.v.s. 1807).

O Held! Han Eders Liv bevared!
En Fader, Moder han os spared;
Hvo savned Eders runde Haand? :/
Vort Maal skal være: Eder ligne,
Vor Fryd: Et Minde at velsigne, :/
Som fængsled os med Godheds Baand.

Hvert ædelt Hjerte her tilstede
Det Ønske bringe ud med Glæde:
Bliv længe end vor Kredses Pryd :/
Gid hæderkron't vi saa maae møde
Vor Alders milde Aftenrøde! :/
O! stolte Tanke, høje Fryd!

Denne Guldbryllupsviser er muligvis digtet af Svigersønnen *Jens Mathias Lind* (12/5 1768—10/10 1842), der den 8. Jan. 1806 fik Borgerskab som Brygger og den 25. Nov. 1811 blev Medlem af de 32 Mænd i København. Hans Hustru Anna Maria, født 15. Juli 1767, døde den 23. Maj 1830 (se Hist. Medd. fra København VIII S. 532).

Knap 8 Aar efter Guldbrylluppet, den 24. August 1824 dør Jens Jørgensen Nimb, og hans Enke bekendtgør den 26. Aug. hans Dødsfald i Adressevisen med følgende Ord:

At min uforglemmelige og retskafne Mand, Brændeviinsbrænder Jens Nimb, med hvem jeg i 58 Aar havde levet et kjerligt og lykkeligt Ægteskab, er i hans 85 Aars Alder ved Døden bortkaldet til et bedre Liv, undlader jeg ikke paa egne og Børns Vegne med dyb Vemod at bekendtgjøre deeltagende Familie og Venner.

Kjøbenhavn, den 25. August 1824.

Mette Cathrine Nimb,
født Gottschalck.

Umiddelbart efter følger Svigersønnen ,Justitsraad *J. M. Linds Lovtale* over sin Svigerfader.

Oldingen
JENS NIMB

endte sit daadfulde Liv den 24. August 1824
i en Alder af 85 Aar.

Under Afveksling af Gjenvordigheder og Glæder i sit Livs forskellige borgerlige Stillinger var han stedse den tænksumme og retskafne

Mand. Uafbrudt Virksomhed og ædelt Borgersind betegnede den Aand, der besjelede ham.

Fra hans milde Aasyn straaede Blidhed og Menneskekjerlighed. Ved en redelig Vandel og ved opfyldt Pligt følte han sig overbeviist om, at kun dette alene giver Kraft og Mod til at bestaae i Modgang, og at være rolig og tilfreds ved Nydelsen af lykkeligere Dage. Derfor stred han mandeligt under mødende Uheld, overvandt dem ved fornuftig Tænken, utrættelig Virksomhed og Anstrængelse. Derfor gik han ud af Verden med et Gud hengivent Sind, med Kjerlighed til Konge, Medborgere og Venner.

Som hans Liv var prydet med Retskaffenhed og Velvillie, saa var og hans Livs sidste Aften rolig og blid.

Velsignet være hans Minde!!!

J. M. Lind,
Justitsraad.

Jens Nimbs Enke, *Mette Cathrine Nimb*, dør knap fire Aar efter sin Mand, den 8. Januar 1828. Ogsaa hendes Død bekendtgøres udførligt i Adresseavisen for 11. Januar, men Bekendtgørelsen er ikke særlig interessant.

Arkivleder P. K. Hofmansen har oplyst for mig, at der ved Skiftet efter Jens Nimbs Enke var i alt 868 Rigsdaler 1 Mark og 12 Skilling rede Sølv til Fordeling mellem ni Arvinger. Det var de fire overlevende Børn: Kammerraad, Renteskriver Jørgen Nimb, Kroejer Christopher Nimb i Ny Holte, den gifte Datter Anna Marie Lind, den ugifte Datter Christiane Christine Nimb, og fem Børn af den den 9. Marts 1827 afdøde Datter Cathrine Christine Nimb, gift med Forpagteren af Høllerupgaard, Alexander Lassen, død et Par Dage før sin Hustru, den 4. Marts 1827.

Om Jens Jørgensen Nimbs Søn *Christopher Nimb* (1776—15/3 1840) ved vi fra Nystrøms Bog« »Fra Nordsjællands Øresundskyst«, S. 455, at han, der var uddannet som Urtekræmmer i København, købte Ny Holte Bryggergaard den 18. Juni 1802, da Guldsmed Mads Sørensen Dreyer i Hillerød, der i Forvejen havde købt Bryggergaarden, ikke kunde præstere Sikkerhed for Købesummen. Nystrøm fortæller, at Christopher Nimb navnlig drev Ny Holte som Bryggeri, mens Brænderiet i Tiden 1823 til 1835 laa ubenyttet hen*). Der blev

---

*) Se L. V. Scheel: Brændevinsbrændingen i Danmark 1877 S. 148, sml. S. 131—32.

ikke holdt Kro i Ny Holte i hans Tid, men C. Nimb havde Privilegium paa Handel med Høkervarer, og der var til Ny Holte Bryggeri et Tilliggende paa 12 Tønder Land, saa der blev ogsaa drevet Landbrug fra Bryggeriet. Christopher Nimb havde jo ogsaa fra sin Fader arvet Forpagtningen af Røjels Bom lige ved Ny Holte Bryggergaard. I 1818 søgte han om Fornyelse af den Krobevilling, der var knyttet til Ny Holte Bryggeri fra Jakob Schnells Tid o. 1790, men dette blev nægtet ham, men derimod fik han Tilladelse til at sælge sit Øl og Brændevin til alle og enhver, ogsaa Udensognsboende.

Ret snart efter sin Overtagelse af Ny Holte Bryggergaard 18/6 1802 har Christopher Nimb giftet sig i København med Frk. *Marie Malling* (o. 1780—17/6 1820). Hun var Datter af Boghandler Chr. Jensen Malling (o. 1747—20/2 1815), Springgade 34 i København. Ægteparret fik d. 5. Juni 1804 Sønnen *Jens Christian Nimb*, Farfader til Henriette og Serina Nimb. Han blev døbt i Søllerød Kirke den 5. Juli 1804. Den 7. September 1806 døbes Datteren *Mette Kathrine Nimb*, opkaldt efter Farmoderen, i Søllerød Kirke. Derimod er den senere Vært paa Ny Holte Kro 1850 *John Alexander Nimb*, der fødtes d. 17. Juni 1809 og døbt i Frue Kirke d. 15. Juli samme Aar, ikke Søn af Christopher Nimb, men af hans ældre Broder, Renteskriver *Jørgen Nimb* (1772—3/4 1848). Det var hans Datter Cathrine Margrethe, gift Gammeltoft, der ejede Ny Holte Kro i Aarene 1869—75 efter Jens Chr. Nimbs Død, og det var hans Søn, Inspektør Hans Jørgen Nimb, der var Farfader til Direktøren for Nimb i Tivoli, Jules Nimb (sml. S. 86).

Christopher Nimbs ældste Søn, *Jens Christian Nimb* (5/6 1804—9/8 1869), blev uddannet som Bagersvend og etablerede sig derefter som Melhandler og Rugbrødsbager i København. I 1830 havde han Forretning i Aabenraa Nr. 231; i Aarene 1831—33 i Suhmsgade 173. I Aarene 1834—37 boede han Nørrevold 257. I 1838 og 1839 bor han Larsbjørnstræde 181, det sidste Aar betegnes han i Vejviseren som forhenværende Mel- og Grynhandler. Med samme Titel nævnes han 1840, hvor han bor Raadhusstræde 118.

Den 27. Maj 1829 blev Jens Christian Nimb i Søllerød Kirke viet til Frk. *Emilie Therese Schmidt* (o. 1806—9/1 1868). Hun var Datter af Urtekræmmer Schmidt i København. I Vejviseren for København 1829 nævnes H. C. Schmidt som forhenværende Urtekræmmer i Kongensgade 82 og Johan Henrik Schmidt (død 10/11 1834) som Urtekræmmer i Compagni-stræde 51, det er muligvis hendes Fader og hendes Broder. I deres Ægteskab blev der den 18. August 1830 født en Søn, *Vilhelm Christopher Nimb*, Henriette og Serina Nimbs Fader. Han blev døbt i Trinitatis Kirke d. 8. Okt. 1830. I Ægteskabet var der desuden to Døtre.

Den ældste Datter Marie Cathrine Christiane Nimb blev født i København d. 14. December 1833, og hun blev døbt i Trinitatis Kirke d. 28. Marts 1834. Hvornaar hun er død, vides endnu ikke, men hun var død før sin Faders Død d. 9. August 1869, for hun nævnes ikke i Skiftet efter sin Fader, og der nævnes heller ikke Enkemand og Børn, som overlever hende. Den yngste Datter *Emma Mathilde Nimb* maa efter Folketællingslisten 1845 være født i København o. 1836, men det er endnu ikke lykkedes at finde hendes Fødselsdag eller Daabsdag. Hun bliver siden gift med Destillatør Carl Chr. Schiørring, Vestergade 52, som hun i 1869 overlever, men hendes Dødsdag er heller ikke kendt.

Farfaderen Christopher Nimb, Røjels Kro, dør den 15. Marts 1840, og han blev begravet paa Søllerød Kirkegaard, sagtens i Slægtens Gravsted, lige syd for Søllerød Kirke. Hans Søn *Jens Chr. Nimb* overtog da ved hans Død hans Virksomhed i Ny Holte. Det lykkedes ham at opnaa et nyt Brænderi-privilegium. Han skulde da afstaa den gamle privilegerede Brænderibevilling, der saa at sige tvangsindlagde Beboerne i Søllerød Sogn som hans Kunder, og han fik den afløst mod en Erstatning af 4000 Rigsdaler. Hvad der sikkert var nok saa vigtigt for ham, han fik d. 12. Oktober 1841 genoprettet den gamle Krobevilling, saaledes at der nu igen efter mange Aars Forløb kunde drives Krovirksomhed ved Røjels Bom i Ny Holte, i Røjels Kro, som Ny Holte Kro dengang oftest blev kaldt. Jens Christian Nimb betegnes som en driftig Mand, med Evne til at faa Tingene, han arbejdede med, til at vokse.

Brændevinsbrænding var nu ogsaa dengang en særdeles lønnede Beskæftigelse. Jordtilliggendet til Kroen fra hans Faders Tid var steget fra 12 til 28 Tønder Land.

Jens Christian Nimb var jo ikke selv uddannet i Restauratørfaget, og det ser ud til, at han hjalp sig med at forpagte Kroen bort til mere Sagkyndige. I Folketællingslisterne 1845 og 1850 nævnes hans yngre Fætter *Johan Alexander Nimb* (17/6 1809—1/11 1870) som Forpagter af Ny Holte Kro. Han er gift med den o. 1816 fødte Beværterdatter Dorteia Margrethe Andersen fra Slukefter i Hellerup, men der var ingen Børn i Ægteskabet. Hun er antagelig Datterdatter af Anders Hansen, der o. 1770 ved Giftermaal var kommet i Besiddelse af Slukefterhuset (Nystrøm: Øresundskysten, S. 53). Baade 1845 og 1850 var Brænderiet Ny Holte forpagtet bort til Anders Larsen, f. o. 1806 i Tranum, Hjørring Amt.

En Fødselsdagsvise til John Nimbs 45-aarige Fødselsdag, den 7. Juni 1854, fortæller paa Melodien »Studentens glade Liv« om hans Virksomhed i Ny Holte Kro:

En Bane Du Dig brød:
Ny Holtekroens Mak, mak, mak
Vist ingen Mand fortrød.
Dit Frokostbord var Alle bedst
Kyndig, fyndig, falderadera,
Kong Frederik var tidt Din Gæst,
der Alle fandt det bedst!

Et følgende af Visens mange Vers hentyder til, at John Nimb var blevet Vært i Skydebanen paa Vesterbro, tilhørende det Kongelige Danske Skydeselskab:

Og da Du vandt et Navn,
John Nimb med al sin Mak, mak, mak
Tilhørte Kjøbenhavn:
Hvor gamle danske Broderpagt
Skyder, nyder falderadera,
Hver Hædersfest i Kjøbenhavn,
Du tager i Din Favn!

Det er rimeligvis *John Nimb*, som Vilhelm Bergsøe tænker

paa, da han i sin Roman »Fra Piazza del Popolo« 1867 straks i den første Fortælling »Tordenskyen« beskriver de unge Lægers Kandidatgilde hos den udmærkede Vært paa Ny Holte Kro St. Hans Dag i Kolera-Aaret 1853, men da denne Skilddring, ogsaa af Egnen om Søllerød Sø, er lettilgængelig, forbi-gaar jeg den her af Pladshensyn.

Hos denne dygtige Vært paa Ny Holte Kro og i 1853 paa Skydebanen i København, John Alexander Nimb*), var det, at den unge *Vilhelm Christopher Nimb* havde faaet sin Uddannelse som Restauratør. Han nævnes i Folketællingslisten for 1855 som Forpagter af Brændevinsbrænderiet i Ny Holte. Han er paa det Tidspunkt gift med sin første Hustru, *Doris Gottlibine Hansen*, født i Sorø d. 9. Marts 1830, Datter af Klokker og Kordegn Gottlieb Wilhelm Hansen. Ægteparret har en lille Datter *Anna Dorthea Nimb*, født d. 18. Juni 1853 og døbt i Søllerød Kirke d. 15. September samme Aar.

Om Faderen *Jens Chr. Nimb*, der i Folketællingslisten 1855 nævnes som Ejer af Ny Holte Kro og Bomforpagter, ved vi, efter Oplysninger fra Kommunearkivar Svend Aage Thomassen, at han d. 26. Februar 1849 blev valgt til Medlem af Søllerød Sogneforstanderskab, men han blev ikke genvalgt ved næste Valg d. 31. December 1853. I Folketællingslisten 1860 nævnes Jens Chr. Nimb ligeledes som Ejer af Ny Holte Kro, men denne Gang er det hans Svigersøn, Destillatør Carl Chr. Schørring, som er Forpagter af Brændevinsbrænderiet. Han er gift med J. C. Nimbs yngste Datter Emma, og det unge Ægtepar har en spæd Datter *Emilie Magdalene*, født d. 21. Juli 1859 og døbt i Søllerød Kirke d. 31. August 1859.

Sønnen *Vilhelm Christopher Nimb* (18/8 1830—9/7 1900) nævnes ikke i Folketællingslisten for Søllerød 1860. Vi finder ham derimod i Københavns Vejviser for 1860 som Fuldmægtig. Han har Agenturforretning, og Vilh. Nimb og Co. har Kontor i St. Fiolstræde 24. Hans første Ægteskab med Doris Hansen fra Sorø var ikke lykkeligt, og de unge Ægtefolk blev

---

*) John Nimb er nævnt og afbildet i Kontreadmiral Victor Hansens Minder (Memoirer og Breve, Bind L, S. 35 og 32), sml. ogsaa Knud Bokkenheusers Festskrift om den Kongelige Skydebanes intime Restaurant 1934, S. 6.

skilt. Saa meget lykkeligere var hans andet Ægteskab i Trinitatis Kirke den 22. Juni 1861 med *Louise Sophie Thora Gunst* (9/10 1842—3/5 1903), Henriette og Serina Nimbs Moder. Louise Gunst blev Kvinden bag Vilhelm Nimb, den drivende Kraft og Fremgangsvillie i hans Liv. Uden hende, sin anden Hustru, var vel Vilhelm Nimb efter sin Faders Død d. 9. August 1869 forblevet Kromand i Ny Holte alle sit Livs Dage, og havde aldrig givet sig i Lag med den storslaaede Restaurationsvirksomhed i København, bedst kendt fra Divan Nr. 2 i Tivoli fra 16. Maj 1877.

Louise Nimb, født Gunst, var ikke mere end 18½ Aar gammel, da hun blev gift med Vilhelm Nimb. Hun var født den 9. Oktober 1842 i Holstebro som yngste Datter af ni Børn af den tyskfødte Købmand af den mosaiske Trosbekendelse *Aron Abraham Gunst* (o. 1783—24/3 1866) og hans ogsaa tyskfødte Hustru af italiensk Familie *Zerina Dellevia* (o. 1801—1864). Fra denne Mormoder har Frk. Serina Nimb sit Navn. Folketællingslisten i Holstebro 1845 oplyser, at Købmand Gunst boede Østergade 90, at han var født i Schlesien o. 1792, at hans Hustru, kaldet »Serine Delvi«, var født i Hamborg o. 1801, og at de syv af ni Børn, der nævnes i Folketællingslisten, alle var fødte i Holstebro. Deres Navne er Albert, f. o. 1831; Ludvig, f. o. 1833; Carl, f. o. 1835; Poulina, f. o. 1838; Pernille (?), f. o. 1840; Rositta, f. o. 1841, og endelig Louise, d. 9. Oktober 1842. Vi ved, at den næst yngste Datter Rositta er Moder til den kendte, saakaldte Rajahmaler *Hugo V. Pedersen*, der nu bor her i Holte, Kongevej 172.

I »Husmoderens Blad« for September 1896, Nr. 34 (S. 265), har Fru *Louise Nimb* fortalt Fru Sofie Horten om sit Hjem i Holstebro:

Hendes Fader hed Gunst, han kom som Handelsmand fra Dresden, og han bosatte sig sælsomt nok i den lille jydsk By. Moderen var født i Hamborg af italienske Forældre, hun hed *Zerina Dellevia*, og hun var langt ude beslægtet med Digteren Heinrich Heine. Hun var ikke alene en god, fornuftig og praktisk Kvinde, men hun var ogsaa den, der spredte Poesi i Hjemmet og plantede den i Børnenes Hjerter. Ikke den Poesi, som giver sig Udslag i at skrive Vers, men langt mere den, som forstaar at gøre de tarveligste Stuer hyggelige, at sprede Solskin over Hjemmet og at gøre Arbejdet til en Glæde og Velsignelse.

Fru Nimb fortalte, at det ikke var let for hendes Moder at finde sig til Rette i den lille By, der saa at sige laa Østen for Sol og Vesten for Maane, hvor Kulturen i de Tider var saa langt tilbage, at selv Stadsestuernes Vægge kun var kalkede. Da Tapeter var ukendte, og den unge tyske Frue ikke kunde udholde at se paa disse kalkede Vægge, saa klippede hun ud i Papir baade Blade og Ornamentter, og gennem disse tegnede hun de dejligste blaa Figurer paa sine hvide Vægge. Og om Aftenen, naar Dagens Arbejde var endt, saa hentede hun sin Guitar og sang for Børnene, den ene Sang og Melodi efter den anden, og de var aldrig lykkeligere, end naar de saaledes samlede sig i Kreds om hende, medens Ilden brændte hyggeligt i Kakkellovnen og kastede et klart Skær ud over Stuen, over den glade Barneskare og over Moderen i dens Midte, og Stormen hylede, Regnen piskede paa Ruderne udenfor. Fra disse Barndomsdage prægede Hjemmets Hygge sig dybt i Fru Louises modtagelige Barnesind.

Men Moderen, der tillige var praktisk i det daglige Liv over større Omraader end netop Børn og Husholdning, hjalp sin Mand i Forretningen med alt Kontorarbejde og havde endogsaa Tid til at tage levende Del i den ille Bys Selskabsliv. Da Krigen brød ud 1848, var hun en af de ivrigste til at pille Charpi til de Saarede og fik senere arrangeret en Bazar for disse, og denne, vistnok den første Bazar, som Holstebro saa, gav et ganske forbavsende godt Overskud.

Vi maa endnu nævne, siger Fru Horten, at Fru Nimb og hendes Søsken, fra de hver især var 10 Aar gamle, fik deres Uge og deres bestemte Arbejde i Huset. De begyndte med at tørre Støv af og avancerede saa til at dække Bord, lave The og Kaffe for tilsidst under Moderens og deres gamle Pige Karens Vejledning at komme til det vigtigste, Orden i Køkkenet og Madlavning.

Den samme Karen, hun hed Karen Jensen og var født i Fabjerg ved Struer 1813, tjente Fru Nimbs Forældre i over 20 Aar, og efter disses Død i 1864 og 1866 fulgte Karen med Fru Louise Nimb, og hendes Minde er det hun har viet sin »Karen« 1894, den smukke lille Bog, der dog handler om en ganske ung Københavnerpigens Oplæring som Tjenestepige og Husmoder. »Karen var en Original«, fortæller Frk. Serina Nimb i Berlingske Tidende for 5. Februar 1939. »Naar hun kedede sig om Søndagen, bad hun sig fri, klædte sig i sit Hjerter Uskyld i jydsk Nationaldragt med den høje Tophue paa Hovedet og Gyldenstykkelivet og spadserede stolt ned ad Strøget. Hændte det saa, at en eller anden i Spøg tiltalte

hende og sagde: »De er vist fra Jylland!« svarede hun straalende glad: »Ja ded æ a!«

Fru Sofie Horten fortæller i Husmoderens Blad ganske kort om Louise Nimbs Overflytning til København i 1852:

Den lille Louise kom til København, da hun var ti Aar gammel, Forældrene flyttede hertil, hvor Faderen levede af sine Midler. Om hendes Skolegang er ikke stort at fortælle. Hun gik i Frøken Rosa Bendixens Skole (Helligejststræde 163), og hun blev konfirmeret, da Tiden kom. Om hendes Ungdom er der endnu mindre at sige, thi hun var kun 18¹/₂ Aar gammel, da hun blev gift med Kammerraad Vilhelm Nimb, en Nevø af John Nimb paa Skydebanen. Brylluppet fandt Sted i Trinitatis Kirke den 22. Juni 1861. Louise boede lige før Brylluppet hos sine Forældre i Reverensgade 4, Nyboder. Bryllupsdagen næste Aar, 22/6 1862, fik hun en lille Dreng *Louis Christian*, men han døde knap tre Uger senere, den 11. Juli 1862.

Vi lader igen Fru Nimb fortælle Sofie Horten om sin Holtetid.

Hendes Mands Fader ejede Ny Holte Kro og hertil flyttede ogsaa Vilhelm Nimb med sin unge Kone. De to skulde nu forestaa Forretningen. Og det var alt andet end let. I de Dage, da der endnu ikke var Jernbane, holdt alle Diligencerne der, samt de kongelige Vogne og Godsejernes Vogne, alle skulde de nyde en Forfriskning der i Kroen. Til alt Held for den unge Kone havde hendes Svigerfader J. C. Nimb en gammel umaadelig dygtig Jomfru, hende sluttede hun sig til, gik ligefrem i Skole hos hende og fik her lagt Grunden til sin senere store Indsigt i Kogekunsten. Men foruden dette havde hun ogsaa sit eget lille Omraade. Hun vilde gøre det hyggeligt for sine Gæster. Og navnlig havde hun for de mange rejsende Damer indrettet en lille Dagligstue, hvor de rigtigt kunde føle sig hjemme ved den knitrende Lueild i Kaminen, de mørke, lune Tæpper og Gardiner og de bekvemme Stole og Sofaer. Det hele var lavet med yderst smaa Midler, men frembød dog en saavel i de Dage som nu, paa slige Steder, ukendt Komfort. Kom saa dertil en ung, livlig og forekommende Værtinde, saa forstaaer man, at Fru Nimbs Ry allerede saa smaat begyndte at grundfæstes for saa mange Aar tilbage.

Jeg kan ikke nægte mig den Fornøjelse at fortælle, siger Fru Horten, hvorledes Fru Nimb bestandig har forstaaet at faa meget ud af lidt, og paa samme Gang lære Folk at arbejde, som hun hjælper dem i

deres Nød. I det første Aar derude i Holte var det saa nogenlunde smaat for det unge Herskab, og der var saa mange fattige Børn, der kom og bad om lidt at spise. Fru Nimb kunde ikke bringe det over sit Hjerte at vise dem bort, kunde heller ikke gratis bespise dem alle, saa fandt hun paa at sige til dem, at hver og én, som bragte hende en Kurv Grankogler, skulde faa Mad. Grankoglerne strømmede ind. Fru Nimb fik et ypperligt og julegrandufterende Materiale til de Rejsendes lille Dagligstue, og Børnene fik Mad og havde ovenikøbet den gode Bevidsthed selv ærligt at have fortjent den.

Fru Ingeborg Bonfils, født Nimb, i Holte har fortalt mig, at der paa Ny Holte Kro skulde staa et Bord dækket Dag og Nat, om Kong Frederik den 7. skulde ønske at spise der paa sine Køreture til og fra Frederiksborg.

I Berlingske Tidende for 5. Februar 1939 fortæller *Serina Nimb* paa lignende Maade som Fru Horten om sin Moders straalende Debut som ung Krokone. Hun tilføjer: Se, det at tage sig af de rejsende Damer, var ikke noget, man var vant til i de Dage; det vakte Opmærksomhed, og inde i København begyndte man at tale om den unge Fru Nimb, der sørgede saa godt for sine Gæster. Alt syntes saaledes at gaa storartet — men saa kom Jernbanen. Diligencerne hørte op. Strømmen af Rejsende gik nu ad andre Veje, og mine Forældre blev tvunget ind i en Uvirksomhed, som ingen af dem egnede sig til. De tog saa den Beslutning at forlade Ny Holte Kro og drage til Hovedstaden. Man havde nemlig allerede haft Bud efter dem derinde fra, eller rettere sagt, man havde givet dem et Vink.

En Dag var der kommet et Selskab af lystige unge Studenter ud til Ny Holte Kro. De unge Mennesker spiste, drak og var glade, og efter Maaltidet fik de sig en lang Snak med min Fader, hvem de fortalte, at Studenterforeningen snart skulde flytte ind i sin flotte — dengang flotte — nye Bygning paa Gammelholm, og at det sikkert vilde være til Gavn og Glæde for begge Parter, dersom Foreningen kunde faa mine Forældre til Værtsfolk. Paa samme Tid besøgte Kroen dagligt af de Ingeniørofficerer, der overvaagede Anlægget af »Nordbanen«. Min Fader spurgte dem til Raads angaaende Studenterforeningen, og de syntes saa godt om Idéen, at de medgav ham deres anbefaling, forfattet paa Vers. Skønt Versene, som

det vil ses, staar paa ret svage »Fødder«, er de dog tydelige nok, og de virkede da ogsaa, som de skulde. Her er de:

Hos Nimb i Holte Kro,
man kan — De kan mig tro —
beværtes *meget godt*,
helst, naar man er lidt flot.
Man dér faar gode Varer,
som Skinke, Steg og Harer,
samt Punch og Toddy, Vine,
der alle er ædle og fine.
Nu han os bedet har,
at skrive til Dem, min Fa'er,
at give ham en lille Post,
hvor han kan ha' Klæ'er og Kost,
og saa ganske lidt til Bedste
fra sine mange Studenterfeste.
Ja kort og godt det er vor Mening,
gør ham til Vært i jer Forening.

Den højtidelige Skrivelse var underskrevet af Ingeniørkaptajnerne *I. C. G. Hedemann, O. V. Hoskjær* og *H. A. R. Elben*, og ogsaa fra Jægermester *Rasmus Petersen* paa Carlsminde fik Vilhelm Nimb en fin anbefaling. I 1863 flyttede de da ind som den nye Studenterforeningsbygning's første Værtsfolk. En gammel Akademiker har i 1888 fortalt Frk. Serina Nimb om denne Periode:

Vilhelm Nimbs Debut i Studenterforeningen bestod i en tre Dages Fest af hidtil ukendte Dimensioner. Vilhelm Nimb var dengang en Mand paa tredivede Aar, kvik og livlig i sin hvide Kokkedragt, altid oplagt til Skæmt og vel set af Foreningens Medlemmer. Hans Hustru var kun tyve Aar, og hun var saa smuk og elskværdig, at mange unge Studenterhjerter i det skjulte bankede for hende. De boede i en lille Sidebygning, og mange Forhandlinger endte som Smaagilder i deres hyggelige Privatlejlighed. Nimbs og Studenterne trivedes fortræffeligt sammen. Et Par Hundrede Mennesker spiste dagligt til Middag hos dem i to vekslende Hold. Maden var god og billig. Ogsaa for Drikkevarerne blev der sørget. Man drak i Almindelighed »Bruleau« — varm Punch — ved Soldene, men Nimb komponerede en kold, sød Punch, som gjorde en saa vældig Lykke den første Gang, den serveredes, at hele Forsamlingen, væbnet med alle mulige Attributter, begav sig i Procession med Sang og Musik ned til Nimb og højtideligt døbte Punchen »Nimbus«.

Da de unge Værtsfolk igen ventede sig en Arving, bestemte Studenterne, at hvis det blev en Dreng, vilde Foreningen adoptere ham og lade ham studere. Barnet blev født i Studenterforeningen den 13. Oktober 1863, men det blev ikke en Dreng, det blev en Pige, den senere saa velkendte Restauratrice *Henriette Nimb*. Hun var ikke blot det første Barn, der blev født i Studenterforeningen, men hun var efter den yngre Søster Serinas Mening ogsaa det første Barn, som blev født paa Gammelholm efter dets Indlemmelse i København.

En Maaned efter Henriette Nimbs Fødsel døde Kong Frederik den Syvende af Rosen paa Lyksborg Slot i Sønderjylland den 15. November 1863, og Christian den niende besteg Tronen. I de Dage deltog Studenterne livligt i det offentlige politiske Liv, og det satte selvfølgelig sit Stempel paa Livet nede i Foreningen. Kong Frederiks Død og Kong Christians Tronbestigelse gav Anledning til utallige Møder i Foreningen. Disse Møder var ikke altid velsete af Politiet; det hændte endogsaa, at Politiet sendte Spioner ned i Foreningen for at udspjede, hvem der deltog i Festerne. Disse Spioner søgte at lokke min Faders Tjenere og Kokkedrenge med Pengegaver, men det fik min Fader hurtigt sat en Stopper for og anmeldte Sagen for Senioratet, hvilket gav Anledning til en større Konflikt med Politiet, der efter Serina Nimbs urigtige Formening omtales af *H. C. Lund* i Studenterforeningens Historie.

Under Krigen i 1864, fortæller Serina Nimb, forlod Vilhelm Nimb »Slavekirken«, som Studenterforeningens Bygning paa Gammelholm den Gang ofte kaldtes, og rejste til Fronten. Det var dog ikke som Kriger, han deltog i Kampen. Men der er et gammelt Ord, der siger, at uden Mad og Drikke duer Helten ikke, og det passede naturligvis ogsaa paa vore Helte ved Dybbøl. Da Tyskerne nu i Marts og April 1864 begyndte at bombardere Sønderborg, hvor mange af Hærens Officerer var indkvarterede, forlod en stor Del af Byens Borgere deres Huse, og det blev saa galt, at Officererne, naar de kom fra deres farlige og anspændende Vagttjeneste i Dybbøl Skanser, ikke mere kunde faa et ordentligt Maaltid Mad. I den Anled-

ning sendte Krigsministeriet Bud efter min Fader og bad ham om at hjælpe til med Officerernes Forplejning i den truede By. Skønt min Fader paa det Tidspunkt var gift og havde et Barn, og Forholdene i Sønderborg med et mildt Ord var farlige, sagde han straks Ja. Med en modig Kokkepige og en ligesaa Kokkedreng rejste han Dagen efter til Als og indrettede en Restaurant i *Reimuths* forladede Hotel, og den blev drevet i længere Tid under Bombardementet. Kokkepigen fik straks nok og stak af efter Par Dages Forløb, og kort efter fulgte Kokkedrengen hendes Eksempel, men Vilhelm Nimb blev i Sønderborg, til Taget blev skudt ned over Hovedet paa ham.

Ogsaa den yngste Datter *Serina Emilie Nimb* blev født i Studenterforeningen den fjerde Juli 1865, og først i 1875 er Vilhelm og Louise Nimb flyttet til det fra Herman Bangs Ungdomshistorie velkendte Hjem i Ny Toldbodgade 35. Da Vilhelm Nimbs Fader, Kroejer *Jens Christian Nimb* i Ny Holte dør den 9de Aug. 1869, saa er det hverken Vilhelm Nimb eller hans Søster. Enkefru Emma Schørring, der overtager Ny Holte Kro. Panteforpligtelserne paa Ny Holte Kro ved Faderens Død, 30.250 Rigsdaler, foruden en løs Gæld paa o. 1200 Rigsdaler, var for tung en Byrde for de rette Arvinger. De var nødt til at gaa fra Arv og Gæld, og de fik ikke en Skilling efter deres Fader. Ny Holte Kro overgaar til en Slægtning, Fru *Cathrine Margrethe Phillipine Juulsgaard Gammeltoft*, født *Nimb*. Hun er født den 23. Marts 1817 og døde den 15. Juni 1881. Hun var Datter af Kammerraad, Kontorchef, senere Etatsraad Jørgen Nimb (1772—3/4 1848), der var Søn af Brændevinsbrænder Jens Jørgensen Nimb, Vilhelm Nimbs Oldefader. Fru Cathrine Gammeltoft var den 9. Maj 1845 blevet gift med den senere Borgmester i København, *Jens Christian Juulsgaard Gammeltoft* (1818—73, se Biograf. Leks. VII S. 600). Gammelgaard overtog ved Tvangsauktion over Ny Holte Kro, 22. Oktober 1869 Kroen som ufyldstgjort Pantehaver for 25.500 Rigsdaler. Hans Pantebrev paa 5000 Rigsdaler var blevet tinglæst den 8. Januar 1868, Dagen før Vilhelm Nimbs Moder, Fru Therese Nimbs Død, den 9. Dec. 1868. Efter sin Mands Død d. 20. April 1873 beholder hans Enke Ny Holte

Kro endnu et Par Aar, men saa sælger hun Kroen i 1875, vistnok til Anders Sørensen Kjærsgaard, der i Folketællingslisten 1880 nævnt som født i Tæbring paa Mors o. 1816. Ved dette Salg 1875 er Ny Holte Kro gaaet helt ud af Familien Nimbs Besiddelse.

Det var sikkert en rigtig, om end ogsaa smertelig Beslutning for Vilhelm Nimb og hans unge Hustru Louise ikke at overtage den Kro, hvortil saa mange lyse Ungdomsminder var knyttet. De maatte nære den Overbevisning, at denne Kro for bestandig var lammet, ja næsten dræbt af den nye Bane, Nordbanen, der jo havde givet sin Station i dens Nærhed Navnet *Holte* og ikke *Søllerød*. De unge Restaurationsfolk maatte vælge at anvende deres vældige Arbejdskraft paa selvstændig Restaurationsvirksomhed i København. Det første Skridt paa denne Bane er vistnok Overtagelsen af Restauranten, Nytorv 3, som Vilhelm Nimb besidder i Følge Vejviserne 1868—71. I 1867 nævnes han som Klubvært i Holmens Kanal 9, d.v.s. Studenterforeningen. Om denne Restauratørvirksomhed i stedse stigende Omfang fortæller hans Datter *Serina Nimb* i Berlingske Tidende for 19. Februar 1939.

Efter Hjemkosten fra Krigen i 1864 fulgte Restaurationsvirksomhed mange Steder rundt om i København. Paa Gammeltorv (d.v.s. Nygade 3) — derefter i Tidens Løb i Panoptikon, det Erichsenske Palais paa Kongens Nytorv, 1886 (Handelsbankens Bygning), Restaurationen i Rigsdagsbygningen og Restaurationen paa Eremitagens Væddeløbsbane. Den sidste bestyrede min ældre Søster Henriette, blot 17 Aar gammel, med stor Dygtighed. Publikummet fra Galopbanen dannede senere det egentlige Stampublikum i Tivolis Restaurant. Frk. Serina mener, at i det Erichsenske Palæ, som blev overtaget 1886, fik hendes Moder særlig Anledning til at føre de Ideer videre, hun havde praktiseret i Holte, ikke alene med god Mad, men ogsaa med hyggelige Omgivelser og smuk Anretning. I 70—80'erne var Lokalerne andre Steder i de københavnske Restaurationer uhyggelige og spartansk indrettede, Spisesedlen bestod af en halv Snes yderst »borgerlige« Retter, og Serveringen var med et mildt Ord meget primitiv. Det var ganske tydeligt at se, for 50—60 Aar siden, siger Frk. Serina Nimb, at det kvindelige Element manglede i Restaurationslivet. Og det var lige paa det Punkt, min Moder tog fat. Penge havde hun ingen af, men hyggeligt og smukt skulde det være. Hun begyndte med at anskaffe Kø-

benhavnsk Porcellæn. Det var noget uhørt den Gang. Og saa fik hun den Idé, at Gardiner og Møbelbetræk skulde passe til Servicet. Det var ogsaa noget ganske ukendt den Gang, at der paa Restauranter kunde være Tale om »Smag« og om, at »noget skulde passe til noget andet«. Min Moder havde som sagt ikke Raad til at anvende større Pengesummer paa Udstyret, men hun fandt paa Raad. Hun købte et større Parti Militærklæde, blaat Officersbuksetøj og højrødt Hestedækkentøj. Det blaa Klæde stod glimrende til det Københavnske Porcellæn og tog sig storartet ud i Form af svære Gardiner og Portierer og som Møbelbetræk. En anden Stue blev dekoreret i festlige røde Farver; det var Hestedækkentøjet, som paa denne Maade kom til uanct Ære og Værdighed.

Serina Nimb fortæller ogsaa om den lille Restauration i Panoptikon, som hendes Forældre overtog straks ved denne Samlings Oprettelse i 1885. Den første Prøvedukke, som blev lavet, forestillede et Svøbelsesbarn. Min Moder, udklædt som Amme, mødte op med »Barnet« i sine Arme ved et Karneval og havde en mægtig Sukces. Men naturligvis, Erindringerne fra disse forskellige Restauranter, ja, selv fra Rigsdagen, hvor vi var i over en Snes Aar (fra 1868), blegner i Sammenligning med Minderne fra den Restaurant, der blev mine Forældres Hovedværk, og som har knyttet vort Navn saa fast til Tivoli, nemlig Divan Nr. 2.

I Aaret 1877 blev mine Forældre gennem Direktør *Thrane's* Moder opfordret til at overtage den lille Café »Divan Nr. 2« i Tivoli, ved Siden af Koncertsalen. Det var ikke nogen fin Restaurant dengang. Den var i rivende Tilbagegang, og dens Publikum var af meget »blandet« Beskaffenhed. Værten kaldtes populært Svend Enarm! Mine Forældres første Arbejde bestod derfor i at rydde godt op *udenfor* Buffet'en og bringe det Publikum til Huse, som de selv — og Tivolis Direktion — satte Pris paa. Naar dette Arbejde lykkedes ret hurtigt og ret smertefrit, skyldtes det naturligvis i ikke ringe Grad, at der nu stod en *Dame* bag Buffet'en, og det en Dame, der meget nøje vidste, hvad hun vilde. Medens min Fader tog sig af det forretningsmæssige, Indkøbene, Regnskaberne o.s.v., tog min Moder sig først og fremmest af Tonen og Gæsterne. Den gode Tone bragte de gode Gæster og efterhaanden ogsaa de fine Gæster. Dette medførte noget helt nyt og hidtil uset: Værtinden stod selv bag Buffet'en, ikke blot for at lede Slagets Gang, men navnlig for at passe paa, at Gæsterne blev behandlet med den yderste Opmærksomhed og Omhu. Hun sørgede for, at Damerne fik Skamler under Fødderne; hun sørgede for, at Gæsterne fik Tæppe over

Benene, naar det var køligt og blæsende ude paa Verandaen. Hun stillede Maden frem paa Buffet'en i smukke Anretninger, saa Gæsterne selv kunde orientere sig, før de bestilte Retterne. Min Moder lærte snart de enkelte Gæsters Smag at kende og kunde saa give dem gode Raad, naar de stod ved Buffet'en og skulde vælge Maden, og det medførte naturligvis, at Gæsterne ogsaa snart lærte min Moder og senere min Søster Henriette at kende: Forholdet mellem Værtinde og Gæster blev meget snart et helt andet, end man ellers kendte det i København i de Dage.

I Løbet af ganske faa Aar var Divan 2's Ry steget saa meget, at Tidens bekendte Visedigter *Wilhelm Rantzen* ved en Fødselsdagsfest den 18de Aug. 1879 for Vilhelm Nimb, kunde skrive følgende muntre Ord om Divan 2:

Vil Du kildre Ganen,
Gaa saa i »Divanen«,
»Tivolidivanen« Nummer to.
Baade Norske og Svenske
Bli'r et andet Men'ske,
Naar de Maden faar, for den er go'.
Derfor er der Trængsel,
Og med Haab og Længsel
Iler Folk med tomme Maver hid,
∴ Og i Kor de prise
Den Restauratrice,
Der i Køkkenet har gjort sig Flid. ∴

Folk ta'r til Kaskjetten,
Naar de ser Buffet'en,
Den er nydelig, og den er net;
Smagen er ej ilde,
Smukt med Kruspersille
Fruen har garneret hver en Ret.
Li'som Vindru eklaser
Hænger der i Masser
Store Hummere med Næb og Klør.
∴ Sikke Spisevare!
Ja, ved Tanken bare
Blir man lige straks i godt Humør ∴

Store, fede Ænder
 Venter paa de Tænder,
 Der skal bringe dem i Gravens Skød,
 Fruens Kalvetunger
 Jeg med Grund besjunger,
 Og se Laksen blot, hvor rosenrød!
 I pikante Sauce
 Sørensen kan smause,
 Der er ingen smalle Steder her.
 ∴ Her er Beuf med spanske
 Løg, der smager ganske
 Delikat, ja, kom blot og prøber! ∴

Det vi helst vil skue
 Er dog Husets Frue,
 Naar med Venlighed hun til os alle si'er:
 »Jeg skal straks Dem sende
 En Portion af denne
 Kalveryg, saa snart den varmet bli'r«
 Hendes lille Fatter
 Ogsaa højt vi skatter,
 Han et venligt Svar har for enhver.
 ∴ De er begge kvikke,
 Derfor vil vi drikke
 Paa, at længe de maa blive her. ∴

Det er meget betegnende, siger Serina Nimb, naar Wilhelm Rantzau omtaler Restaurantens Værtinde som »Husets Frue«. Det var netop det, min Moder var, naar hun stod bag sin smukke Buffet, der var pyntet med Kniplingsduge, Blomster og Kobbertøj, hun var Frue i sit Hus, og »Kunderne« var hendes Gæster, der altid, som Rantzau synger »tog til Kasketten« for hende. Ingen Gæst forlod Restauranten, før han havde været henne og sige Farvel og »Tak for Mad« til min Moder eller min Søster, selv ikke, om Gæsten var en Prinsesse. Det hændte en Dag, at *Prinsesse Marie* havde spist til Middag inde i Divanen og var gaaet uden at sige Farvel til min Moder. Men næste Formiddag kom hun ind for at sige »Tak for i Gaar«. Prinserne havde været saa utaalmodige efter at komme i Karusellen, at hun ikke havde kunnet styre dem. Men det havde de bittert maatte fortryde, fordi de havde faaet ondt, fordi de ikke vilde vente, til Middagen var nede.

Denne nydelige Skik, som alle Divanens Gæster iagttog, og som gjorde sit til, at man følte sig en god Del mere »hjemme« i Divanen end i de fleste andre Restauranter paa den Tid, virkede ogsaa udmærket paa en helt anden Maade. Det har *Gustav Esmann* engang udtrykt

saaledes: »Naar man spiser hos Nimbs, undlader man altid at tage den sidste Kognak til Kaffen, som maaske vilde gøre En mindre skikket til at bukke for Fru Nimb, naar man forlader Divanen.«

I disse tidligste Aar i Tivoli fra 1877 ff. fik min Søster og jeg vor første Uddannelse. Henriette styrtede sig paa Hovedet i Kogekunsten under Moders Vejledning, og hun gennemgik tillige et Kursus i Kongens Køkken. Kursus'et varede ikke mere end nogle faa Maaneder; naar det kom til Stykket, var der alligevel mere at lære i Divanen selv. Men hun lærte i alt Fald i Kongens Køkken at røre Mayonnaise, og det var der kun meget faa Mennesker, der kunde den Gang her i Landet. »Den Kunst kan du rejse Verden rundt paa«, blev der sagt til min Søster. Jeg selv fungerede som Restaurantens Oldfrue; Renlighed, Blomster, Orden og Disciplin, Dækketøj o.s.v hørte til min Afdeling. Naar Formiddagens Arbejde var gjort, holdt vi altid et Par »stille Timer« omkring 15—16 Tiden om Eftermiddagen, og i disse Eftermiddagstimer fik vi Besøg af vore Venner og Bekendte ved det store Thebord, som var dækket ude paa den lille Veranda, der vendte over mod Højen, hvor Fuglebordet stod. Og her kom mange af Byens kendte Personer, Robert Watt, General Holten, Herman Bang, Emma Thomsen, Charlotte Wiehe, Direktørerne Thranes og Arne Petersens Familier og mange, mange andre.

Hvor anset Fru Louise Nimb og hendes Mand var som Reformatorer paa det kulinariske Omraade, kan vi se af et Causeri i »Politiken« for 25de April 1885, skrevet af Frits Holm, d.v.s. Forfatteren *Peter Nansen*:

Hr. og Fru Nimb er fanatiske Civilisatorer. Erobrende drager de frem gennem Hovedstaden, udbredende Civilisationens Velsignelser. De saa, at København spiste daarligt og med daarlig Smag, og de viiede deres Liv til Smagens Forbedring. De mødte til denne Kamp rustede med den højeste videnskabelige Indsigt og med den sejgeste Energi, thi de troede paa deres Sag. De var dygtige Taktikere, og de forstod, at Erobringen maatte ledes fra faste Punkter. De besatte Kasino og en af Tivolis Pavilloner. Fra Kasino beskød de den fine Del af Byen og sendte Trøffelbomber ned over de aristokratiske Køkkener. I populære Tillavninger bragte de fra Tivoli Oplysning ud i de brede Lag. Da Amaliegade var pacifiseret, opgav de Kasino, og aabnede dristigt en Kamp mod Militæret. — De trængte ind i Fjendens Lejr — de stod en skønne Dag midt i Officersforeningen. Og for Fru Nimbs Forskærerkniv strakte selv de flinkeste Middags-Generaler Vaaben. Hr. og Fru Nimb saa sig om — og sé — i talrige Huse spirede de Sædekorn, de havde udsaaet. København begyndte at spise med dannet Eftertanke. Men over det øvrige Danmark rugede Vankundighedens Mørke.

Hr. og Fru Nimb sørgede, naar de tænkte derpaa. De sagde: »Hvad vi ævner, vil vi gøre«. Og de anlagde en Station i Snapstinget [1868]. Der kom sammen Mænd fra alle Landets Egne, Folkets Tillidsmænd. Og Fru Nimb vidste, at hver Bid hun puttede i dem, vilde bringe vækkende Bud over Lande. Da følte de tapre Kæmpere, at Sejren var deres. Naar de saa Røgen stige op fra Byens Skorstene, saa sagde de med Stolthed: Denne Brand er tændt af os. Naar de læste om virkelig forstandige Kongemiddage i selv saa forsømte Egne som Thy, saa svulmede Barmen af berettiget Selvfølelse. Og naar Fru Nimb om Sommeren, stærk og smuk, endnu ungdommelig, stod midt mellem al sin Mad og tog mod smigrende Ord af mætte Gæster, saa var det Spisekunstens Dronning, der hyldedes af skatskyldige Vasaller.

Den største Dag var i Eftersommeren (1884), da Lægekongressen var paa Kronborg. I Spidsen for en hel Køkkenarmé holdt Hr. og Fru Nimb Revue for alle Verdens civiliserede Lande. Den Dag kæmpede Ægteparret for Danmarks Ære, og aldrig er der vundet smukkere Slag. Københavnerne havde nu lært at spise med Smag, Maden var civiliseret. Tilbage stod at lære Befolkningens Omgivelsernes Betydning, thi det kommer ikke blot an paa, hvordan man spiser, men ogsaa, hvor man spiser.

Selv en meget sagkyndig som Madam Mangor vidste Besked om det ydre Apparats Betydning, hun agiterede med Iver for rene Duge. Hr. og Fru Nimb tilhører en mere forfinet Tid. De smiler ad Madam Mangors naive Duge-Theori; de er kommet milevidt forbi dens primitive Simplehed. Og i Dag (25/4 1885) hejser de fra Panoptikons Restaurant det nye Splitflag med Indskriften: Stilfuld Spisning. — I Dag begynder de Københavns Erobring for anden Gang. Man har hidtil herhjemme troet, at en Restaurations Udstyrelse var en Biting. Jo pyt. Som om ikke Omgivelserne virkede paa ens Stemning. Og til at spise fordres netop Stemning — oven i Købet ikke altid samme Stemning. Eller tror man, at en Begravelsesmiddag skal nydes i samme Humør som en Bryllupsmiddag?

I Tilslutning hertil giver Frits Holm her en meget udførlig Skildring af denne Restaurants stemningsbestemte Indretning, men det vil føre for vidt at citere denne Skildring her.

Men Fru Louise Nimb var ikke blot genial Madkunstnerinde med Sans for stilfulde Anretninger og stemningsfulde Spiserum, hun var ogsaa en betydelig Personlighed, et godt og kærligt Menneske. Det har ingen ringere end vor store Digter *Herman Bang* (1857—1912) aflagt Vidnesbyrd om. I Anledning af Fru Nimbs Død den 3. Maj 1903 fortæller han Minde fra den Tid, han opholdt sig i hendes eget personlige Hjem

Louise Nimb.
(Efter Maleri af S. Jürgensen 1903).

i Ny Toldbodgade 35, dengang han endnu kun var ung Student og en vordende, ganske ukendt Forfatter, der stred paa Livet løs for at frembringe sin allerførste Roman »Haabløse

Slægter«. Det var i Aaret 1881. Bang skriver i »København« den 6te Maj 1903 bl. a.:

Særdeles ærede Kolleger har allerede berettet hendes Død. Man har talt om hendes Buffet og Anretninger. Fru Nimb fortjener som Eftermæle bedre og mere. De betydelige Mennesker forbliver betydelige, hvad end deres Dagvirke er. Og Fru Nimb hørte ikke til de »populære Personer«, men til de meget betydende Mennesker . . . Hun havde selv tilegnet sig alt. Hvad hun havde lært, havde Livet lært hende. Men rig paa Udviklingsmulighed naaede hun i Aarenes Løb alle sine Muligheders Grænser. Hun kendte Mennesker og Ting. Stærk, klar, beslutsom, Midtpunktet i sit Hjem og i sin Kreds. Hun raadede med sin kloge Omsigt, hun styrede i Kraft af myndig Overlegenhed, hun klarede for sig og de andre hurtigt og dog med den Ro, som udmærker de Ualmindelige, naar Kriser kommer! Og alligevel var hendes Hjerte ualmindeligere end hendes Forstand.

Det var Hjertet, der ledte hende til altid at hjælpe og aldrig at skaane sig selv og aldrig holde et Raad tilbage. Hun var Sjælen i Skaren, der omgav hende. En lidt underlig Skare. Thi det gik Fru Nimb, som det ofte gaar de aandelig stærke. De lidt forhultede, de lidt af Livet krogede, de en Bitte havarerede søgte til hende, og hendes Hjerte modtog dem. Hendes djærve Lune — thi hun saa paa Livet med holbergsk Fynd og usnærpet Slagfærdighed — lyste op for de nedtrykte. Hendes Aand gennemtrængte hele hendes Hus. Hvor godt jeg husker det, Hjemmet derude i Ny Toldbodgade, fyldt af Latter, Ungdom og Arbejde. Jeg har vel aldrig tilbragt en lykkeligere Tid. Det var de Dage, da »Haabløse Slægter« blev skrevet — tre Hundrede Sider i seks Uger. Man kunde arbejde den Gang, og man havde ingen Betæneligheder, men skrev kun løs, som det overstrømmende Hjerte bød. Fru Nimb og hendes purunge Døtre, Henriette og Serina, var helt bange for al den ustandselige Flid. Fru Nimb stak Hovedet ind ad min Dør og spurgte: »Naar holder De dog op?« — »Naar jeg bliver færdig.« — »Og naar bliver De færdig?« — Jeg lo. »Det kan jeg ikke sige, men naar jeg bliver færdig, skal jeg gøre noget mærkeligt«. Og jeg skrev igen, og Trykkerdrengen bandte mig og løb med Manuskriptet. Og jeg skrev igen, baade Dag og Nat — til jeg var færdig. Men da jeg den Dag sad ved Middagsbordet, trak jeg Støvlerne af under Bordet, og da Suppen var øst op, steg jeg op paa min Stol og fra Stolen og op paa Bordet og gav mig til at spadsere rundt mellem alle Tallerknerne. Men saa slog Fru Nimb sig med begge Hænder ned mod sine Knæ og raabte: »Nu er han færdig med Slægterne!« Hvor vi dog lo. Gladere er vist ingensinde en Bog blevet fejret.¹⁾

---

*) Sml. de tilsvarende Skildringer af Houmark (Politiken 8/7 1920) og Serina Nimb (Berl. Tid. 22/1 1939).

Men Glæden varede ikke. Den Dag kom, der bragte Beslaglæggelse af Bogen og Politi og Forhør. Ingen vidste, hvor svære de Dage var. Hvilken Sky jeg følte, hvilken Skam. Jeg kunde have gemt mig i et Hul, jeg kunde have skjult mig i en Brønd. Der kom Bud, at jeg skulde helst rejse af Landet. Der blev sagt, at i det mindste ud af Byen maatte jeg. Og ene stod jeg, og Raad vidste jeg ikke. Da huggedes i mit Sind et Saar, som aldrig blev lægt.

Men i de Dage hjalp Fru Nimb mig. Hun forstod mig, og hendes Nænsomhed værnede mig. Hun gav mig Mod, og sagde mig først og sidst, aldrig skal Menneskene se En knækket. At aldrig skal man bøje sin Ryg. — Hun havde aldrig bøjet sin. Under strenge Tider kæmpede hun stærkt og ukuet opad. Mens hun fik Tid til at hjælpe alle de andre. Som jeg ser hende for mig, naar hun foran sit Skrivebord søgte at komme til Bunds i mine bundløse og uhjælpelige Pengesager. Hun regnede og hun regnede ud! — »Nej, det hjælper ikke, der er ingen Ende paa det!« sagde hun. — Der var ingen Ende. Selv var hun saamænd ikke rig og blev det sikkert aldrig. Hun gjorde det behageligt for alle, hjalp, gav ud og — sad maaske ofte selv paa den bare Bakke. Sine Døtre gav hun som Arv sit Eksempel: et altid fornyet Arbejde, et altid ødselt Hjerter . . .«

Om dette Hjem, dette ganske forbilledlige Hjem, ikke bare om rastløst udadvendt, resultatrigt Arbejde, fortæller den yngste og sidstlevende Datter, Frk. *Serina Nimb* meget udførligt i *Berlingske Tidende*« d. 22. Januar og 5. Februar 1939.

Fra mine tidligste Barndomsaar erindrer jeg mig kun enkelte lige-gyldige Ting, og jeg springer frem til mit tiende Aar 1875, paa hvilket Tidspunkt mine Forældre flyttede til Ny Toldbodgade Nr. 35, et af de saakaldte smaa »engelske Huse«. Allerede her blev mine Forældres Hjem Samlingsstedet for mange Kunstnere og Videnskabsmænd, og blandt dem husker jeg bedst Folketheatrets berømte Skuespillerinde *Louise Holst* (1840—1883), gift med Forfatteren, Oberstløjtnant *Frits Holst* (1834—1909). Hun elskede sin Kunst og talte altid om den, men for Theatret glemte hun ikke sit Hjem og sin Husførelse, og det var hende altid en stor Glæde at lytte til min kloge og erfarne Moders Tale; hun hørte godt efter, og som det dygtige Menneske hun var, forstod hun at udnytte, hvad hun lærte, paa en smuk og praktisk Maade.

Min Søster og jeg gik i Skole hos Frk. *Vestergaard*, en dygtig, klog ældre Dame. Saa lille, jeg var, husker jeg dog, at jeg saa op til hende som et Menneske, der gjorde sig Umage for at vise den yderste Retfærdighed mod sine smaa Elever. Hun døde før min Konfirmation (1880), og mine Forældre antog derfor en privat Lærerinde, der un-

derviste mig og flere af mine Kammerater. Mine Forældres Arbejde i Restauranten medførte jo, at de ofte var borte fra os Børn hele Dagen og Aftenen, men de sørgede for, at der altid i Hjemmet fandtes den nødvendige Støtte for os. I Huset ved Siden af boede den kendte General *C. F. Holten* (1817—98) med Frue, Søn og Datter. De to Nabofamilier blev efter General Holtens Indflytning snart uadskillelige, og de to Piger, der saa meget maatte savne deres Forældre under disses Arbejde, fandt snart et andet Hjem i General Holtens Hjem i nærmeste Venskab med Datteren, Frk. Jeanne Holten. Frk. Serina fortæller meget udførligt om deres Ungpigeklub, der bestod i 60 Aar, deres Julegilder for de fattige Børn fra Frk. Anna Borrings lille Børnehjem, ligesom ogsaa om det Bal som Moderen afholdt for dem en Fastelavnsmandag med »forlorne Herrer«. Halvdelen af Veninderne var klædt ud som unge Herrer og optraadte som Kavallerer. »Min Søster Henriette optraadte som Husets Søn, medens jeg altsaa paa den Maade blev Husets eneste Datter, og jeg har aldrig moret mig paa noget Bal saa godt som paa dette. Jeg er aldrig gjort saa megen Kur til som paa den Aften. De »forlorne Herrer« syntes at have et paafaldende godt Kendskab til, hvorledes rigtige Herrer plejer at optræde ved slige Lejligheder.«

Serina Nimb fortæller blandt mange andre Minder fra sin tidlige Ungdomstid om sit Møde med den daværende Kronprins og Konge.

Paa den Tid var General Holten Adjutant hos Kong Kristian den IX. Som Følge deraf skete det ofte, at den daværende Kronprins Frederik (d. VIII) kom paa Visit hos Holtens, og ved Juletid plejede han altid at komme netop den Dag, paa hvilken vi gjorde alt klar til Julefesten for de fattige Børn. Prinsesserne var i Reglen med og beundrede og roste alle de mange Ting, vi havde lavet til Børnene. Kongen selv, Kristian den IX, lærte jeg ogsaa at kende som Barn. Jeg mødte ham nemlig hver Morgen, naar jeg gik til Skole, og saa plejede han at standse mig og sige: »Vi mødes nok hver Dag, naar vi gaar i Skole.«. Og mit lille Pige hjerte følte en uhyre Lettelse ved Tanken om, at saadan en fornem, gammel Herre altsaa ogsaa maatte døje Skolens Kvaler. Men — allerede fra de tidligste Ungdomsaar stiftede Serina ogsaa Bekendskab med en helt anden Side af Tilværelsen, nemlig Arbejdet for det daglige Brød. Mine Forældre var driftige og haardt arbejdende Folk med mange Jern i Ilden. Somme Tider gik det godt, somme Tider gik det galt; den smukke Plads, min dygtige Moder indtog, baade indenfor Fagets Rammer og indenfor det københavnske Forlystelsesliv, vandt hun saa sandelig ikke uden haardt Slid, megen Kamp og mange alvorlige Timer. Og meget tidligt maatte min Søster og jeg tage vor Del af Arbejdet. Det er for Resten galt at bruge Udtrykket *maatte*;

jeg vil hellere sige, at vi tidligt fik Lov til at være med i Arbejdet, for de Fornøjelser og Glæder, dette Arbejde i Aarenes Løb skaffede os, kom til at staa fuldt ud paa Højde med dem, vi nød i Hjemmet.«

I 1886 fik Fru Nimb en ny Streng paa sin Bue, hun debuterede som Forfatter. Det var dog ikke som skønlitterær Forfatter, hun vilde gøre sig gældende, det var ganske naturligt som kulinarisk Forfatterinde. Hendes første Skrift hed »Koge-Anvisninger«, navnlig med Hensyn til den rigtige Anvendelse af Liebigs Kjød-Extrakt til hurtig Tilberedning af Supper, Sauce, Gemyse, Fiske-Kjød-og andre Spiser«. Kbh« 1886. Det var kun et lille, man kan godt sige, Reklameskrift paa 31 Sider, formodentlig bekostet af Firmaet Liebigs Kjød-ekstrakt, men visende hendes Lyst til at lette sine Medsøstre, de mange andre ikke nær saa dygtige Husmødre, Husholdningens og Madlavningens Byrde.

Den lille Bog har sikkert ogsaa været Forarbejde, saa at sige Skriveprøve, til hendes Hovedværk, der kom to Aar senere i 1888: *Fru Nimbs Kogebog*. Praktisk og økonomisk indrettet for større og mindre Husholdninger. Med Illustrationer (564 Sider). Dette Værk, maaske den første illustrerede danske Kogebog, kom i 1896 i anden og 1900 i tredie gennemsete Udgave (480 Sider). Opskrifterne i denne store Kogebog er blevet til, dels ved egen Erfaring, egne Forsøg og Iagttagelser, dels ved det kongelige danske Køkken samt de tyske og franske Køkkener, hun jævnlig havde besøgt. Hovedformaalet med denne Kogebog havde været at vise, at Ensformighed i det daglige Køkken ingenlunde er nogen Nødvendighed, men at man selv med smaa Midler formaar at bringe Afveksling med en Række mindre kendte Rækker. De almindelige daglige Retter er dog ingenlunde forbigaaet. Fru Nimb mener ogsaa selv, at efter hendes Kogebog, i Modsætning f. Eks. til hendes store Forgænger Madam Mangor, er det kun meget lidt, der behøver at gaa til Spilde ved Tilberedningen.

Den næste Bog »*Karen*«, fra 1894, bearbejdet af R. Koppel, bærer Navn efter hendes Barndoms og Ungdoms trofaste Hushjælp Karen Jensen fra Fabjerg, men den handler ikke om hende, den handler om den unge Pige Karen fra københavnske Smaakaarshjem, der vil gaa den tjenende Vej og selv

med Tiden blive en dygtig Husmoder. Det er altsaa i Virkeligheden en god og praktisk Vejledning for uerfarne Husalfer, hvorledes de paa den mest hensigtsmæssige Maade bør udføre det huslige Arbejde. Ogsaa denne lille Bog, 116 Sider ialt, maa have udfyldt et stort Savn. Andet Oplag udkom samme Aar, tredie Oplag udkom Aar 1900.

I 1896 udgav Louise Nimb den lille Bog: »*Anvendelse af Grøntsager til Vegetarianermiddage*« (53 Sider) og den noget større Bog: »*Illustreret Syltebog*«, med 4 Vignetter af Fru Susette Holten, født Skovgaard, og Illustrationer af Knud Gamborg (XVI og 190 Sider). I denne Bog findes hendes egne gamle prøvede Opskrifter og en Del nyere Ting, som hun i Sommeren 1895 havde lært af Direktør Stephan Nyeland. Fru Nimb viser, hvorledes Raaprodukterne kan udnyttes fuldt ud, saa Syltningen kan foregaa paa den sparsommeligste og billigste Maade. Ved to Tabeller viser hun, naar de forskellige Frugter og Grøntsager er mest kraftfulde og bedst tjenlige til Syltning og Henkogning. Hun fremhæver Brugen af de langt sundere Frugtkompotter, til Gavn ikke blot for Rekonvalescenter og Børn, men ogsaa for voksne fuldt ud raske Mennesker. Hendes Syltebog indeholder desuden morsomme og festlige Vegetarmiddage; der findes i alt seks Menuer af Vegetarmiddage bestaaende af f. Eks. Champignonsuppe, Spinat med Æg og ristet Brød, Kartoffelkotelet med Tomatsauce — Frugt Omelet — Dessert, Smør, Ost, Brød, Radiser og Blegselleri.

Men Fru Nimbs Hjerter var naturligvis først og fremmest hos Kødspiserne. Hun udgav 1897 et Tillæg til den store Kogebog: »*Menuer, Levevis i danske Hjem i Aarene 1890—96*« (48 Sider). Den lille Bog er i al Beskedenhed et kulturhistorisk Kildeskrift, indeholder Oplysninger om Middagsmaaltider i denne Tid fra ganske jævne Lag, lige til Kongens Hof.

I 1899 udgav hun en *Menu-Ordbog*. Fransk, engelsk, tysk, dansk. En Haandbog for Husmødre, Hoteller, Restauranter, Tjenere osv. (82 Sider). I 1900 udgav hun »*Tolv Opskrifter paa Tomatretter*«. Det var kun en lille Bog, 14 Sider, men hun skal have været den første, der herhjemme har peget paa

Tomaten og dens Anvendelse i den danske Sommermad. Der skal jo lidt Tilpasning til, før man rigtig lærer at faa Smag for Tomater.

Louise Nimb.
(Efter Maleri af Søstersønnen, Kunstmaler
Hugo V. Pedersen).

Hendes sidste Bog udkom ogsaa i Aaret 1900. Den hed »Kogebog og Menuer for Sukkersygepatienter«, med Forord af Knud Faber (176 Sider). Denne Kogebog har haft sin Betydning langt ud over hendes egen Tid. 2. Udgave udkom 1915 og 3. Udgave udkom 1927. Den havde den vemodige Aarsag, at den dygtige og handlekraftige Kvinde selv blev angrebet af Sukkersyge, der forvoldte hende en alt for tidlig Død, blot 61 Aar gammel. I Illustreret Tidende for 21. Septem-

ber 1919 fortælles, at før Bogen udkom, havde Fru Nimb indbudt en udvalgt Kreds, som Professor Faber, Overlæge Vermehren, Dr. Petrén og mange andre Kapaciteter til en kulhy-

Kammerraad Vilhelm Nimb.
(Efter Maleri af Hugo V. Pedersen).

dratfri Diner paa ni Retter. Hun indledede Middagen med et orienterende Foredrag om sine Sukkersygemiddage, holdt med megen Humor, og alle de fremtrædende Gæster var enige om, at de intet havde savnet.

Det er let at indse, at Fru Nimbs Forfatterskab havde et udpræget praktisk Anlæg, udsprunget af Trangen til at hjælpe sine Medsøstre, der ikke var nær saa erfarne og dygtige som hun selv. Hun havde, vides det, ogsaa stor teoretisk

Indsigt, samlede paa gamle Kogebøger, og havde sikkert, om der havde været levnet hende Tid, kunnet forfatte et kulturhistorisk Arbejde om den danske Kogekunsts Historie (sml. Emma Gad i Politiken for 15/8 1915), men hun holdt sig i Forfatterskab og Liv strengt til det praktiske, og en Række praktiske Forbedringer i Husholdningen er udgaaet fra hende. Blandt dem var den Smørrebrødseddell, som var den i Ud-lændinges Øjne mest udprægede Ejendommelighed ved dansk Restaurationsvæsen. Den blev opfundet af Restauratør *Emil Bjørn* (se Politiken 17/11 1937), der som Overtjener hos Nimb i 1883 udarbejdede den første trykte Fortegnelse over, hvad Restaurationen kunde præstere af Smørrebrød. En anden Ting var en Nødhank til Tepotter, og et Anretterbordsapparat bestemt til at holde Tallerknerne varme (Husmoderens Blad 1896, S. 266).

I Husmoderens Blad for 1896, S. 266, har *Sofie Horten* givet en Oversigt over, hvad Vilhelm og Louise Nimb havde udrettet i København siden 1863.

Kammerraad Nimb har bestyret Rigsdagens Restaurant i 28 Aar, altsaa siden 1868, Tivolis bekendte Divan i 20 Aar (siden 1877), Industriforeningen i 18 Aar (d. v. s. fra 6. September 1882), har indrettet Restaurant i Studenterforeningen paa Gammelholm, Officersforeningen m. m. Nimbs skal nu fra Oktober 1896 indrette og overtage Restaurationen for den »Adelige Klub«, og de har altid tidligere samtidig haft en stor privat Restauration. For Øjeblikket modtager Hr. og Fru Nimb bestilte Selskaber for indtil 30 Personer i deres private Bolig St. Kongensgade 25, og leverer desuden hele Anretninger ud af Huset til større og mindre Selskaber. Der beskæftiges nu i de forskellige Afdelinger 50 Mennesker . . . Men ikke nok hermed. Fru Nimb, hvis Valgsprog er: »Gaar man ikke frem, saa gaar man tilbage«, har ikke alene lært sine to flinke og elskværdige Døtre at træde i sit Fodspor, saa de i paakommende Tilfælde kan være hendes Stedfortrædere og være lige saa praktiske, dygtige og opfindsomme som hun selv, men hun har ogsaa paataget sig den svære og vanskelige Opgave at lære andre Folks Døtre saa meget, som de i et Kursus fra Midten af Oktober til Nytaar kan lære. Betalingen for dette Kursus er 50 Kr.; ethvert Kursus bestaar af 15—20 Damer, og der er til September 1896 blevet oplært over 200, hvoraf Størsteparten er blevet Husmødre.

Vi husker saa godt, da vi for første Gang besøgte de berømte Nimb-

ske Restaurationslokaler paa Gammelholm'), hvor vi studsede over og beundrede den solide Elegance og hjemlige Hygge, der herskede overalt. Noget lignende havde vi aldrig set eller tænkt os. Og bedre Mad end den, Fru Nimb serverer, har vi aldrig smagt. Dertil kommer, at hele det Nimbske Service bestaar af københavnsk Porcellæn, tildels i smukke og antike Former, og hvad det vil sige, at Servicet er smagfuldt, det er ingen Husmoder uvidende om.

Højdepunktet i Fru Nimbs Tilværelse var sikkert den store Udstillingsommer 1888. I Illustreret Tidende for 21. September 1919 fortæltes, at et internationalt Selskab, der sad »indenfor« hos Nimb i det venstre Hjørne, henrykte over den gode Mad, som de paastod ikke fandtes bedre nogetsteds i Verden, undrede sig over, at det yderst distingverede Publikum først kom hen og hilste paa den statelige Værtinde og hendes nydelige unge Døtre — ja førte en lang Passiar med dem — og Kongehusets Medlemmer dannede ingen Undtagelse — det var uden Sidestykke i Udlandet — ja vel ogsaa i Indlandet. Fru Nimb har sikkert i dette Udstillingsaar følt, at hun havde naaet, hvad hun som purung Krofrue paa Ny Holte Kro havde drømt om, at blive den første mellem Ligemænd, den danske Kogekunsts Dronning.

I nogen Grad er hendes Mand *Vilhelm Nimb* i den offentlige Omtale traadt i Skyggen for sin dygtige Hustru og hendes pragtfulde Døtre, men netop derfor er det morsomt at læse et lille Causeri i Politiken for 31. Oktober 1896: »Souper à la Chinoise«:

Det er Aften paa Raadhuspladsen, vi sidder i det kinesiske Hus paa Verandaen, der løber rundt om Tesalen og indtager en kinesisk Souper. Paa vor Tallerken ligger kogt Høns med Ris og Carrysauce. Ved vor ene Side staar en Opvarter og paanøder os et Stykke stegt Rødspætte; og ved vor anden Side staar Hr. Nimbs Piccolo og paa- tvinger os et Stykke røget Aal . . . Og lidt fra os sidder selve Kammer- raaden og smiler underfundigt. Vi lægger Aalen ved Siden af Rød- spætten og Rødspætten ved Siden af Hønen og stirrer en Smule tvivl- raadigt paa denne ualmindelige gastronomiske Konstellation. Og der- efter stirrer vi spørgende paa Kammerraaden, som bevarer et uud- grundeligt Smil. Saa rejser vi os og kigger over Rækværket ned i Salen,

---

*) Se nærmere Politiken for 18. og 23. December 1886.

hvor den kinesiske Kok Gu-Sin-Vo tilsyneladende er i Færd med at spise Lobescoves ved Hjælp af to Pinde, hvilket forekommer os næsten lige saa upraktisk som at spise Vælling med en Syl. Og pludselig gaar det op for os, at denne Lobescoves ikke er noget som helst andet end Hønen og Aalen, Rødspætten og Risene og Carrysaucen rørt ud i et, og vi gaar tilbage til vor Plads og ser triumferende hen til Kammer-raaden og giver os selv til at lave Lobescoves. Og Piccolo fylder vort Glas, og vi drikker det ud og skyller Lobescovsen ned, og saaledes forløber vor første Souper à la Chinoise. Mæt og tilfreds vender vi Blikket mod Peking, foran os ligger Stadsmuren med Porte og Taarne, og udenfor de vidtstrakte Marker og Enge, gennem hvilke Floden bugter sig. Grønne Palmer omvifter os, brogede Lygter skinner fantastisk frem fra det grønne . . . .

Hvad har mon Hr. Vilhelm Nimb tænkt ved dette Kineseri, som hans Hustru havde arrangeret, hvor syv ægte Kinesere dannede den levende Staffage i et Interiør, hvis Stilfuldhed kun manglede dem for at være komplet. Mon ikke: »Lad os nu bare være Danskere i Danmark«?

Faa Aar efter dør Vilhelm Nimb, den 9. Juli 1900. Hans Ven Politiken skriver Dagen efter om ham:

Kammerraad Nimb er i Gaar afgaaet ved Døden. Den gamle Kam-merraad har længe ligget syg, og hans lille soignerede Skikkelse, hans ganske karakteristiske Hoved med det sirlige spidse, sorte Fuldskæg har man hele Sommeren maattet undvære i den bekendte Divan i Tivoli, hvortil Navnet Nimb er uopløseligt knyttet.

Nimb har i mange Aar været en af Byens mest kendte og skattede Restauratører; i den nu nedlagte Restaurant i Erichsens Palæ, i Tivoli, i Rigsdagsbygningen, paa Væddeløbsbanen og andre Steder var Køben-havnerne i flere Aar blevne vænnede til at forene hans Person med Forestillingen om god og udsøgt Mad. Medens han bevægede sig rundt og gjorde Honnør blandt Gæsterne, passede hans Hustru og hans Døtre Køkkenet. Begrebet det Nimbske Køkken er da ikke helt forsvundet ved hans Død, der kom i Gaar efter haarde Lidelser. Nimb var en elskværdig og i vide Kredse afholdt Mand.

Knap tre Aar efter følger hans trofaste Livsledsagerinde, Fru Louise Nimb ham i Døden. Hun dør af Lungebetændelse den 3. Maj 1903 efter nogle Aars Svagelighed af Sukkersyge. Sine sidste Kræfter lagde hun i Nyindretningen derinde før Sæsonen i hendes kære Tivoli. I sin Mindeartikel i Køben-havn 6. Maj 1903 fortæller Herman Bang ogsaa om hendes

allersidste Tid, hvorledes hun modtog sin Veninde, Skuespillerinden Fru *Emma Thomsen* i sit Hjem en Ugestid før sin Død, for at pleje hende.

Selv bar Fru Nimb Døden i sig. Men Emma Thomsen var lidende og ene. Hun stod foran en Operation. Modet svigtede hende, hun skulde vinde Kræfter, og hun var alene, hendes Mand var paa Togt og langt borte. Selv dødssyg modtog Fru Nimb den syge. Det var hendes sidste Gerning. — Den burde berettes paa hendes Ligsten. Thi al hendes Styrke, al hendes Hjælpsomhed, al hendes bestandige Træden til, gemmes i den. Ved Fru Nimbs Død er et Hjem blevet øde, og for alle os, der kendte hende, er vort Samfund blevet et mærkeligt og stort anlagt Menneske fattigere. Mange er de, som af hele deres Sind vilde ønske, at de kunde bringe den Dødes Døtre blot det ringeste Skin af Trøst. Men de ved, at de kan det ikke. Alene Arbejdet og Tiden mildner Tabet af en Moder, som Fru Nimb var det.

Ogsaa i Nationaltidende for 4. Maj 1903 fremhæver »Ester« Fru Nimb som et Mønster som Moder. De to Døtre indviede deres saa elskede Moder i alle deres Tanker.

Ved hendes Begravelse i Søllerød Kirke d. 8. Maj 1903 syn- ges de to Salmer: »Jeg lever, og jeg ved hvor længe fuld- trøst« og »Altid frejdig, naar du gaar«.

Saa fortsatte de to Søstre Henriette og Serina Nimb det vante Restaurationsarbejde i Tivoli og i Industriforeningen, saa vidt man kan se i den allerbedste Forstaaelse med hin- anden og i inderlig søsterlig Kærlighed. I Serinas store Artikel om Familien Nimb i hendes Dødsaar 1939, fremgaar det tyde- ligt, hvorledes lille Søster Serina har set op ikke blot til Moder og Fader, men ogsaa til store Søster Henriette, hun der først af de to faar sin selvstændige Stilling, hun bestyrer Restaura- tionen paa Eremitagens Væddeløbsbane med stor Dygtighed. Serina fortæller fra Restaurant Nimb et lille Træk, der karak- teriserer Henriette.

En mod Sædvane utilfreds Gæst af fremmed Nationalitet, kritiserede alt, og han sagde tilsidst til Frk. Henriette i en meget overlegen Tone: »Har De virkelig intel, som jeg ikke kan faa i mit eget Land?« »Jo,« svarede min Søster blidt, »det har vi rigtignok, nu skal jeg bestille Dem en *god* Kop Kaffe. Det véd jeg nemlig af egen Erfaring, at man ikke kan faa i Deres Land!« (Berl. Tid. 19. Februar 1939). I Anledning

af sit 50 Aars Jubilæum i Industriforeningens Restaurant d. 6. September 1932, siger Frk. Serina: »For Resten er det jo slet ikke mig, som skulde fejres, det var Mor og Henriette, der var Vidundermennesker, jeg var Skravlet i Familien, det er vel derfor jeg levede længst« (Politigens Magasin 4/6 1932). Eller som Frk. Serina siger ved samme

Frøken Henriette Nimb.
(Efter Fotografi ejet af Fru Bodil Nimb).

Lejlighed: »Henriette var en ganske anderledes *grande dame* (d. v. s. stor Kvinde), og hun var vældig dygtig.« (Ekstrabladet 29. August 1932).

Som Karakter, som Menneske, har Frk. *Henriette Nimb* i høj Grad været Moderen op af Dage. Hun fortsætter ogsaa Moderens Virksomhed som Kogebogsforfatterinde, idet hun under den første Verdenskrig i 1918 udgiver paa Gyldendals Forlag: »Kogebog og Opskrifter med indskrænket Fedt-, Smør- og Kødforbrug« (146 Sider), med Forord af Overlæge

ved Finseninstituttet V. Rubow. Hun dør ogsaa selv forholdsvis ung, den 29. August 1919, knap 56 Aar gammel. Dagen efter skriver hendes Ven, Forfatteren *Christian Houmark* om hende i Politiken (d. 30. August 1919):

Frøken Serina Nimb 1936.
(Efter Fotografi ejet af Fru Bodil Nimb).
Fotografiet har Underskriften: Min elskede Bo, glem ikke den Gamle.

For det store Publikum vil *Henriette Nimbs* Navn endnu en Gang kalde paa Minderne fra de Virksomheder, som hun med saa megen Dygtighed og Skønhed ledede gennem en lang Aarrække — for den talrige Venneskare vil hendes Død betyde, at et Hjerte, der i sin Trofasthed og Omsorg var udholdende til det sidste, er bristet. Selv paa sit Dødsleje var hendes Tanker i de faa klare Øjeblikke knyttet til Vennernes Ve og Vel. Hun glemte sit eget og sine Lidelser for at ofre sig for dem, hun hele Livet havde skænket Godhed og Venskab. Men den der tror, at *Henriette Nimb* hjalp tankeløst og blindt, tager fejl. Hun var ofte gavmild, kun for at skabe Glæde, fordi hun haabede, at Glæden skulde afføde det, der for hende var væsentligt af Livets

Indhold: Arbejdet. Skuffedes hun, hvad hun ofte gjorde, fandt hun, utrættelig som hun var, paa nye Veje, og der er mange: Funktionærer fra hendes Forretninger, som Kunstnere og Forretningsfolk og Arbejdere, der kan takke hendes klare Hjerne og varme Hjerte for værdifuld Støtte. Hun havde Vidtskuenhedens sjældne Ævne, parret med praktisk Sans. Hun elskede sit Hjem i Hverdag og Stille, maaske dog mest, naar det straaledede i Fest. Mange vil nu, hvor dets Døre skal lukkes, mindes hendes faste Velkomst-Haandtryk, hendes milde Væsen, hendes Fryd over de andres Glæde — nu skinner de festlige Lys for sidste Gang for hende, men dæmpet og under sorte Slør. Det er et rigt og sjældent personligt Menneske, som nu er tabt for saa mange, for hvem hun betød Tilflugten. Den kloge og gode Ven, den stærke og sanddru Vilje. Hun afskyede Halvhed og Fejghed. Man maatte for at vinde hende være sig selv bekendt i Godt som i Ondt. Hendes Hjerte slog varmt for Kunstens Folk. Hun forstod dem og holdt af dem alle med alle deres ofte aabenlyse Fejl, og hun glædede sig med dem, naar deres Gerning lykkedes, men hun tog et stærkt Tag i dem, naar hun syntes Modløshed og Forfald truede dem. Hun var aldrig bange for at sige det stærke og rammende Maningsord. Alle de mange, som hun skænkede sit Venskab, alle de mange som hun saa ved sit Bord, og der fandtes ikke et mere gæstfrit Bord — alle de mange, som hun styrkede, naar Haabet var bristefærdigt, og alle Veje syntes lukkede — de vil mindes Henriette Nimb, savne hende og værne hendes Minde med Taknemmelighed.

Henriette Nimb døde i sit smukke Hjem »Mit Hus« i Snekersten. Hun haabede til det sidste, at det endnu engang maatte lykkes hende at hente nye Kræfter i Sydens solvarme Egne, men hun anede ogsaa, at det maaske gik mod en anden Rejse, mod et Land og et Maal, som hun var fuldt fortrolig med.

Den lille Søster, Frk. *Serina Nimb* overlevede sin Søster i 20 Aar, og hun døde den 19. November 1939. Hendes Eftermæle er skrevet af *Poul Drachmann* i Tidsskrift for Industri d. 1. December 1939:

Serina Nimb var den sidste fuldblods Repræsentant for Dynastiet Nimb, der skabte sit Ry og sit Herredømme i Divan 2 i Tivoli, da København var betydelig mindre end nu — men hvor Livet ikke desmindre udfoldede sig rigt og festligt, hvor Hygge og Livsglæde tilsammen skabte en Tidsaand, som Nutiden med Vemod maa tænke tilbage paa. — Hos Nimb blev Smørrebrødssedlen opfundet, her blev det berømte danske kolde Bord udviklet og kultiveret. Gæsterne følte

sig som Gæster hos Værtsfolk. I Industriforeningen kunde Serina Nimb rigtig udfolde sin store gastronomiske Dygtighed — ved Industriraaets store Fester kommanderede hun med sin særprægede Ilterhed sit store, veltrænede Personale, hun havde et Øje paa hver Finger, og naar det hele var overstaet, kunde hun udmattet, men stolt, synke ned paa en Stol og udbryde: »Det var dejligt, men nu er jeg ogsaa træt«. Og saa fulgte som Regel et af hendes karakteristiske Krafludtryk.

En udmærket Karakteristik af Frk. Serina Nimb ved Journalisten Fru *Loulou Marcussen* findes ogsaa i »Politiken« for 19. November 1939. Hun fortæller her bl. a., at Serina Nimb, som trolig havde fortsat sin Faders Virksomhed som Leder af Industriforeningens Restaurant, den 6. September 1932 kunde holde sit 50 Aars Jubilæum i Industriforeningen med en stor Fest, som Industriforeningen gav, Ved denne Lejlighed gav Kongen hende den kongelige Belønningsmedaille i Guld med Dannebrogsoordenens Baand. Det var hendes største Oplevelse, og Medaillen forlod hende aldrig. Hun havde den med i sin Taske, hvor hun gik og stod. Serina var baade henrykt for Æresbevisningen i sig selv, og fordi den kom fra Kongen. »Da han var nygift og bare Prins Christian, kom han ofte hos os i Tivoli med sin unge Kone, og det gjorde Prinsesse Marie og Børnene og de andre Prinser og Prinsesser ogsaa ... og det er saamænd ikke, fordi de er kongelige, men jeg har altid godt kunnet li' de Mennesker.« Fru Loulou tilføjer:

Nej, det var saamænd sandt nok, at Serina Nimb ikke var snobbet, men med sit livfulde Temperament et primitivt Naturbarn, der uden Persons Anseelse gav sine Følelser frit Løb. Hun fyldte trofast sin Plads her i Livet og hjalp andre efter Evne og over Evne ... Jeg ved godt, at jeg er altfor lille og alt for tyk, men saa kan Folk jo lade være at se paa mig, for jeg bliver ikke anderledes, erklærede hun. Heldigvis blev hun ikke anderledes, for det hele passede sammen, hendes Skikkelse, hendes ivrige Energi, hendes levende, smilende Øjne, hendes muntre Sind og hendes store, varme Hjerte.

Henriette og Serina Nimbs Virksomhed i Tivoli blev fortsat af deres unge, fjerne Slægtning, Direktør *Jules Nimb* (11/3 1882—14/2 1944). De havde Tipoldefader fælles, Brændevinsbrænder *Jens Jørgensen Nimb* (1739—1824), men hver sin

Oldefader. Jules Nimbs Oldefader var Justitsraad, Renteskriver *Jørgen Nimb* (1772—1848). Hans Farfader var Inspektør ved Søetatens Hospital *Hans Jørgen Nimb* (1813—1866), gift med Skovfogeddatteren fra Gølsbus, *Camilla Amalie Jørgensen* (1822—20/6 1916). Hans Fader var Dampmøller *Jørgen Hendrik Nimb* (10/9 1845—31/7 1928) paa Lillemølle, Chri-

Direktør Jules Nimb som ung.
(Efter Fotografi cjet af Fru Bodil Nimb).

stianshavn, og hans Moder var Forpagterdatteren fra Lerchenborg, *Julie Mathilde Dons* (4/2 1851—18/8 1926). Hans egentlige Navn var ikke Jules Nimb, men derimod *Julius Dons Nimb*. Blandt hans Søkende var Kaffehandler *Peder Dons Nimb* (død 5/4 1945) og Enkefru *Ingeborg Bonfils*, Birkholmsvej 17, Holte, fra hvem disse personalhistoriske Oplysninger stammer. Jeg henviser i Almindelighed til Chr. Houmarks lille, smukt udstyrede Festskrift »Nimb i Tivoli 1877—16. Maj

--1927«, men jeg foretrækker personligt at meddele de Oplysninger om Jules Dons Nimb, som forefindes i R. Weilles store, smukke Bog »Danske Værter« 1934, S. 123—24.

Efter Skolegang i Christianshavns Borgerdydskole og Maribos Skole i Stormgade, kom Jules D. Nimb 14 Aar gammel 1898 i Kokkelære hos Fru Louise Nimb i Tivoli, han var derefter i den Adelige Klub, i Koncertpalæet og sluttelig igen i Divan 2 i Tivoli. Da Læreaarene var forbi, rejste han til Berlin og blev Kok i Grand Hotel Rome paa Unter den Linden, og derfra til Nizza paa Hotel »Excelsior«, der dengang lededes af den kendte danske Storrestauratør Niels Larsen, og i 1903 kom han, 21 Aar gammel, hjem for at aftjene sin Værnepligt. Derefter blev Jules D. Nimb Køkkenchef og senere Inspektør i Divan 2 i Tivoli, og da Restaurant Nimb den 1. Maj 1909 flyttede til Bazaren, blev han de følgende Aar dens Køkkenchef. Da Aktieselskabet Nimbs Selskab blev dannet i 1913, udnævntes han til administrerende Direktør for Restaurant Nimb, en Stilling, han indtog endnu i 1934, da »Vore Værter« blev udgivet. I den daglige Ledelse, som kræver Sprogtalent, havde J. Nimb ligefra Aktieselskabets Oprettelse to saa fremragende Medarbejdere som Inspektør Emil Bursche og Fru C. Bregaro. I 1930 købte Aktieselskabet Nimb Hotel Trouville i Hornbæk, som ogsaa ledes af Direktør Jules D. Nimb, der har ladet foretage betydelige Ombygninger, saaledes at det er fuldtud tidssvarende og Samlingssted for Sommerens danselystne Ungdom ligesom ogsaa for Restaurant Nimbs Stamgæster. Det fremhæves, at det er paa dette Hotels tip-top moderne Tennisbane, at Sommerens største Tennisturnering langs Kysten arrangeres. Restaurant Nimb kan dække op til imod 1000 Gæster, og den har ogsaa Københavns største Selskabssal, der paa een Gang kan rumme godt og vel 500 spisende Gæster. Megen Berømmelse, skriver Weile, nyder ogsaa »Nimb«s Vinkælder, der forsynes fra de kendte Vinfirmaer H. E. Wengel og Co. og Lorentz Petersen. Det oplyses yderligere, at Jules Nimb havde været Næstformand i Hotel- og Restauratørforeningen for København, og har siddet 13 Aar i dens Styrelse.

I det næste Storværk om Hotelværter og Restauratører, redigeret af *Th. Adamsen* 1937 I, S. 496, finder vi ikke et Ord om Jules Nimbs Direktørstilling paa Restaurant Nimb. Der findes intet som helst andet og mere end, at han har opnaaet en otteaarig Beværterbevilling af 5. Dec. 1935, og at han var Indehaver af Magasin du Nord's Restaurant, Kongens Nytorv, København. Hvad var der sket i Mellemtiden?

Der var sket det, at Restaurant Nimb var bukket under i Konkurrencen med Wivex, og at Wivex saa at sige havde

»erobret« Nimb. Den administrerende Direktør for Wivex, den unge dygtige Direktør *Frode Pedersen* (f. 16/7 1901) havde allerede den 17. November 1927 opnaaet Beværterbevilling til Aktieselskabet Nimb, og efter sin Fader, Direktør for Wivex Anton L. Pedersens (25/10 1868—10/6 1929) altfor tidlige Død havde han opnaaet Beværterbevilling for Wivex 24. Nov. 1932 (Adamsen I, S. 257). Nu lykkedes det ham at faa styrtet Jules Nimb som Direktør for Restaurant Nimb, og at faa ham afskediget, og Grosserer Frode Pedersen overtager selv allerede i 1935 hans Stilling som Direktør for A/S Nimb (se Den Blaa Bog 1938), og Direktør Frode S. Pedersen besidder den samme Stilling den Dag i Dag (se Den Blaa Bog 1949).

Aarsagen til Jules D. Nimbs store personlige Nederlag, der for bestandig afskar Slægten Nimb fra afgørende Indflydelse paa den Restaurant, som dog stadig bærer dens Navn, belyses sikkert i nogen Grad af den Nekrolog, som efter Jules Nimbs altfor tidlige Død d. 14. Februar 1944 blev optaget i Hotel- og Restaurationstidende for 20. Februar 1944, underskrevet af A., formentlig Bladets Redaktør Th. Adamsen, og en personlig Ven af Jules Nimb. Det hedder her:

»Da Restaurant Nimb i 1913 overgik til Aktieselskab, udnævntes Jules Nimb til Direktør, og han drev Etablissementets Anseelse endnu yderligere i Vejret, skønt Bagmændene, der sad paa Kapitalen, ikke behandlede ham alt for blidt. De viste ogsaa en fuldkommen manglende Førstaelse af Tidernes Vanskeligheder, da det i Begyndelsen af 30'erne gik nedad overalt. Jules Nimb søgte at ride Stormen af og bevare den gamle Kundekreds ved at indføre »Pyramide-Frokost« til meget smaa Priser. Det blev af hans Kolleger opfattet som unfair Konkurrence, og paa Grund af de skarpe Angreb, der rettedes imod ham, trak Jules Nimb sig ud af Hotelvært- og Restauratørforeningen, hvor han havde været Næstformand i adskillige Aar, og hvor han nød stor Anseelse. Efter at have forladt Etablissement Nimbs Ledelse (i 1934), drev han en kort Tid en fornem Dinér transportable-Virksomhed og overtog derefter Restauranten i Magasin du Nord, hvor han fik rig Lejlighed for sine fremragende Evner og vandt megen Anerkendelse.

Hotel og Restauratørtidende fremhæver derefter det udmærkede Arbejde som Jules Nimb udførte for sin Stand.

»Han er en af dem, der trak Læsset ved de to første uofficielle Kokkeeksaminer i Aaret 1921, og han ofrede baade Tid og Penge paa

den Gerning, som kom til at danne Indledningen til de nuværende Lærlingskoler i Kokkefaget med officielle Svendprøver. Han var Eksaminator ved de mundtlige Prøver, et Mønster paa »en Hører«, der forstod at faa de unge Mennesker til tillidsfuldt og aabent at udfolde deres Kundskaber og forstod at værdsætte en dygtig Præstation. Jules Nimb var i det hele taget en prægtig Mand, lidt indesluttet og kølig, men med det varmeste og mest trofaste Hjerte for dem og det, som vandt hans Venskab og Agtelse — en førsteklases Gentleman, der kunde blive bitter, naar han mødte Uforstand og Smaalighed, men var rig nok i sin Menneskelighed til ikke at bære Nag til nogen.«

Direktør *A. Chr. Louw* i Rudersdal oplyser, at Direktør Jules Nimb ogsaa forestod Restauranten i »Industrifagene« ved Nørre Vold, hvor Industrifolkene holdt deres Møder og Sammenkomster og store Fester. Her kunde Jules Nimb rigtig udfolde sin store Dygtighed og Opfindsomhed, og dette Arbejde var ham særlig kært.

Om Direktør Jules Nimbs private Forhold meddeler især hans Søster, Enkefru *Ingeborg Bonfils*, Birkholmsvej 17, Holte:

I 1912 blev Jules Nimb gift med Frk. *Augusta Hansen*, Datter af en Formand Hansen ved Galle og Jessens Chokoladefabrik. Hun kom allerede som 15—16 aarig til Fru Louise Nimb og var som Selskabsdame hos den sukkersyge Fru Nimb i hendes sidste Aar før 1903. I Ægteskabet var der to Døtre, den ældste døde som lille Pige som Epileptiker paa Dianalund, den yngste *Birthe Nimb*, kaldet Busser, blev født den 5. November 1918, og hun var i ganske særlig Grad Frk. Serina Nimbs Yndling. Som voksen blev hun den 18. December 1937 gift med Stadsgartner *Asger Müller* i Nakskov, Søn af den kendte Opfinder, Ingeniør Müller. Efter sin Mands altfor tidlige Død (22/4 1947) er Fru Müller nu Husbestyrerinde paa Rydebjerggaard i Tillitse Sogn paa Lolland.

Jules Nimbs første Hustru, Fru *Augusta Nimb* døde allerede den 25. Maj 1928. Godt et Aar senere, den 4. Juni 1929 blev Jules Nimb gift for anden Gang med Godsforvalterdatteren Frk. *Bodil Hinrichsen* fra Tranekjær paa Langeland. Hun er nu efter hans Død Indehaver af en *Pension Nimb* paa Skt. Pedersvej 3 i Hellerup. Fra hendes Hjem stammer de fleste af de Billeder, som pryder denne Fremstilling. I sit andet

Ægteskab havde Jules Nimb to Børn, Datteren *Anna Marie Nimb*, født den 18. April 1930, nu en ung Dame med udtalte kunstneriske Interesser og Maal, og Sønnen *Jørgen Dons Nimb*, født den 25. Januar 1932. Han er nu Kokkeelev i Kroghs Fiskerestaurant, og det er Meningen, at han senere skal uddannes videre i Restauratørfaget paa Bellevue. Til denne purunge Mand, Jørgen Dons Nimb, er Restauratørfamilien Nimbs Fremtidsforhaabninger knyttet. Hans ældre Halvsøster, Fru Birthe Müller, skriver til mig: »Jeg har en Halvbroder, der nu er begyndt som Kok, og jeg haaber, at det bliver ham, der fører Navnet Nimb videre, og at vi atter ender i Tivoli.«

Til denne Forhaabning vil jeg gerne som Restauratørfamilien Nimbs første Historieskriver af Hjertet slutte mig, men det ligger selvfølgelig i Fremtidens Skød. Lad mig slutte denne Fremstilling af Fru Louise Nimb og hendes Slægt, ligesom min tilsvarende Fremstilling af Fru Hanne Nielsen paa Havarthigaard, Danmarks dygtigste Bondekone, i Søllerødbogen 1945, med det Ønske, at der engang maa blive skrevet en fuldstændig Levnedsskildring fra fuldt ud sagkyndig Haand af Fru Louise Nimb og hendes Døtre, hvortil min Fremstilling kunde være et nyttigt Forarbejde. De to Personligheder fra Søllerød Sogn, Fru Hanne Nielsen og Fru Louise Nimb, har været nogenlunde samtidige, idet Hanne Nielsen, født 1829, ogsaa døde 1903. Om de to dygtige Kvinder har staaet i nærmere personlig Forbindelse med hinanden i den forholdsvis korte Tid, hvor de var Bysbørn i Søllerød Sogn, ved jeg ikke. Jeg vil dog ikke være tilbøjelig til at tro det, selv om jeg meget vel kan tænke mig, at Fru Louise Nimb med Forkærlighed har brugt Fru Hanne Niensens fortrinlige Mejeriprodukter i sine mange forskelligartede Virksomheder. Men jeg nærer den Overbevisning, at Hanne Nielsen og Fru Louise Nimb hver paa sin Maade har været to Kvinder, som Søllerød Sogn kan være stolt af. Og derfor være ogsaa Fru Louise Nimbs Livsgerning forevigt i denne Søllerødbog for 1949. Hun hører til de Mennesker, om hvem gamle Grundtvig siger: »De ædles Æt dør aldrig ud.« Hun var ikke blot en dygtig Foregangskvinde i sit Fag, hun var et forbilledligt Menneske.

Hans Ellekilde.

SØLLERØD SOGNERÅDS FORMÆND

Af kommunearkivar *Svend Age Thomassen*.

Kommunearkivar *Svend Age Thomassen* har i en årrække med stor flid og energi samlet personalhistoriske oplysninger om samtlige medlemmer fra Søllerød sogneråd, fra det allerførste sogneråd fungerende fra 1. januar 1842 og lige til det nusiddende sogneråd i 1949. Det er et udvalg af disse personhistoriske oplysninger, knyttet til de 19 mænd, som i tiden 1842 til nu har fungeret som formænd for Søllerød sogneråd, som vi her udgiver, i det håb, at det senere må lykkes at offentliggøre personhistoriske oplysninger og portrætter af samtlige sognets vise fædre og mødre, enten i en samlet udgave i alfabetisk orden, eller i de følgende årgange af Søllerødbogen med et par sogneråd eller tre ad gangen. Det er lykkedes hr. Thomassen at skaffe billeder af samtlige sognerådsformænd undtagen en, pastor *Jacob Christian Jacobsen*, der var sognerådsformand i tiden 28/9 1860 til sin død den 13. marts 1863. Det vilde være i høj grad ønskeligt, om der kunde fremkomme et billede af pastor *Jacobsen* i en senere årgang af Søllerødbogen, og vi beder indtrængende om, at de, der måtte besidde ældre billeder af sognerådsmedlemmer, vilde henvende sig til hr. Thomassen, Poppelallé 19, med tilbud om lån. Også personhistoriske oplysninger om de mange forskellige sognerådsmedlemmer vil blive modtaget med stor tak af hr. Thomassen og indlemmet i hans voksende værdifulde personhistoriske samlinger vedrørende Søllerød kommune-styres historie.

(*Hans Ellekilde*).

1) **Pastor Boie Frederik Outzen Boisen (1/1 1842—9/7 1852).**

Født 20/10 1793 i Vesterborg på Lolland, død d. 13/5 1876 på Frederiksberg. Søn af biskop Peder Outzen Boisen og Anna Wiinholt. Gift 1819 med Christiane Hansine Møller (1795—1886). Student 1813; 1817 cand. theol.: 1818—25 lærer ved Vesterborg seminarium; 1825—36 sognepræst i Saksøbing; 1829 provst i Musse og Fuglse herreder; 1836—52 sognepræst i Søllerød; 1840 provst i Sokkelund og Smørum herreder; 1852—72 sognepræst i Gentofte; 1867 rang af biskop. Ordner: 1842 R. af D.; 1864 dannebrogsmænd; 1868 kommandør af dannebrog anden grad (Se Søllerødbogen 1948, s. 42—46).

2) **Proprietær Thomas Secher Walsøe, Wesselsminde (9/7 1852—31/12 1853).**

Født d. 13/10 1802 i København, død 26/8 1871 i København, Søn af etatsråd Chr. L. Walsøe (1771—1853) og Marie Kirstine Secher. Gift 1827 med Frederikke Lemvig (1797—1873). Exam. jur., men opgav studeringerne på grund af svag-
hed og blev 1827 bestyrer af herregården Skovsbo. Var 1833—70 ejer af gården Wesselsminde i Nærum. Var i tre perioder formand for Søllerød sogneråd som han var menigt medlem af i tidsrummet 1/1 1848 til 9/7 1852 og i tiden 1/1 1868 til 24/1 i samme år. I 1834—38 var han medlem af fattigcommissionen. (Sml. Nystrøm Fra Nordsjællands Øresundskyst, s. 310).

3) **Godsejer Carl Emil v. Bardenfleth, Søllerødgård. (1/1 1854—31/12 1855).**

Født 9/5 1807 i København, død d. 3/9 1857 i Norge. Søn af kontreadmiral Johan Fr. B. (1772—1833) og Augusta Wilh. v. Hellfried. Gift 1832 med rigsgrevinde Sophie Amalie Schmettau (1810—93). Student 1823; cand. jur. 1827. I flere år i tjeneste hos »prins Fritz«, den senere kong Frederik d. 7. Byfoged i Frederikssund 1832; stiftamtmand på Island 1837; hofchef hos kronprinsen 1841; stiftamtmand på Fyn 1842; geheimestatsminister uden portefeuille 1848 og samme år præsident i det danske kancelli og justitsminister i »Martsministeriet«. Folketingsmand for Odense-kredsen 1849—52. Han fratræder i 1851 justitsministerposten og overtager ministeriet for Slesvig indtil januar 1852. Samme år udtrådte han af den indre politik og købte Søllerødgård. Han var landstingsmand for Fyn 1853—54 og i 1854 medlem af det kongevalgte rigsråd. Ordner: 1842 kommandør af dannebrog; i 1845 dannebrogsmænd og i 1848 storkors af dannebrog. (Se Biograf. Leks. II, s. 142—46 med henvisn.).

4) **Proprietær Thomas S. Walsøe (1/1 1856—31/12 1858).**

Se under 2.

5) Godsejer Jens Christian Haussen, Dronninggaard (1/1 1859—28/9 1860).

Født 3/2 1826 i Holmens sogn, Kbhvn., død 28/12 1907 på Frederiksberg. Søn af proprietær Hans H. og Marie Elisabeth Velschau. Gift 1848 med Thorkilde L. V. Gram (1819—90). Student i 1845, studerede jura, men afbrød sit studium og blev landmand som faderen. Han var ejer af Dronninggård i 1857—60, og i 1862—65 ejer af Lundegård ved Bernstorffsvejen. Han var i 1865—71 tilknyttet Københavns søassurance. I 1871—73 var han ejer af gården Bække ved Roskilde. I 1873—87 var han landbrugskyndig direktør ved Østifternes kreditforening. Slægten har nu antaget navnet Gram-Hanssen. (Se Den blå Bog 1933, s. 326, sml. Nystrom Øresundskysten, s. 491).

6) Pastor Jacob Christian Jacobsen, Søllerød (28/9 1860—13/3 1863).

Født 8/6 1811 i Trondhjem, død 13/3 1863 i Søllerød præstegård. Søn af lærer ved vajsenuset i Trondhjem og senere degn i Fjeldsted Peter J. og Emilie Cathrine Bjærek. Gift 1862 med Charlotte Amalie Louise Nyholm (1829—96). Student 1830; cand. theol 1837 og kapellan i Ørsted, Fyn, 1839. I 1847—59 sognepræst i Helnæs. Sognepræst i Søllerød fra 10/6 1859 til sin død 13/3 1863. Han var menigt medlem af Søllerød sogneråd 8/11 1859 til 28/9 1860. (Se Søllerødbogen 1918 s. 18—50).

7) Proprietær Thomas S. Walsøe (21/4 1863—31/12 1867).

Se under nr. 2.

8) Gårdejer, forfatter Peter Hansen, Øverød (1/1 1868—31/12 1868).

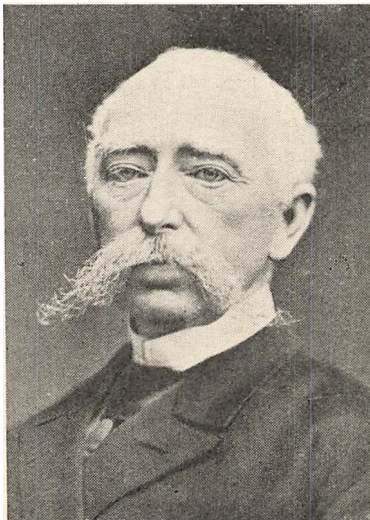
Født 17/7 1831 i Farum sogn, død 21/4 1883 i Bregnerød. Søn af gårdejer Hans Nielsen (1805—56) og dennes første hustru Ane Nielsdatter (1804—33). Viet 6/5 1856 i Farum til Sofie Olsdatter (2/5 1836—16/3 1920), datter af gårdejer Ole Larsen (1805—73) i Bregnerød og hustru Karen Sofie Mathiasdatter (1806—82). Peter Hansen var i 1845—47 elev på Den højere landskole i Hjørunde. Han var først ejer af »Dommergården« i Ballerup, men solgte denne og købte »Holmerød-gård« i Virum. O. 1860 blev han ejer af Øverød matr. 4 a »Langesminde« nu »Skovly«. Han solgte 1874 denne ejendom og købte af sin svigermøder gården Bregnerød matr. 4 a. En søn er stadig ejer af denne gård. Han var medlem af rigsdagen som folketingsmand for Københavns amts anden valgkreds i tiden 12/10

1866 til 22/9 1869 og i tiden 20/9 1872 til 25/4 1876. I tiden 25/1 1867 til 1/7 1871 var han sognefoged for Søllerød sogn. Efter sin formandstid var han menigt medlem af Søllerød sogneråd i tiden 1/1 1869 til 31/12 1872, indvalgt af den mindre halvdel. Han var også medlem af Københavns amtsråd. Efter sin flytning til Bregnerød var han i tiden 1/1 1877 til 31/12 1882 medlem af Farum sogneråd. Peter Hansen har øvet en ikke ubetydelig forfattervirksomhed; han var således udgiver af »Familieminder fra Farum« 1873, med Stavnsholt-bonden Lars Nielsens mærkelige dagbog fra tiden før og efter 1800 som midtpunkt, samt »Nogle historiske Optegnelser, især om Kjøbenhavns Amts Rytterdistrikt, et Indbydelsesskrift til Hundredaarsfesten paa Klampenborg den 28de Maj 1866.« (Se Nekrolog i Lyngby Avis 26/4 1883 og Harald Jørgensen Fattigvæsenet i Danmark i det 19de Aarhundrede, 113 ff.).

9) **Godsejer Sophus Anthon Gottlieb Carl v. Rosen, Henriksholm**
(1/1 1869—7/12 1891).

Født 9/9 1819 i Segeberg i Holsten, død 7/12 1891 i Vedbæk. Søn af amtmand i Segeberg, kammerherre Wilh. C. R. v. R. (1788—1853) og Sophie Decker. Gift i 1868 med Marianne E. N. C. Ræder (1841—1921). Student i 1840, studerer jura i Heidelberg 1840—42 og i Kiel 1842—44. Cand. jur. i 1844 og samme år amtssekretær i Segeberg. I 1845 auskultant i finansdepartementet i København. I 1848 ansat i det slesvigske ministerium og departementchef i 1852. I 1854—64 overpræsident i Flensborg. Køber 1867 Henriksholm i Vedbæk, som han ejer til sin død. (Se Biograf. Leks. XX, s. 11. Nystrøm, Øresundskysten, s. 396).

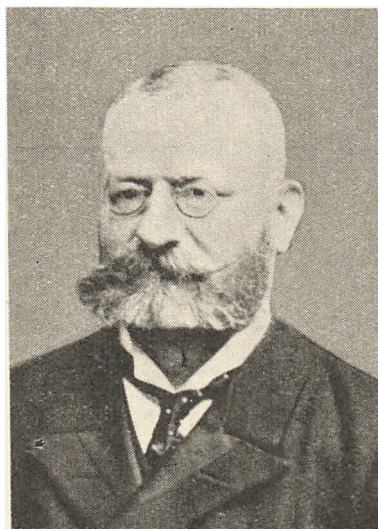
10) Gårdejer Peter Martin Hansen i Gl. Holte (1/1 1892—3/1 1901).

Født 7/12 1856 i Gl. Holte og død 12/12 1944 i Gl. Holte. Søn af gårdejer Hans Nielsen (1820—92), Langkærgård, og Karen Marie Pedersdatter. Gift 1889 med Thora Marie Andersen (1857—1927). Var fra 1887 til sin død ejer af Langkærgård. Ejendommen blev fra 1917 drevet som kvægløst landbrug. I en årrække indtil 1938 medlem af landvæsenskommissionen foruden andre tillidshverv. Han var menigt medlem af sognerådet 1/1 1889 til 31/12 1891.

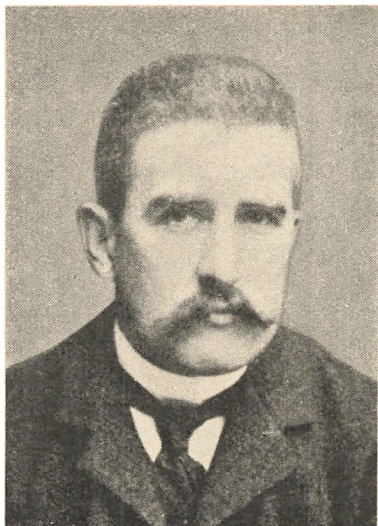

11) Tømmerhandler Cornelius Captyn, Vedbæk (3/1 1901—31/12 1905).

Født 9/8 1853 i Næstved, død d. 6/3 1913 i København. Søn af skomagermester Cornelius C. Gift 1880 med Emilie Petrea Seidler, f. 1851, ægteskabet opløst o. 1907, og han blev gift igen i Kbhvn. Han kom til Søllerød kommune 1880 fra København og var da sygegymnast. Han var tømmerhandler i Vedbæk i 1887—1906. Medlem af sundhedskommissionen 1898—1900. Fra 1/1—26/1 1906 var han menigt medlem af sognerådet, men mødte ikke. I januar 1906 tilegnede han sig kommunens kontante kassebeholdning, 60,000 kr. og rejste til Sydamerika. Han blev hentet hjem og måtte stå til regnskab for sin overtrædelse.

12) Grosserer Peter Malling (1/1 1906—31/12 1906).

Født 24/1 1864 i København, død 10/3 1913 i København. Søn af vekselmægler Joachim M. og Helene Voss. Gift 1890 med forfatterinden Mathilde Ingrid Kruse (1864—1942). Grosserer i papirbranchen. Grundlagde 24/1 1889 en papirforretning en gros i København, og den blev 1907 omdannet til et aktieselskab under direktion af P. Malling og civilingeniør S. v. Lovenskjold. Malling var med i dette foretagende til 10/3 1913. I 1907—08 var han tillige direktør for Ravnholm papirfabrik. Menigt medlem af sognerådet 3/1 1901 til 31/12 1905.

13) Overretssagfører Hans Henrik Schmidt (1/1 1907—31/3 1909).

Født 25/9 1859 i København, død 10/5 1943. Søn af konferensråd, departementchef Andreas Christian S. Student 1877; cand. jur. 1883. I 1883—86 sagførerfuldmægtig og i 1886 overretssagfører. I 1909—38 offentlig og beneficeret sagfører ved Landsover- samt Hof- og Stadsretten, Københavns Kriminal- og Politiret, samt Sø- og Handelsretten. Fast medhjælper ved Københavns byrets skifteafdeling til 1940. Formand for bestyrelsen af De fornede konserverfabriker. Blev 1912 ridder af dannebrog og 1929 dannebrogsmænd. Har ikke været menigt medlem af sognerådet. (Se H. Hjorth-Nielsen Danske Sagførere 1941, s. 348).

14) Ingeniørkaptajn Carl Soelberg Billenstein (1/4 1909—31/3 1914).

Født 26/2 1860 på Frederiksberg, lever i sin ejendom på Vejlesøvej. Søn af toldinspektør, etatsråd Alfred Konrad B. (1831—1916) og Nathalie Soelberg. Gift med Ellen Agnes Elisabeth Holm (1867—1936). Student i 1878; cand. polyt. i 1884. I 1886 premierløjtnant og senere kaptajn ved ingeniørkorpset. I 1896 beregner ved forsikringsselskabet »Dan« og fra 1900—1913 direktør for dette selskab. Fra 1905—13 direktør for forsikringsselskabet »National«. Billenstein har øvet litterær virksomhed, udgivet et værk om »Ny-konservatismen« 1928 og interesseret sig for Nostradamus profetier. Menigt medlem af sognerådet 1/4 1914 til 31/3 1921. (Se Aa. Hannover Dansk Civilingeniørstet 1942 s. 39).

15) Gårdejer Peter Hansen Christensen, Holtegård (1/4 1914—31/3 1917).

Født 3/10 1870 i Lyngø, Frederiksborg amt, død 7/1 1918 i København. Søn af gårdejer Isak C. og Karen Kirstine Pedersen. Gift 1909 med Bodil Oline Olsen, født 15/1 1878 i Nærum. Uddannet ved landvæsen forskellige steder i Nordsjælland. I 1897 forvalter på »Holtegård«, som han senere blev bestyrer og i 1904—18 var ejer af. I 1911—14 medlem af Stolpegårdens bestyrelse og i 1912—17 medlem af værgerådet. Menigt medlem af sognerådet 1/4 1909 til 31/3 1914 og fra 1/4 1917 til 21/11 1917.

16) Forretningsfører Lars Peter Jensen (1/4 1917—14/1 1920).

Født 8/1 1867 i Asminderød sogn, død d. 7/5 1945 i Vedbæk sogn. Søn af husmand Jens Jensen og Ane Kirstine Pedersen. Gift 1891 med Kirstine Marie Nielsen (1872—1915). Fra sin konfirmation 1881 til 1890 tjent bønder. I 1891 til 1895 arbejdsmand på Ørholm papirfabrik. I 1895 stiftede han Papirarbejdernes forbund, 1895—1916 formand og forretningsfører for Dansk arbejdsmandsforbund. Drev 1909 til 1918 entreprenørvirksomhed i samarbejde med Fritz Carl D. Hübenbecker (nr. 17). I 1918 til 1919 var han entreprenør alene. I 1920—27 ejer af Pilehøjgård i Birkerød. Var menigt medlem af sognerådet 1/1 1898 til 31/3 1917. Medlem af Københavns amtsråd til 1920.

17) Entreprenør Fritz Carl David Hübenbecker (17/2 1920—31/3 1921).

Født 3/8 1874 i Virum, død d. 2/2 1937 i Vedbæk Sogn. Søn af stenhugger og bro-lægger Karl H. (1843—1908) og Karen M. S. Danielsen. Gift 1899 med Anna Kristine Olsen, født 1879 i Dråby. Har i 1888—97 tjent bønder og blev derefter stenhugger og bro-lægger. Var 1909—18 entreprenør i samarbejde med Lars Peter Jensen (nr. 16), drev fortsat entreprenørvirksomhed i 1918—37 alene. Medlem af socialdemokratiets hovedbestyrelse. 1922—37 medlem af amtsrådet. Menigt medlem af sognerådet 1909—20 og 1921—37. Formand for Foreningen til opførelse af billige boliger i Søllerød kommune 1915, for Andelsbageriet i Nærum 1920, for brugsforeningerne i Gl. Holte, Trørød og Nærum (Danmarks kommunale Forvaltning Kbh.' amt 1928, 166).

18) Murmester Christian Petersen Ny Holte (1/4 1921—31/3 1925)

Født 11/10 1877 i Vejlbj v. Middelfart, død i Ny Holte 14/1 1939. Søn af husmand Niels Chr. P. og Ane Marie Hansen. Gift 1904 med Karen Marie Nielsen, født 1881 i Ringe. Var 1896—99 i murerlære og var murersvend i 1899—1903. Var 1901—39 muremester i Ny Holte i kompagni med broderen Bendix Petersen. Har opført adskillige offentlige bygninger: vandtårnet i Søllerød, kirken og skolen i Ny Holte, kvinderegensen i København m. fl. Var sognefoged i 1925—28. Var fra 1910 vurderingsmand af fast ejendom. Menigt medlem af sognerådet 1917—21 og af amtsrådet 1922—28 (Danmarks komm. forvaltn., Kbh. amt 1928, 205).

19) Gårdejer Frederik Clausen, Havarthigaard (1/4 1925—31/3 1940).

Født 1/5 1889 i Bellinge ved Odense. Søn af gårdejer Hans Voldsgaard C. og Andreea Caroline Jørgensen. Gift 25/10 1912 i Søllerød med Anna Jacobsen, f. 1893 i Øverød. Uddannet ved landvæsenet. I 1912—23 forpagter af »Havarthigaard«, matr. 6 a af Øverød, fra 1923 ejer af samme gård. Var fra 1921 medlem af bestyrelsen for Københavns amts landboforening. I 1927 formand for den konservative vælgerforening. Forfatter af adskillige bladartikler af politisk art, især vedrørende skattepolitik. Menigt medlem af sognerådet 1/4 1921 til 31/3 1925 og 1/4 1940 til 31/3 1941. (Danm.s komm. forvaltn., Kbh. amt 1928, 202).

20) Overlærer Niels Peter Lorentzen i Nærum (1/4 1940—31/3 1941).

Født 28/9 1871 i Haarlev sogn, Præstø amt, død den 25/7 1945 i Nyholte. Søn af gårdejer Peder L. og Marie Pedersdatter. Gift 1897 med Bodil Marie Jensen. Seminarist fra Gedved i 1891. I vintrene 1891—92 og 1892—93 lærer ved Karise højskole. I september 1893 andenlærer ved Sørbymagle skole. I september 1895 lærer ved Hørsebøg skole ved Sorø. I april 1902 førstelærer i Stedstrup skole ved Tølløse. Fra 1/11 1906 førstelærer ved Nærum skole og i tiden 5/10 1917 til 30/9 1940 overlærer sammesteds. Menigt medlem af sognerådet fra 6/9 1916 til 31/3 1940 og fra 1/4 1941 til 31/5 1943. Medlem af direktionen for Stolpegård 1921. (Se Dansk Skole-Stat i 760 og Danm.s komm. forvaltn., Kbh. amt (1928, 204).

21) Gårdejer Frederik Clausen (1/4 1941—31/5 1943).

Se under nr. 19.

22) Professor Andreas Gotfred Schneider, Ny Holte (1/6 1943—1949 ff).

Født 10/4 1886 i København. Søn af vekselmægler og kontorchef Wilh. G. C. S. (1856—1937) og Victorine Collstrup. Gift 1919 i København med Ingrid Salomon, født 1888 i København. Student 1905 og cand. polyt. 1910. Somme år videnskabelig assistent ved læreanstalten, fik landinspektørexamen i 1917 og var landinspektør 1917—28. I 1928 ansat ved det nyoprettede Geodætiske institut. I 1929 statsgeodæt og chef for institutets første afdeling. I 1935 professor i landmåling og bestyrer af laboratoriet for geodæsi og landmåling ved Polyteknisk læreanstalt. Prorektor ved højskolen 1941—44. Har 1938 udgivet »Landmaalingsspraktik« og i 1940 »Landmaaling, Opmaalingslære I«. Ridder af dannebrog 26/6 1934. (Se Biografisk Leksikon XXI 284—85, og Den blaa Bog 1949 s. 1225).

	Side
1946	
<i>Hans Ellekilde</i> : Hans Bjarne, Mindeord	9
<i>Therkel Mathiassen</i> : En Boplads fra ældre Stenalder ved Vedbæk Boldbaner	19
<i>Martial Webør</i> : Oberst J. F. Henry de Drevon	36
<i>A. Avnholt</i> : Japetus Steenstrup. Holtegård og Vidnesdam	41
<i>Hans Ellekilde</i> : Digterpræsten Casper Johannes Boye	51
<i>Erling Hoffmeyer</i> : Bidrag til Søllerød biblioteksvæsens ældre historie	85
<i>Erling Hoffmeyer</i> : Søllerød før og nu	101
1947:	
<i>A. Avnholt</i> : Fra mit arbejde som arkæolog og museumsmand	9
<i>Hans Ellekilde</i> : Den gamle General	50
<i>Eva Drachmann</i> : Smaa Erindringer fra »Carlsminde«	101
<i>Erling Hoffmeyer</i> : Søllerød før og nu	109
<i>Hans Ellekilde</i> : Førende Virksomheder i Søllerød og Vedbæk Sogne	115
1948.	
<i>H. Ellekilde</i> : Søllerøds Sognepræster i luthersk Tid	9
<i>A. Avnholt</i> : Langs Øresundskysten fra istid til nutid	73
<i>Eva Drachmann</i> : Minder fra Dronninggaard	109
<i>E. Hoffmeyer</i> : Søllerød kommune i gamle dage, billeder fra biblio- thekets lokalsamling	117
<i>H. Ellekilde</i> : Holte Juleblad 1922—36	123

Aargang 1942—47 udgør første Række og sælges *samlet* med tilhørende Sted- og Personregister 1942—47 for 15 Kr. Enkelte Aargange af første Række 3 Kr., af anden Række 4 Kr. ved Henvendelse til Selskabets Sekretær, Overbibliotekar Erling Hoffmeyer, Nærum (Telf. Nærum 486).

Hans Ellekilde,
Formand.